S. Maja

KNJIGA O BOŽJEM NARODU

14570

KNJIGA O BOŽJEM NARODU

BIBLIJSKO-KATEHETSKI PRIRUČNIK ZA MLADEŽ

Napisao
Dr IVAN PAVIĆ

I Z D A L O
ISTARSKO KNJIŽEVNO DRUŠTVO SV. ĆIRILA I METODA
P A Z I N 1967

BISKUPSKI ORDINARIJAT POREČKI, PULSKI I PAZINSKI

Imprimatur
Pazin, 25. VIII. 1967 Broj 234/67

Izvori i literatura
navedeni su na koncu ove knjige

Sva prava pridržana
Tous droits de traduction et d'adaptation réservés

UVODNA RIJEČ

Molim te, PRIJATELJU, koji dobiješ u ruke ovu knjigu: Uzmi je i čitaj. Pisana je i za tebe. U njoj ćeš naći ono što i tebe mora zanimati: ono što je za tvoj život.

Knjiga je namijenjena za mladež od desete godine dalje. Prije te dobi trebalo je da su te tvoji roditelji uputili u kršćanski život i dali ti mogućnost da upoznaš onoga najvećeg ČOVJEKA koji je živio na zemaljskoj kugli, ČOVJEKA nakon čijega se dolaska na svijet broje godine. Sada je naime od Njegova dolaska prošlo približno 1970 godina. Kad ga upoznaš, zavoljet ćeš ga. To je Isus Krist, Sin Božji.

Držim da si i ti od ranog djetinjstva »preporođen(a) vodom i Duhom Svetim« i da si već tri godine (otkada pohađaš školu) išao redovito i na vjeronauk, pa da si se već hranio i Nebeskim kruhom kod stola Gospodnjega . . . No možda su te kakve izvanjske prilike zadržale tako da nisi do sada bio upućen u kršćanske tajne. Pa možda nisi ni kršten i ne znaš što znače kršćanske tajne i sakramenti. Svejedno uzmi ovu knjigu i čitaj.

Ti sada, u svojim mladim godinama i zanosu, počinješ kritički ispitivati svu stvarnost i mogućnosti: volio bi znati što je na tom svijetu i u svemiru, daleko oko Zemlje. Želiš upoznati i, koliko je moguće, shvatiti mnoge prirodne tajne. Osobito ti se nameće potreba da upoznaš sve što može biti važno **za tvoj život.**

Najbrojnija skupina ljudi na svijetu – svih jezika, boja i kultura – koji slijede isti ideal, jesu kršćani, tj.

sljedbenici Isusa Krista, onoga velikog ČOVJEKA kojega su, pred oko 1940 godina, njegovi neprijatelji raspeli na križ . . . Ne možeš reći: »To me ne zanima! To nije važno!«, jer to smatraju najvažnijim milijuni i milijuni ljudi, pa i oni u najkulturnijem svijetu.

Uzmi i čitaj! Ali pomnjivo. Razmišljaj što čitaš! Promisli što se može ticati tvoga života i tvojih odnosa s drugim ljudima. Ako znaš da i ti pripadaš »Božjem narodu«, nastoj se vladati dolično i dostojno te časti.

Možda i ne znaš, a ipak pripadaš Božjem narodu; pa bilo to i nepotpuno, nesvjesno. Ti naime u svojoj duši tražiš Nekoga koji je iznad svega moćan, dobar i potpuno vrijedan tvoje ljubavi i tvojega pouzdanja . . .

Ova knjiga nije pisana kao roman ili obična pripovijest koja se pročita sva u jedan mah. Ta radi se o knjizi života i za život.

Građa je podijeljena na 33 poglavlja. Za vrijeme školske godine može se uzeti otprilike po jedno poglavlje na tjedan. U nekim štivima naći ćeš upozorenje »Za život«. No i gdje nema takvih ili sličnih oznaka, otkrit ćeš mnoge životne vrednote. Ako budeš pažljivo čitao i razmatrao, otkrit ćeš mnoštvo velikih istina o sebi i drugima. Upoznat ćeš pravi smisao života. Tvoj život na zemlji ne smije biti neko lutanje bez cilja.

Mi smo svi kao na putovanju. I ti si vozač — a kako i kamo voziš? . . . Kao vozač i »šofer« moraš poznavati pravila i znati ih primijeniti. Pravila nam trebaju za napredak i slobodu.

Savjetujem ti da u posebnoj bilježnici pišeš svojim riječima odgovore na pitanja ili kratki sadržaj. Nastoj i crtati ako znadeš pa i slikom uz malo riječi izraziti svoje misli.

Pokaži i drugima ovu »Knjigu o Božjem narodu« i ono što ti se bude više svidjelo u njoj. Tako ćeš one dragocjene spoznaje, što ih naučiš ili od Boga primiš, ne samo držati za sebe nego i saopćiti drugima. Kada tako drugoga usrećiš, umnožit će se i tvoja duhovna sreća, a pridonijet ćeš nešto za sreću i slavnu budućnost BOŽJEGA NARODA.

BOG SE OČITUJE U PRIRODI I U NAMA

1

I. ČOVJEK SREDIŠTE VIDLJIVOG SVIJETA

Priroda

Zdravo da si, goro naša,
puna cvijeća i drveća!
U tvome je zelen-domu
ko na krilu majčinomu.
Rosa — kao biser drag,
trava — kao zelen sag.

(Iz pjesme »Crvenkapica« od Vl. Nazora)

Mnogi se pjesnici natječu da opjevaju prirodu. I mi se veselimo prirodi, koja nas zadivljuje svojim ljepotama.

U prirodi ima **neživih stvari** kao što su kamen, voda i slično; i **živih bića,** a to su biljke i životinje.

Zamislimo si kao neke stepenice ili ljestve sa četiri stepena. Na najnižem stepenu je **materija** bez života. Postoji i nevidljiva materija kao što je zrak (koji se ne vidi, ali se osjeća i čuje kada dišemo ili kada puše vjetar).

Na drugom stepenu dolaze **biljke** koje rastu i razmnožavaju se. Njima služe kao hrana zemlja, voda, zrak i druge tvari.

Na trećem stepenu dolaze svakovrsne **životinje;** od sitnih životinjica (koje se mogu vidjeti tek mikroskopom) do veoma velikih životinja (kao što su slonovi, kitovi i sl.). Neke su životinje jednostavne, kao što su crvi, a druge su veoma složene.

Životinje se razmnožavaju na više načina. Kao što iz biljaka (pomoću sjemena ili mladica) nastaju nove

biljke iste vrsti tako i kod životinja nastaju druge životinje.

Savršenije životinje imadu više osjetila: oči, uši, nos itd. Neke životinje vide i u tami. Neke pak imaju takav opip ili drugo osjetilo da izdaleka osjete stvari prije nego ih dotaknu ili vide. (Takve životinje postižu po svojoj naravi ono što ljudi mogu postići samo pomoću radara ili drugih tehničkih aparata.)

Šišmiši, leteći u tami, love sitne kukce.

Lastavice i druge ptice selice, kada na jesen lete u daleke toplije krajeve, a na proljeće se vraćaju, vodi instinkt, osjećaj, tako da nikad ne zalutaju na svom putu.

Pčele već izdaleka osjete miris slatkoga nektara u cvijeću; a kad ga nađu, daju posebne znakove ostalim pčelama, te i one lete na označeno mjesto.

Čovjek

Najuzvišeniji stvor na zemlji je čovjek.

Ljudi se rađaju, rastu, razmnožavaju se i umiru. Tako se događa i sa životinjama. Ali u nama živi nešto što se ne raspada i ne umire, nego ostaje i živi uvijek. **Ja** mislim, vjerujem, ljubim, a imam želju i uvjerenje da ću biti uvijek, da ću uvijek živjeti i moći ljubiti.

Životinje žive, ali ne znaju i ništa nam ne mogu kazati od onoga što je jučer bilo ili što će sutra biti. Ništa ne znaju o svojim djedovima i pradjedovima. Nemaju povijesti. A ja mogu pamtiti i razumjeti, pa i drugima pripovijedati svoja zapažanja. Iz povijesti sam nešto saznao o prošlosti, a nadam se da ću naučiti još više. Osobito mi je drago **misliti** što ću činiti sutra i, što više, još dalje, u **budućnosti** . . .

Mnoge su životinje jače i brže od nas ljudi. Ali mi ih **nadvisujemo**, jer smo razumna i slobodna bića. Mnoge se životinje s nama sprijatelje, osjećaju da mi možemo više od njih i one nam moraju služiti. Lijepo je vidjeti golemog vola ili čak slona koji se dadu voditi od djeteta.

Moja duša

Vid, sluh i druga tjelesna **osjetila** služe tijelu. Ali u meni je **duša** koja pomoću mozga **razmišlja i odlučuje.** Ona razumije, znade čitati i računati. Zato što imam

dušu, mogu reći: »Hoću ili neću učiniti ovo ili ono« — jer imam **razum i slobodnu volju.**

Dušom ljubim tatu, mamu, braću, sestre i druge, a najviše pak **ljubim Boga.**

Za razliku od nas ljudi, životinje imadu samo neki materijalni život i osjećaj koji svršava kad životinja ugine. **Ja sam duša i tijelo.** Moja duša daje život mojem tijelu, ali ona nije sastavljena od materije. Ona je besmrtan **duh** i po tome smo slični anđelima.

Duša vrijedi više od tijela. Ona će uvijek živjeti. Isus je rekao: **»Što koristi čovjeku, ako dobije cijeli svijet, a izgubi svoju dušu?** (Mt 16, 26).

Nacrtaj »ljestvicu« svih bića u prirodi. Na prvo mjesto metni kamen, na drugo biljku, na treće jednu životinju, na četvrto čovjeka.

Nacrtaj dječaka (ili djevojčicu), uza njega vola koji ga sluša i vjernoga psa...

Kakve stvari vidimo u prirodi?
Po čemu se čovjek uzdiže iznad svih stvorova na zemlji?
(Da li po tjelesnoj snazi? Po osjetilima? . . .)
Mogu li životinje izumiti jedan stroj (mašinu)? A čovjek? Zašto?
Što čini u čovjeku duša? Da li vrijedi više tijelo ili duša?
(Što je Isus rekao o vrijednosti duše?)

II. ČOVJEK TRAŽI BOGA

Boga traži naše srce

Svi mi želimo uživati i biti sretni. To je naravna želja čovjekova srca. Mi uživamo kad jedemo ili se igramo, kad nešto lijepo vidimo ili čujemo, kad smijemo što ugodno raditi itd. Dijete je osobito veselo kad ga tata ili mama hvale i vole ili kada se može igrati s dobrom djecom.

Netko misli da je sreća u tome da možemo zadovoljiti sve svoje tjelesne težnje: jesti, piti, spavati i sličnо. Kad bi to bilo dosta, bili bismo kao proste životinje. Tko traži samo sjetilne, tjelesne užitke, na koncu postane neumjeren te si upropasti i tijelo i dušu. Neki stavljaju svu sreću u posjedovanje bogatstva ili časti, a drugi vide sreću samo u tome da mogu koga nadjačati ili izigrati (prevariti). Ali to brzo svršava...

Čovjek s pravom uživa kad svojim razumom upozna ili otkrije što lijepo, kad svojim radom napravi umjetničku sliku ili kakvu drugu vrijednu stvar. Ali najviše se osjeća zadovoljan i sretan ako znade svladavati svoja niža nagnuća te postane duševno jak i krepostan čovjek...

Mnogi ljudi koji su stekli razna i velika iskustva uče nas ovu istinu: **Na ovome svijetu ništa ne može potpuno zadovoljiti čovjekovo srce.** Mnogi su imali časti i bogatstva te su iskusili sva moguća zemaljska dobra i užitke, ali su na koncu priznali da u duši osjećaju prazninu, tugu i nevolju. Mnogi od takvih, tek kad su se obratili k Bogu, našli su u Njemu pravi mir i sreću. Zato kaže naš pjesnik Preradović:

Ljudskom srcu uvijek nešto treba,
zadovoljno nikad posve nije:
čim željenog cilja se dovreba,
sto mu želja opet iz njeg klije.

Jedini Bog, koji je naše **neizmjerno Dobro,** može potpuno zadovoljiti i usrećiti naše srce. Recimo dakle i mi sa svetim Augustinom:

»Gospodine, stvorio si nas za sebe,
nemirno je naše srce dok ne počine u Tebi!«

Razum nas uči da postoji Bog

Boga spominju ljudi koji ga mole, a i oni nesretnici koji ga kunu ili možda preziru. A da li Bog

doista postoji? I to pravi Bog koji je sve stvorio i svime upravlja? Predobri Bog koji hoće i može učiniti sretnima nas i sve one koji ga ljube?

Zdrava nauka i razum nas uče da sav materijalni svijet ima svoj početak, a što je **počelo biti** nije samo od sebe. Kad vidimo kuću, znamo da su je morali sagraditi zidari; vidimo li lijepu knjigu ili sliku, znamo da je to napisao ili naslikao neki umjetnik.

U našem tijelu djeluju mnogi **organi.** Među njima su **osjetila** pomoću kojih doznajemo što se zbiva oko nas i u nama. Od naših osjetila najvažnije je **oko** sa svojim živcem i dijelom mozga. Tehnička je znanost uspjela imitirati naše oko kad je napravila fotografski aparat. Ali ljudske su oči, po svojoj naravi, savršenije od bilo kojeg fotografskog aparata što ga ljudi mogu izumiti.

Mi često promatramo **ljudsko lice,** jer se po licima međusobno prepoznajemo. Između mnogih milijuna prepoznali bismo lice svoje majke. Vidimo lica vesela, žalosna, zabrinuta, ljubazna. Osobito su mile **oči djeteta,** jer se u njima odrazuje nevinost njegove duše. Krasno je uređeno i cijelo čovjekovo lice; ljepše je od svake umjetničke slike. Ta je naravna ljepota doista djelo **najvećeg Umjetnika.**

Idimo na otvoreno polje i promatrajmo **prirodu** i njezine ljepote! Posvuda **život** koji nas razveseljuje: biljke, cvijeće, životinje koje skaču, ptice koje lete i pjevaju ... Sve nam govori o Bogu.

U noći, kad je vedro, gledajmo blijedi mjesec. (Njega osvjetljuje Sunce koje je prividno zapalo na drugu stranu zemaljske kugle). Promatrajmo sjajne zvijezde ... U svemu tomu učenjaci otkrivaju divan i savršen **r e d** koji vlada u prirodi.

Otkuda život na zemlji? Tko mu je dao početak? Tko vlada i upravlja svemirom? Tko je postavio tako

divne i savršene prirodne zakone? To nije moglo nastati ni iz čega, »samo po sebi«, po nekom slijepom »slučaju« ...

Sve je to učinio **Onaj jedini** koji je uvijek bio, koji sve znade i sve može. Mi ga nazivamo **B o g.** On je vječan, sveznajuć, svemoguć. Samo radi svoje **neizmjerne ljubavi** stvorio je iz ničega sve ono što postoji. Bog je **početak i svršetak svih stvari.**

»Nebesa govore o slavi Božjoj,
i svod nebeski navješćuje djelo ruku njegovih.«
(Ps 18, 18)

Budući da imamo razumnu dušu, možemo misliti i na Boga kojega ne vidimo. **Mi poznajemo, ljubimo i slušamo Boga.** Tako ga svojim **razumom i slobodnom voljom slavimo.**

Nerazumni stvorovi (životinje, biljke i sve što je na zemlji, kao i nebeski svod sa Suncem, Mjesecom i zvijezdama) **ne poznaju Boga,** ali, ne znajući, i oni slave Boga, jer **vrše njegovu volju.**

Po svemu onomu što vidimo i opažamo iznad sebe, oko sebe i u sebi, razumijemo da je **neizmjerno velik, mudar** i **mogući** onaj **vječni i predobri Duh** koje je **sve stvorio te sve uzdržava i upravlja.** Tako s nama i sva priroda hvali i slavi Boga.

Zadaća

Popuni »ljestvicu bića« time da iznad nje, visoko gore, označiš Boga. To može biti kao jedan krug iz kojega izbijaju zrake svjetla. U krugu nacrtaj ruku i prvo i zadnje grčko slovo, kako vidiš na našoj slici. (Ta dva slova, alfa i omega, ovdje znače: Početak i Svršetak). Ali na ljestvici treba još označiti kao stvorove i čisto duhovna bića: Anđele. Oni su na petom stepenu ljestvice. (Da postoje i ti čisti duhovi, to znamo po Božjoj objavi.)

Kako naše srce traži Boga? Što nas jedino može učiniti potpuno sretnima?

Što nas uči zdrava nauka i razum?

Čemu sliče fotografski aparati? Tko je dao čovjeku oči?...

Na koga nam pokazuju ljepote ovoga svijeta? Otkuda život? Otkuda red u prirodi? Može li to dati slijepi »slučaj«, koji ne postoji?

Kako mi po svijetu, koji vidimo, možemo upoznati Boga?

Kako nam dakle sva priroda pomaže slaviti Boga?...

(Za tvoju bilježnicu). Bilježi si kad čitaš ili čuješ primjere iz prirode u kojima se očituje red i ljepota, a po njima Božja mudrost i dobrota. — Promatraj alat i strojeve kojima čovjek oponaša prirodu. I to bilježi i crtaj. (Ptica — avion; riba — podmornica; šišmiš — radar. Mehanička kliješta sliče kliještima raka ili vilicama nekih kukaca...)

BOŽJA OBJAVA 2

I. BOG JE GOVORIO LJUDIMA

Božja Riječ

Uočili smo ovu veliku istinu: Bog nam se očituje u prirodi i u nama svima. Naša pamet i naše srce traže Boga. Bez Boga ne može biti ništa. Ludo je dakle reći da nema Boga.

Ali mnogi si zamišljaju Boga kao da je negdje daleko i da se ne brine za nas. Zato ga ne časte i ne mole mu se te žive kao da Boga nema. To je uvreda Bogu.

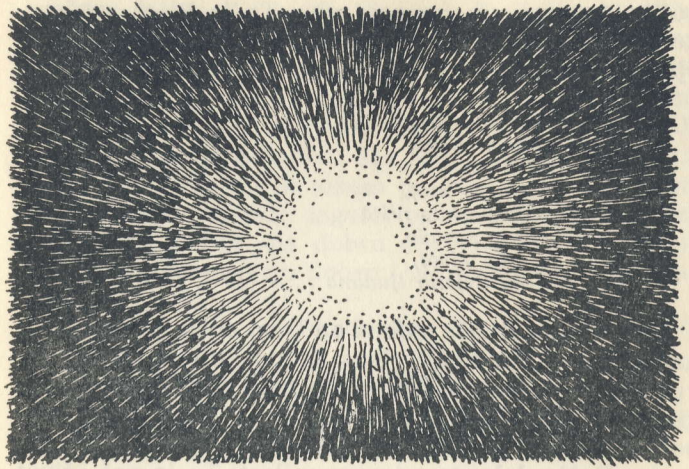

»I Svjetlo svijetli u tami,
i tama ga ne može utrnuti.« (Iv 1, 5)

Mi znamo da se Bog brine za svakoga od nas kao **predobri Otac,** više nego najbolja majka. On se također **objavio** ljudima: dao je da čuju i upoznaju njegovu Riječ i da vjeruju u njega. Tako će ljudi upoznati da je Bog njihov Otac koji ih ljubi te hoće da svi ljudi pripadaju Božjem kraljevstvu i budu njegov narod. Bog je **saopćio** ljudima velike i tajne istine o samomu sebi i o njihovu određenju da s njim imadu **vječni život.**

Ljudi međusobno razgovaraju da saopće jedan drugomu svoje **misli.** Naša **riječ,** prije nego je izgovorimo, treba da je u našoj pameti. Inače bismo govorili besmisleno.

Bog je vječni, prečisti Duh. Prije nego su postali ljudi i druga stvorenja, bila je u Bogu **Riječ.** Ta prva i vječna Božja **misao** ili **»Riječ«** rađa se u Bogu Ocu,

koji njom izrazuje samoga sebe. Ta je Riječ »rođena, ne stvorena«. Ona je njegova prava i živa slika: njegov **vječni Sin** o kojemu piše evanđelista sveti Ivan ovako:

»U početku bijaše Riječ;
i Riječ bijaše u Boga;
i Riječ bijaše Bog . . .
Sve je postalo po njoj,
i bez nje nije postalo ništa
od svega što je postalo.
U njoj je bio **Život,**
i Život je bio Svjetlo ljudima . . .« (Iv 1, 1—4)

Ta vječna Riječ, rođena od Oca, došla je osobno k nama. To je Sin Božji (Isus Krist) koji je postao čovjekom te došao na zemlju da nam donese »Radosnu vijest« o Kraljevstvu Božjem. On i nama daje svoj **božanski život** po kojemu postajemo djeca Božja. To je dar Božje dobrote, njegova milost. To je naš »život vječni«, koji će nas učiniti vrijednima da posjedujemo Boga i da zajedno s njim uživamo kroz svu vječnost.

Kako primiti Božju Riječ

Da bismo u sebi mogli imati taj božanski život, moramo primiti »Riječ Božju« koju nam je Isus donio. A kako je treba primiti? To nas uči ova Isusova usporedba

o različnoj sudbini Božje Riječi:

»Izađe sijač da sije svoje sjeme. Kad je sijao, jedno padne kraj puta, bi pogaženo i nebeske ga ptice pozobaše. Drugo padne na kamen, i pošto je niklo, osuši se, jer nije imalo vlage. Drugo padne među trnje, a trnje, što je raslo skupa s njim, uguši ga. Drugo padne na dobru zemlju, iznikne i donese stostruki plod.«

Učenici zapitaju Isusa što znači ta usporedba; a on im odgovori:

»Ova usporedba znači: Sjeme je Božja riječ. »Kraj puta«, to su oni koji čuju riječ, ali dođe đavao i odnese riječ iz njihova srca da ne vjeruju i da se ne spase. »Na kamen«, to su oni koji s veseljem prime riječ čim je čuju, ali nemaju korijena; neko vrijeme vjeruju, ali u vrijeme kušnje otpadnu. Što padne »među trnje«, to su oni koji čuju, ali ih tokom putovanja brige i bogatstvo i životne naslade zaguše, pa ne dostignu do zrelosti. A što padne »na dobru zemlju«, to su oni koji čuju riječ i čuvaju je u dobru i plemenitu srcu, ustraju i donose plod.«

(Evanđelje po sv. Luki, 8, 5—8. 11—15)

Da li se Bog brine za svoje stvorove?
Što znači: Bog se objavio ljudima?

Da li moramo misliti ono što želimo izreći? Gdje je naša riječ prije nego je izgovorimo?

Je li u Bogu jedna »Riječ« koja je oduvijek? Tko je ta vječna Riječ koja je u Bogu Ocu? Što čitamo o toj Riječi u Evanđelju po Ivanu (na početku)?

Što nam je donio Sin Božji?
Kako treba primati Riječ Božju?
Što nas uči Isus svojom usporedbom ili pričom o Sijaču . . .?
Što treba dobrom sjemenu da nikne i da rodi?
Kakva treba da je naša duša?
Što predstavlja naslovna slika ove knjige? (Opiši je . . .)
Nacrtaj i ukratko napiši sadržaj i pouku usporedbe o Sijaču.

II. SVETO PISMO ILI BIBLIJA

1. Proteklo je već mnogo tisuća godina otkada su ljudi živjeli na svijetu. Većinom su zaboravili na Božju objavu i njegova obećanja. Mjesto da traže pomoć i sreću kod nebeskog Oca, tražili su to od zlih duhova, krivih bogova i idola. Napokon se približavalo vrijeme da Bog pošalje obećanog Spasitelja. Tada pozva Bog pobožnog čovjeka Abrahama i obeća mu da će od njega poteći »izabrani narod«, **narod izraelski.** U tom se

narodu imala obnoviti, održati i razvijati **vjera u budućega Spasitelja** koji će iz njega izaći.

Bog se i dalje na poseban način javljao tome narodu. **Nadahnuo je proroke** da unaprijed vide sakrivene i buduće događaje i da ih objavljuju narodu. **Proroci** su opominjali narod da se popravi i podržavali su vjeru u budućeg Spasitelja (Mesiju) kojega su opisivali onako kako su ga promatrali u svojim viđenjima.

Bog je **nadahnuo** neke ljude i **da napišu** ono što je trebalo pripovijedati budućim pokoljenjima svoga naroda o Božjoj moći, mudrosti i njegovoj očinskoj dobroti. Ti su ljudi pisali ono što su saznali od svojih pradjedova ili što su i sami vidjeli ili doživjeli. Mnoga proročanstva su zapisali i neki proroci ili njihovi učenici. Tako je pomalo nastao **skup knjiga** koji zovemo Biblija.

Grčka riječ biblija znači: knjige. Kad se nekoć kazalo: »Knjige«, pod tim se razumjelo da se govori o knjigama koje su iznad svih knjiga što su ljudi napisali. Njihov je glavni *autor* (pisac) sam Bog, jer je on potaknuo i nadahnuo one koji su pisali. On ih je čuvao da ni u čemu ne bi iskrivili Božji nauk i njegove zapovijedi.

Knjige Sv. Pisma nastajale su kroz dugo vrijeme od preko 13 stoljeća. Neki dijelovi prvih knjiga pisani su za vrijeme Mojsija. Knjige Novog zavjeta dovršene su oko stotinu godina poslije Krista. Sve je to daleko od nas. Zato, da bismo mogli razumjeti pisanje svetih knjiga, treba poznati ona *vremena* i *narode* te *način* kojim su izražavali svoje misli.

2. Biblija počinje s pripovijedanjem događaja od početka svijeta. **Svrha** tih svetih knjiga nije bila učiti prirodoslovlje ni kazivati sve događaje točno redom kako su se zbivali, tako da bi te knjige zadovoljile radoznalost učenjaka. Svrha im je bila **učiti tako da svi, pa i neuki narod, razumiju ono što je svima potrebno znati: da je sve od Boga, da Bog sve ravna i upravlja,**

da on vodi i odgaja svoju djecu, tj. ljude, kao dobri Otac koji rado i oprašta, a ne želi da budu osuđeni i upropašteni zauvijek.

Biblija kazuje što je Bog učinio da stvori i spasi ljude.

»Mnogo je puta i na različite načine Bog nekoć govorio ocima po prorocima, a na koncu je u ove dane nama govorio po Sinu.« (Sv. Pavao ap. Hebrejima 2, 1).

3. Prema vremenu kad je postala, Biblija se dijeli na Stari i Novi zavjet.

Knjige **Starog zavjeta** pripovijedaju što je Bog učinio prije dolaska Isusa Krista. U njima se nalazi povijest o Abrahamu i njegovim potomcima, o Mojsiju, o Davidu, o prorocima. Ali se u Starom zavjetu nalaze i molitve, psalmi, pjesme, poučne knjige i zakoni.

Novi zavjet sadržava četiri knjige Evanđelja (koje su napisali sveti Matej, sv. Marko, sv. Luka i sv. Ivan).

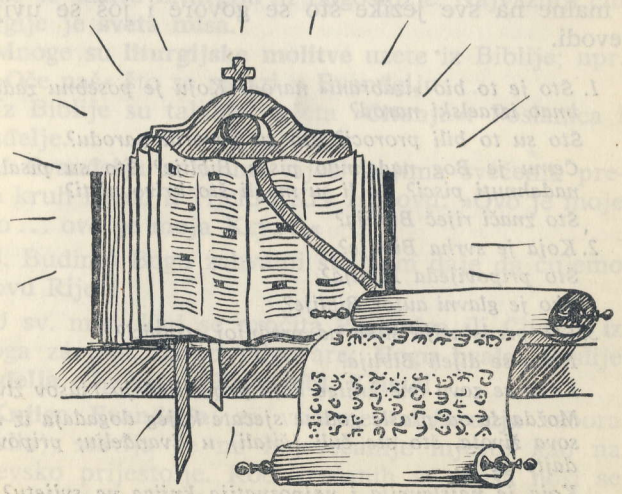

U svetom se **Evanđelju** pripovijeda **što je Isus, Sin Božji, učio i činio za naše spasenje.**

Novi zavjet pripovijeda također i o počecima Crkve, o onom što je Duh Sveti činio po Crkvi da se ljudima prenosi Radosna vijest spasenja. To je naročito lijepo opisao sv. Luka u knjizi »Djela apostolska«. U njoj čitamo i o čudesnom obraćenju velikog broja ljudi i o putovanjima apostola Pavla. Sveti Pavao je napisao 14 **poslanica** kršćanskim općinama koje je on pohađao, a ostale su poslanice pisali drugi apostoli: sv. Petar, sv. Jakov, sv. Ivan i sv. Juda Tadej.

Cjelokupno Sveto pismo ima 72 knjige. Od toga Stari zavjet obuhvaća 45 knjiga, a Novi zavjet 27.

Pamti!

Biblija je knjiga koja se najviše čita, a više se časti i ljubi nego sve druge knjige na svijetu. Prevedena je malne na sve jezike što se govore i još se uvijek prevodi.

1. Što je to bio »izabrani« narod? Koju je posebnu zadaću imao izraelski narod?

Što su to bili proroci? Što su govorili narodu?

Čemu je Bog nadahnuo pisce Biblije? Što su pisali ti nadahnuti pisci? Da li su mogli što krivo učiti?

Što znači riječ Biblija?

2. Koja je svrha Biblije?

Što pripovijeda Biblija?

Tko je glavni autor Biblije?

3. Što predstavlja slika na prednjoj stranici?

Kako se dijeli Biblija?

Kako se zovu one knjige koje pripovijedaju Isusov život?

Možda se od prošle godine sjećate kojeg događaja iz Isusova života, što ste čuli (čitali) u Evanđelju; pripovijedajte ga . . .

Koja je najslavnija i najpoznatija knjiga na svijetu?

U naše dane

BOG GOVORI PO CRKVI

1. I danas govori Bog svome narodu. To on čini po svojoj svetoj Crkvi koja nas uči i **tumači nam Božju objavu.** U tu nam svrhu crkvene **kateheze** i **propovijedi** pomažu da shvatimo i zavolimo Božju riječ. Tako sve više i sve bolje upoznajemo **najveću istinu: da nas je Bog pohodio dolaskom svoga Sina Isusa Krista, našega Spasitelja;** saznajemo kakav mora biti **naš odgovor** na ljubazne pozive njegove milosti.

2. Mi se u Božjem hramu (crkvi) **sastajemo** zajedno sa svećenikom i sa cijelom Kristovom Crkvom s namjerom:

da se **molimo,**

da slušamo i razmatramo **čitanja iz Biblije,**

da Boga slavimo naročito svetom **Euharistijom.**

To se naziva **Liturgija** ili Bogoslužje. Najvažniji čin Liturgije je **sveta misa.**

Mnoge su **liturgijske molitve** uzete iz Biblije; npr. »Oče naš« što se nalazi u Evanđelju . . .

Iz Biblije su također uzeta **»čitanja«:** Poslanica i Evanđelje.

U Evanđelju nalazimo riječi kojima svećenik pretvara kruh i vino u Tijelo i Krv Isusovu: »Ovo je moje Tijelo . . . ovo je moja Krv . . .«

3. Budimo Bogu zahvalni što nam daje da čujemo njegovu Riječ!

U sv. misi, kad se pročita **Poslanica** ili Čitanje iz Staroga zavjeta, narod odgovara: **Bogu hvala!** Poslije **Evanđelja** odgovara: **Slava tebi, Kriste!**

Knjiga Evanđelja, za vrijeme održavanja sabora (koncila), stavlja se na najsvečanije mjesto kao na kraljevsko prijestolje. Kod svečanih sv. misa nosi se među svijećama; đakon, prije nego pjeva Evanđelje,

pokadi knjigu tamjanom, a poslije pjevanja pruži je misniku koji je cjeliva.

Častimo Sveto pismo, a osobito sv. Evanđelje! U svakoj kršćanskoj obitelji treba držati knjigu sv. Evanđelja na počasnom mjestu pa iz nje često čitati i razmatrati.

»Evanđelje« je grčka riječ, a znači: Radosna vijest, jer nam je Isus donio veselu vijest o Kraljevstvu Božjem i o našem spasenju.

1. Tko nam tumači Božju objavu? Čemu služe crkvene kateheze i propovijedi?
Koja je najveća istina koju saznajemo po Bibliji?
2. Kako se ono zove kad se, na poziv Crkve, sastajemo da zajedno sa svećenikom molimo i slavimo Boga?
Koji je najvažniji čin Liturgije?
Otkuda su uzete mnoge molitve sv. mise? Kažite primjer. Gdje su uzeta »Čitanja« svete Mise? Gdje su uzete riječi kojima svećenik u misi posvećuje kruh i vino?
3. Kakve se počasti daju knjizi sv. Evanđelja u Liturgiji? (Na pultu kao na prijestolju... Među svijećama...)
Kada svećenik cjeliva knjigu Evanđelja? Kada je đakon kadi? Zašto se sv. Evanđelju odaje tolika počast? (Jer je Riječ Božja). Što znači riječ »Evanđelje«?
Naslikaj stalak i na njemu knjigu Evanđelja a sa strane svijeće.

KRATICE za oznaku knjiga Novoga zavjeta

Mt = Evanđelje po Mateju; *Mk* = E. po Marku; *Lk* = E. po Luki; *Iv* = E. po Ivanu; *Dj ap* = Djela apostolska. 14 poslanica sv. Pavla: Rimljanima *(Rim)*, dvije Korinćanima (1—2 *Kor*), Galaćanima *(Gal)*, Efežanima *(Ef)*, Filipljanima *(Fil)*, Kološanima *(Kol)*, dvije Solunjanima (1—2 *Sol*), dvije Timoteju (1—2 *Tim*), Hebrejima *(Hebr)*, Titu i Filemonu. 7 posl. drugih apostola: Jakovljeva *(Jak)*, 2 Petrove *(Petr)*, 3 Ivanove *(1 Iv, 2 Iv...)*, Jude Tadeja *(Jud)*. Proročka knjiga sv. Ivana apostola: Otkrivenje (Otkr).

Za *Stari zavjet* u ovoj knjizi dolaze u obzir: *Ps* = Psalmi, *Iza* = Izaija, *Post* = **knjiga o Postanku (I** Mojsijeva), *Izl* = o Izlasku (II Mojs.), *1 Sam* (I Samuelova) i još neke svete knjige potpuno označene na svojim mjestima.

BOG JE SVE STVORIO IZ LJUBAVI 3

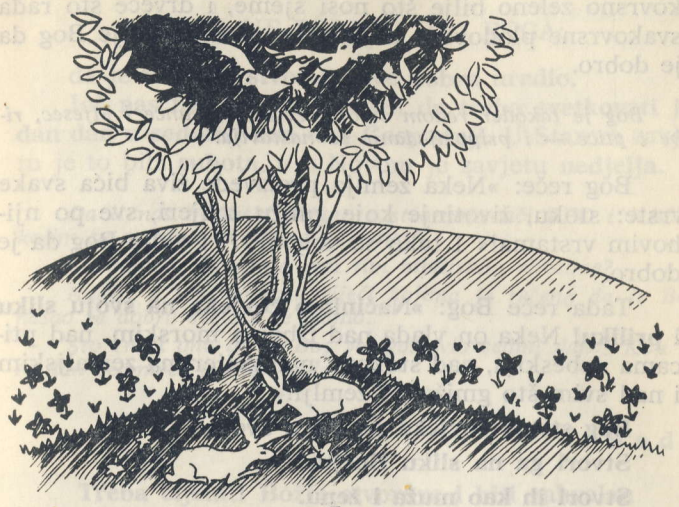

I

BIBLIJA PJESNIČKI PRIKAZUJE STVARANJE SVIJETA

(U knjizi o Postanku pogl. 1 i 2)

U početku stvori Bog nebo i zemlju . . .

Bog reče: Neka bude svjetlost!« I bi svjetlost. I vidje Bog da je svjetlost dobra i rastavi svjetlost od tame. Svjetlost nazva Bog DAN, a tamu nazva NOĆ...

Opet reče Bog: »Neka se vode, što su pod nebom, skupe na jedno mjesto i neka se pokaže suho!« I bi tako. I suho nazva Bog ZEMLJA, a skupove voda nazva MORE. I vidje Bog da je dobro.

I reče Bog: »Neka iz zemlje nikne zelena trava, bilje što nosi sjeme i plodonosno drveće, što rađa plo-

dove po svojoj vrsti, plodove što u sebi samima nose svoje sjeme. I tako se dogodi. Zemlja pusti iz sebe svakovrsno zeleno bilje što nosi sjeme, i drveće što rađa svakovrsne plodove u kojima je sjeme. I vidje Bog da je dobro.

Bog je također redom stvorio zvijezde, Sunce i Mjesec, ribe i ptice — i pripovijedanje se nastavlja.

Bog reče: »Neka zemlja proizvede živa bića svake vrste: stoku, životinje koje gmižu, zvijeri, sve po njihovim vrstama!« I tako se dogodi... I vidje Bog da je dobro.

Tada reče Bog: **»Načinimo čovjeka na svoju sliku i priliku!** Neka on vlada nad ribama morskim, nad pticama nebeskim, nad stokom, nad zvijerima zemaljskim i nad svim što gmiže po zemlji!«

Bog stvori čovjeka na sliku svoju.

Stvori ga na sliku Božju.

Stvori ih kao muža i ženu.

I Bog ih blagoslovi.

Tada im Bog zapovjedi: »Rađajte se i množite se! Napunite zemlju i sebi je podvrgnite! Vladajte nad ribama morskim, nad pticama nebeskim i svima životinjama koje se miču po zemlji!...«

Bog pogleda sve što je stvorio,
i bilo je sve vrlo dobro.

... Bog blagoslovi sedmi dan i proglasi ga svetim.

Razgovor o biblijskom štivu

Pročitali smo lijepi prikaz o postanku svijeta. To je kao pjesma. Po njoj **ne** saznajemo **kako,** na koji način i kojim redom je svijet stvoren, koliko vremena i kako se razvijao.

Što nas dakle uči to prvo biblijsko štivo?
Ono nas uči da

NIŠTA NE POSTOJI BEZ BOGA;

da je **Bog sve stvorio i sve dobro uredio.**

Još nas ta sveta knjiga uči da **treba svetkovati jedan dan u sedmici kao dan Gospodnji.** U Starom zavjetu je to bila **subota,** a u Novom je zavjetu **nedjelja.**

Da li nas biblijski prikaz o stvaranju uči RED i NAČIN kojim su se razvijali stvorovi i svijet?

Što nam je Bog htio reći tim biblijskim riječima?

Nađite u tom prikazu riječi kojima je rečeno da je Bog našao za dobro sve što je učinio.

Što znači ono da je Bog »blagoslovio sedmi dan«? Koji je to dan sedmice? (Prije? Sada?)

S a d a

Treba cijeniti Božje stvorove i biti zahvalan

1. Iz sv. Evanđelja smo saznali kako se Isus veselio prirodi: stvorovima svoga nebeskog Oca. Govorio je o travi i cvijeću u polju, o pticama koje ne siju i ne žanju, a ipak ih Otac nebeski hrani (Mt 6, 26); o pšeničnom zrnu koje u zemlji umre zato da nikne i donese veliki rod (Iv 12, 24). Često se služi prispodobama iz žive prirode. Evo kako govori o sjemenu koje raste:

»S kraljevstvom je Božjim kao s čovjekom koji je posijao sjeme u zemlju. Spavao on ili ustajao, noću ili danju, sjeme niče i raste, a da on ne zna kako. Zemlja sama od sebe donosi rod; najprije stabljiku, zatim klas i napokon puno zrno u klasu. Čim plod dopusti, odmah primiče srp, jer je vrijeme žetve« (Mk 4, 26—29).

Nevina djeca i pošteni ljudi vesele se Božjim stvorovima. Priroda je lijepa! Cijenimo je i poštujmo!

2. Nama su dragi **Božji stvorovi:** zvijezde, biljke, životinje... Mi volimo također lijepe **stvari koje su ljudi izumili:** automobile, avione, traktore... **Bog je čovjeku dao razum koji je sposoban da izumi** takve i druge stvari.

Sve stvari nas podsjećaju na Boga Stvoritelja.
A Crkva ih blagoslivlja zato da nam služe za dobro.

1. Kaži kako se Isus veselio stvorovima...
Kako se moramo mi vladati prema prirodi?
Što treba reći o onima koji je beskorisno uništavaju ili nagrđuju?

2. Spomenite stvorove koji su vam dragi. Na koga vas sve to podsjeća? Spomenite neke lijepe ljudske izume.
Zašto vas sve te stvari upućuju na Boga? Zašto Crkva blagoslivlja prirodu i naše stvari?

Hvalospjev stvorenja (Ps 148)

Hvalite Gospodina s nebesa, hvalite ga u visinama.
Hvalite ga svi Anđeli njegovi, hvalite ga sve čete njegove.
Hvalite ga, Sunce i Mjesece, hvalite ga, sve zvijezde sjajne.
Hvalite ga, nebesa nad nebesima, i vode koje su iznad nebesa:
Neka hvale ime Gospodnje, jer on zapovjedi i stvoriše se.
Postavi ih zauvijek i dovijeka, zakon dade što ne prolazi nikada.
Hvalite Gospodina sa zemlje,
morske nemani i sve dubine morske.
Oganj i grad, magla i snijeg,
olujni vjetar koji izvršuje zapovijed njegovu,
Gore i svi brežuljci, plodno drveće i svi cedrovi.
Zvijeri i sva stada, gmazovi i ptice krilate.
Kraljevi zemaljski i svi narodi, knezovi i svi suci zemaljski,
Mladići i djevojke, starci zajedno s djecom
Neka hvale ime Gospodnje, jer samo je njegovo ime uzvišeno.
Veličanstvo njegovo nadvisuje zemlju i nebesa,
on dade snagu narodu svome.
Slava silazi na sve svete njegove, na sinove Izraela, na narod koji mu je blizu.

II

O STVARANJU ČOVJEKA

U prvom poglavlju knjige o Postanku čitali smo:

»Bog stvori čovjeka na sliku svoju.

Stvori ga na sliku Božju.«

U 2. poglavlju još čitamo: »Tada načini Gospodin Bog čovjeka od zemaljskog praha i udahnu mu u lice dah života. Tako postade čovjek živo biće.«

Dalje se opisuje stvaranje žene. Prikazan je Adam kako promatra prirodu i kako daje imena raznim životinjama. »Ali se među njima ne nađe Adamu pomoćnica koja bi mu pristajala.« Tako je Adam osjetio potrebu drugarice svoga života, žene. I Bog je udovoljio njegovoj želji.

Tu se slikovito pripovijeda da je Adam tvrdo zaspao, a Bog da je uzeo **nešto iz blizine njegova srca** (jedno »rebro«) i od toga stvorio tijelo žene u koje je udahnuo dušu.

1. Čovjek je **slika Božja; sličan je Bogu,** jer je u čovjeku **duh** koji se ne raspada kao sva ostala materijalna bića. Čovjekov je duh **besmrtan.** Taj stvoreni duh je **razuman:** imade **razum** i slobodnu volju. To ima čovjek po svojoj naravi.

Ali kad se čovjek po posvetnoj **milosti** združi s Bogom te postane **Božje dijete,** onda imade u sebi pravi »vječni život« (božanski život) te je još sličniji Bogu. To je iznad čovječje naravi (nadnaravno).

2. Biblijski pisac predstavlja Boga kao nekog lončara koji pravi lonac od zemaljskog gliba. Doista je Bog — po svojoj svemogućoj volji — učinio naše **tijelo od zemlje.** Ali to ne mora biti učinjeno sve u jedan čas, sve u jedan mah. Mogao je učiniti da se čovječje tijelo razvije i kroz milijun godina, dok postane savršeno te mu On udahne **besmrtnu dušu.** Pred Bogom su milijuni godina kao nama jedan časak...

Svejedno je da li se tijelo razvilo brzo ili kroz dugi niz godina. Bitno je znati ovo: **Čovjeka je stvorio Bog i dao mu je tijelo i besmrtnu dušu.**

3. Žena nije muževa ropkinja, kao što su je držali mnogi poganski narodi, nego je ona njegova »pomoćnica«. I u ženu je Bog »udahnuo« dušu. Zato je i ona slika Božja. **Biblija zorno prikazuje ljubav i jedinstvo što u ženidbi mora biti između muža i žene,** koji će biti oboje **Božji suradnici u stvaranju Božje djece.**

1. Kako je čovjek slika Božja? Je li to čovjek po svojoj naravi? Što postane čovjek po Božjoj milosti?
2. Od čega se sastoji svaki čovjek? Je li tijelo od materije, od zemlje? A duša? Je li duša materijalno biće? (Koliko je vremena trebalo dok se potpuno razvilo tijelo prvoga čovjeka? Kako je to mogao Bog učiniti?)
3. Koji je glavni smisao biblijskog prikaza o stvaranju žene?... U čemu su muž i žena Božji suradnici?

Danas

CRKVA KRISTOVA CIJENI I PODIŽE DOSTOJANSTVO ČOVJEKA

1. Ona nas uvijek podsjeća da ne pripadamo samo zemlji kao životinje, nego da smo određeni za više. Tijelo je čovječje doista od zemlje, ali dušu, i to besmrtnu dušu svakoga čovjeka stvorio je Bog ni iz čega.

Crkva je uvijek branila i brani **slobodu** čovjeka.

2. Crkva uči muža da ljubi svoju ženu i ženu da ljubi svoga muža kao da su jedno biće. Crkva štiti **svetost i nerazrešivost ženidbe.**

3. Što uči Crkva o čovjekovu radu?

Čovjek svojim radom podvrgava sebi zemlju i prirodne snage, iskorišćuje ih da dobije sredstva za život i napredak (poljoprivreda, industrija...).

Svojim radom čovjek **surađuje sa Stvoriteljem** u usavršavanju i uljepšavanju vidljivoga svijeta...

Rad oplemenjuje čovjeka i čini ga vrednijim. Marljivim radom ljudi uzdržavaju sebe i svoje obitelji i tako doprinose za opće dobro ljudskoga roda.

Sin Božji, Isus Krist, koji je došao na zemlju da podigne i spasi palo čovječanstvo, povratio je prvotnu **čast svakom čovjekovu radu.** Isus je bio nazivan u Nazaretu kao »tesarov sin«, jer je njegov hranitelj sv. Josip bio tesar. Ali Isus je do svoje tridesete godine također radio svojim rukama.

1. Što uči Crkva o dostojanstvu svakoga čovjeka? Da li čovjek ima samo materijalni život kao životinja? Od čega je stvorena naša duša? Tko ju je stvorio?
2. Na što potiče Crkva muža i ženu? Kako da se ljube?
3. Što uči Crkva o čovjekovu radu? Što čini čovjek svojim radom? Kako surađuje sa Stvoriteljem? Što koristi rad? Što je Isus učinio za čovjekov rad? Je li Isus bio radnik?... (Potraži što piše u »Malom katekizmu« o »Isusu Radniku«.)

GOSPODINE, GOSPODINE NAŠ, kako je divno ime tvoje po svoj zemlji! Uzdigao si veličanstvo svoje nad nebesa!
Iz usta djece i dojenčadi pripravio si hvalu sebi...
Kad pogledam nebo tvoje, djelo prstiju tvojih,
mjesec i zvijezde, što si ih stvorio:
Što je čovjek, da ga se spominješ,
ili sin čovječji, da se za njega braneš?
A ipak si ga učinio tek malo manjim od anđela,
okrunio ga slavom i čašću... (Ps 8, 1-6)

NEPOSLUH ČOVJEKA 4

I

POVIJEST PRVOGA GRIJEHA

Bog govori po Bibliji
(Post 2 i 3 pogl.)

Bog je stvorio Adama i Evu svetima i sretnima.

Gospodin Bog zasadi daleko na istoku vrt u Edenu i stavi tamo čovjeka kojega je bio načinio.
I dade Gospodin Bog da niče iz zemlje svakojako drveće, ugodno za pogled i dobro za jelo, drvo života usred vrta i drvo spoznanja dobra i zla... Bog stavi čovjeka u vrt edenski da ga obrađuje i uzgaja.

Mogli su ostati sveti i sretni, uz uvjet da slušaju Boga.

Gospodin Bog dade čovjeku ovu zapovijed: »Sa svakoga drveta u vrtu smiješ jesti; samo s drveta spoznanja dobra i zla ne jedi! Jer čim bi jeo s njega, morao bi umrijeti.«...

Adam i Eva nisu ostali Bogu poslušni. Prevareni od đavla, postali su oholi i neposlušni.

Zmija reče ženi: »Nikako nećete umrijeti. Dapače, zna Bog da će vam se otvoriti oči čim budete jeli s toga drveta, i da ćete postati kao Bog kad spoznate što je dobro i zlo.«
Žena uze od ploda onoga drveta i pojede. I mužu svojemu, koji je bio uz nju, dade od njega, i on također pojede.

Adamov grijeh prelazi na njegove potomke: mi se svi rađamo bez milosti i podložni smo onakvim nevoljama kao i on.

Bog reče ženi: »Mnoge ću ti muke zadati kad zatrudniš. U bolovima ćeš rađati djecu...« Adamu reče: »Zemlja će biti prokleta radi tebe; s mukom ćeš se od nje hraniti... U znoju ćeš lica svojega jesti kruh, dok se ne vratiš u zemlju od koje si uzet; jer si prah i u prah ćeš se vratiti.«

Grijeh je razorio sklad u svijetu

Razgovor o biblijskom štivu

1. Pod slikom zabranjenog voća i lukave zmije, u kojoj se krije đavao, Biblija nam iznosi ove žalosne činjenice:

Prvi ljudi bili su neposlušni Bogu.

Htjeli su raditi po svojoj volji kako se njima dopadalo, a ne kako je Bog htio. Postali su **oholi.**

Tako su izgubili Božje prijateljstvo i božanski vječni život što su po njegovoj **milosti** imali u sebi.

To su izgubili za sebe i za sve svoje potomke.

Naš zemaljski život ističe od pokvarenog izvora: Adama. Zato smo po njemu začeti i rođeni u nekom grijehu koji nazivamo »istočni grijeh« a može se zvati i *izvorni grijeh.*

Taj izvorni grijeh okaljao je i našu dušu. Tako smo po naravi *odijeljeni od Boga za kojega smo stvoreni.* S tim grijehom došle su na ljude mnoge nevolje, trpljenje i smrt.

Bili smo izgubljeni!

2. **Na našu sreću, Bog je predobri Otac.**
Po žrtvi svojega Sina Isusa
Bog nas je spasio.

Zahvaljujući Njemu, mi možemo opet biti sveti i sretni.

1. *Uz koji su uvjet Adam i Eva mogli ostati sveti i sretni?*
Jesu li oni ostali Bogu podložni? Zašto su prvi ljudi bili Bogu neposlušni? Što su izgubili svojim grijehom?
Je li taj grijeh prešao na njihove potomke?
Da li smo bili Bogu prijatelji kad smo se rodili?
Zašto imade toliko nevolja na svijetu?
2. *Je li Bog htio popraviti grijeh? Kako je učinio?*
Koga je poslao? Kako nas je spasio Isus?
Što predstavlja ovdje slika? Što znači na zemlji ona pukotina?
Što znači križ koji baca na svijet svoje zrake?

U naše dane

BOG PO CRKVI POPRAVLJA NESREĆU KOJU JE DONIO GRIJEH

Gospodin je Isus svojom smrću i svojim uskrsnućem pobijedio grijeh.

Sada nam dolazi u pomoć Isusova Crkva.

Ona nam vraća Božje prijateljstvo i milost.

To čini po **krštenju.**

Ona nas uči kako treba slušati Boga.

Tumači nam Božje zapovijedi, a da nas bolje vodi, dodaje i svoje (crkvene) zapovijedi.

Ona oprašta sve naše grijehe u sakramentu svete ispovijedi. Oprašta nam i najveće grijehe, uz uvjet da se zbog njih kajemo.

Ona svaki dan prikazuje za nas Isusovu žrtvu (svetu misu)

koja nam donosi spasenje.

To je kao da nas pere u **Isusovoj krvi.**

Ako slušam Crkvu, ona će me učiniti svetim i sretnim.

Tko dolazi u pomoć ljudima koji su propali radi grijeha?
Kako nam Crkva vraća Božje prijateljstvo?
Kako nas ona uči slušati Boga?
Kako ona oprašta naše grijehe? Uz koje uvjete?
Što ona prikazuje svaki dan nebeskom Ocu za oproštenje naših grijeha?
Ako slušam Crkvu, kakav ću postati? Kada ću biti potpuno sretan?
Što bih mogao učiniti da slušam Crkvu?...

II

OBEĆANJE SPASITELJA

U istom času kad je kažnjavao, Gospodin Bog se i smilovao ljudima. Sveto pismo govori da je Bog kazao zmiji, tj. đavlu u njoj: **»Neprijateljstvo ću staviti između tebe i žene, između roda tvojega i roda njezina. Ona će ti satrti glavu, a ti ćeš vrebati na njezinu petu.«** (Post 3, 15)

Tim riječima Bog naviješta da će doći »žena i njezin rod«, tj. **Majka Božja i njezin Sin Isus, koji će satrti đavla.**

Đavao i njegovi sljedbenici uvijek će se boriti proti Isusu i njegovoj Crkvi. Ali oni nisu jači, nego slabiji; mogu tek raniti u petu, najniži dio tijela. Rod Majke Božje, tj. Isus i onaj tko je s njim, imat će konačnu pobjedu ...

Majka Božja nije bila nikada, ni jedan trenutak podložna đavlu. Kad je bila **začeta,** bila je odmah puna Božje milosti: **bez istočnoga grijeha.**

Priznaj svoju slabost i dobit ćeš jakost

Otkuda to da je čovjek već od malena sklon na zlo? U svakom je od nas neka **razdvojenost.** Zato kaže sveti Pavao: »Htjeti dobro u mojoj je moći, ali nije učiniti ga, budući da ne činim dobro koje hoću, nego činim zlo koje neću ... Tako otkrivam ovaj zakon: kad hoću da činim dobro, zlo mi se nameće.« (Rim. 7, 18. 21)

To dolazi od istočnog **(izvornog) grijeha.** Istočni nam je grijeh izbrisan po krštenju. U nama je po krštenju život milosti, ali su nam, osim smrti, ostale još i ove **posljedice istočnoga grijeha:**

Čovječji je razum potamnio i volja oslabila.

Naša je duhovna narav ostala kao ranjena te je **sklona na grijeh.** Stoga je lako podleći neurednim požudama ...

Budimo ponizni i iskreni te priznajmo svoju slabost. Tako ćemo se bolje čuvati, a od Boga ćemo isprositi i dobiti pomoć i milost da svladamo grijeh.

Tko je naš Spasitelj? Tko je njegova Majka?
Što znače Božje riječi proti zmiji ili đavlu?
Tko je jači od đavla? Tko će ga konačno pobijediti?
Otkuda je u čovjeku prirođena sklonost na grijeh?
Koje su posljedice istočnoga grijeha?
Kako možemo svladati u sebi grijeh?

DOBRI I ZLI LJUDI BOŽJA PRAVEDNOST I MILOSRĐE 5

I. Abel i Kain

Bog govori po Bibliji (Post 4)

U ovom izvještaju Bog nas uči: *Tko ne ljubi Boga, ne ljubi ni svoju braću.*

Abel je bio pastir, a Kain zemljoradnik. Poslije nekog vremena, Kain prinese Gospodinu žrtvu od plodova poljskih. I Abel žrtvova od prvina svojega stada i od njihova sala. Gospodin pogleda milostivo na Abela i njegovu žrtvu, a na Kaina i njegovu žrtvu ne pogleda. Tada se Kain rasrdi veoma i gledao je preda se mrko. A Gospodin upita Kaina: »Zašto si srdit i gledaš preda se tako mrko? Nije li ovako: Ako pravo radiš, smiješ

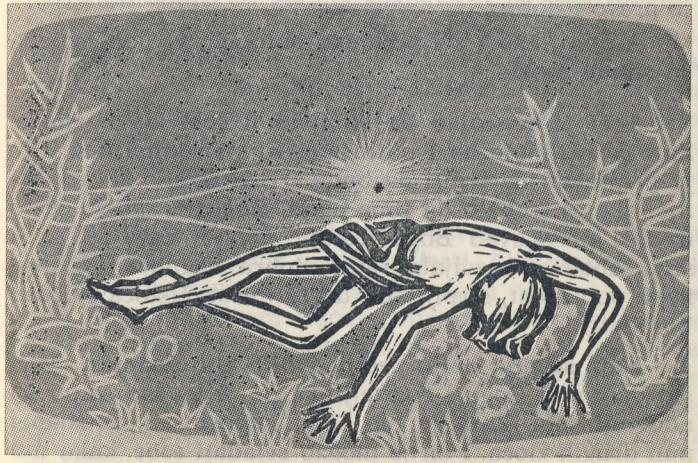

slobodno dignuti svoj pogled? Ako li krivo radiš, ne vreba li pred vratima grijeh? Ali mu ti moraš biti gospodar!«

Međutim, Kain reče Abelu: »Idimo na polje!« Dok su bili na polju, Kain skoči na brata svojega Abela i ubije ga.

Bog je kaznio Kaina tako da je morao lutati i bježati po zemlji, ali je ipak štitio njegov život da ga tko ne ubije . . .

Razmislimo

1. **Samo Bog je gospodar čovječjeg života.**
Kain je prezreo Božja prava i oduzeo život svome bratu. Njegov je grijeh pobuna proti Bogu i bratoubojstvo.

2. Kain i Abel nose u sebi sve prirodne Božje darove: **pamet,** dobre osjećaje za pravednost, poštenje i za sve ono što je lijepo. **Slobodni** su da žele i čine kako je pravo i dobro.

Ali oni, kao i svi Adamovi potomci, već od malena su **skloni na zlo.**

Abel je nastojao da istrijebi u sebi zla nagnuća. Zato je bio ponizan i poslušan svojim roditeljima. Bio je pripravan da trpi i da bude **žrtvovan** kao krotko janje, ako bi trebalo **da time ugodi Bogu.** (Tako je često u duši prikazivao Bogu ugodne žrtve). Zato su se u srcu Abelovu razvijala samo **dobra nagnuća** (poslušnost, poniznost, strpljivost, darežljivost, čistoća i druge kreposti).

Kain se nije borio protiv svojih zlih nagnuća. Mjesto da ugodi Bogu i roditeljima, on je gledao samo da udovolji sebi. Zato je bio ohol, neposlušan, zavidan i pun drugih zloća. I on je mogao **svladati sebe,** kako mu

je sam Bog kazao: »Ti moraš biti gospodar nad svojim željama.« Ali Kain nije poslušao glas Božji pa je padao u sve veće zlo. Tako je otvrdnuo u grijehu i postao veliki grešnik.

3. **Bog je milosrdan** prema svakom grešniku koji se obrati. Ali **Kain,** koji je uvijek odbijao Božje opomene i milosti, **nije se ufao da bi mu Bog oprostio.** Tko tako **zdvaja** i ne ufa se u Božje milosrđe, ostaje u grijehu i prokletstvu.

O odgoju srca i savjesti

Naučimo se još od malena odgajati svoju dušu i svoje srce. Istina je da prvi odgoj daju djeci roditelji i drugi koji imaju dužnost brinuti se za njihov odgoj tijela i duše. Ali svaki od nas, kad je došao k razumu, znade i osjeća da ima **slobodnu volju.** Zato je potreban i **samoodgoj:** odgajati samoga sebe.

Bog, naš Stvoritelj, dao nam je da **po razumu razlikujemo dobro od zla,** da znamo što je pred Bogom i ljudima dobro i pošteno, i što nije. Kad ja činim što je dobro, tada osjećam u sebi zadovoljstvo, moja **savjest** me hvali; ako činim zlo, savjest me osuđuje, ne da mi mira (»grižnja savjesti«). Neki, poput Kaina, ne slušaju »glas savjesti«, glas Božji, pa onda otvrdnu u grijehu te im otupi savjest tako da više ne razlikuju dobro od zla. To je najveća nesreća!

Mi moramo **odgajati svoju savjest,** paziti na nju, slijediti je i **ne raditi protiv savjesti.** Ako netko nastoji sve činiti po savjesti, ali jednom učini neko zlo **ne znajući** da je zlo, u tom slučaju nije sagriješio. Ali svatko je dužan poučiti se, nastojati da upozna što Bog i njegova Crkva traže od kršćanina, tako da mu bude savjest ispravna, pa neće pogrešiti. Ako kada sumnjaš je li nešto zlo ili nije, potraži savjet kod roditelja ili svećenika ili kojeg drugoga poštenog savjetnika.

1. Tko je jedini gospodar čovječjeg života?
Što nas uči pripovijest o Kainu i Abelu?
2. Kako je odgajao svoje srce Abel, a kako Kain?
Jesu li svladavali svoja zla nagnuća?
Koji je od njih bio duševno jak?...
Koja su dobra nagnuća, a koja zla?...
Otkuda su u nama zla nagnuća? Kako se treba vladati prema njima?... Koje su žrtve Bogu mile?...
Što čini savjest u meni?...
Kako ću odgajati svoju savjest?...
3. Što Bog ljubi, a što mrzi?
Što Bog nagrađuje, a što kazni? Što Bog znade?
Da li Bog grešniku rado oprašta? Kakvom grešniku?
Da li se smije zdvajati (ne ufati se u Božje milosrđe)?

II. O žrtvama

Pravednost traži da se poprave krivice razmjerno prema zločinu. Ubojica bi zaslužio da mu se oduzme život. Tako čitamo u Bibliji da je Kain rekao Bogu: »Tko god me susretne, ubit će me«. Ali mu Gospodin reče: »**Ne!** Jer tko ubije Kaina bit će sedam puta više osvećen.« (Post. 4, 14)

Svaki koji učini teški grijeh, ili drugoga navede na teški grijeh, pred Bogom je kao ubojica. To je **smrtni** (!) grijeh kojim se gubi pravi život duše, Božji život u nama (vječni život). Ali **Bog »neće smrti grešnika, nego da se obrati i živi«** (Ezekijel 33, 11).

Po Božjoj volji, od Boga nadahnuti i poučeni, ljudi su već ispočetka vjerovali da mogu Bogu prikazivati kao **žrtvu** neke stvari (kao janje, tele ili drugu korisnu životinju, ili plodove zemlje). To su činili **da priznaju Boga potpunim gospodarom** svih stvari **i da mu se zahvale.** Te su stvari obično spaljivali na **oltaru** (žrtveniku) sagrađenom od kamena.

Prikazivali su žrtve i kao **zadovoljštinu** za svoje grijehe. Mjesto sebe grešnik bi prikazao život neke životinje.

Žrtve su se, dakle, prikazivale u **znak** klanjanja i pokore. Njihova vrijednost nije toliko bila u stvari koja se prikazala, nego više u nakani, poniznosti i dobroti darovatelja. Zato su žrtve nevinoga Abela bile Bogu ugodne, a one Kainove nisu.

U Novom zavjetu imamo samo jednu žrtvu: to je žrtva Isusa Krista, koji se prikazao za sve nas na križu. Ta **jedina žrtva** biva prisutna u svakoj svetoj misi.

Zašto su ljudi u Starom zavjetu prikazivali Bogu žrtve?

Ljudi su u Starom zavjetu prikazivali Bogu žrtve kao znak da priznaju Njega svevišnjim Gospodarom.

Koja je žrtva Novoga zavjeta?

Žrtva Novoga zavjeta je Isusova žrtva na križu, koja se predočuje u svakoj svetoj misi.

Za moj život

Nevini je Abel živa slika Isusa, koji je, Nevini iznad svih, bio ubijen od svoga naroda.

Abel, kad je sebe svladavao i strpljivo podnosio uvrede, prikazivao je u sebi žrtve. I ja ću svladavati samoga sebe, bit ću ustrpljiv, opraštat ću drugima za ljubav Bogu. Tako ću u svome srcu prikazivati »male žrtve« (žrtvice), koje pred Bogom mogu biti i »velike«, ako ih činim iz velike i goruće ljubavi prema njemu.

III

Pravedni Noa u pokvarenom svijetu

Bog govori po Bibliji (Post. 6—8)

U ovom izvještaju o OPĆEM POTOPU Bog nas uči da, usprkos ljudskoj pokvarenosti i nevjernosti, on ostaje uvijek Gospodar. On kazni zle, a štiti pravednike te i dalje pripravlja ljudima spasenje.

Bog vidje da je pokvarenost ljudi na zemlji bila velika i da je sve mišljenje i htijenje njihova srca podjednako išlo samo na zlo.

Bog odluči da će istrijebiti ljude koje je stvorio; ali poštedi pravednika Nou.

Bog reče Noi: »Načini sebi kovčeg od smolasta drveta; razdijeli ga na pregratke i premaži ga iznutra i izvana smolom . . .«

»Znaj dobro: Pustit ću povodanj na zemlju da istrijebim sva bića pod nebom. Što živi na zemlji neka pogine. S tobom ipak hoću sklopiti moj SAVEZ.«

Noa je mnogo godina spremao »kovčeg« kao veliku lađu. Ujedno je opominjao ljude neka se poprave, ali uzalud. Kad mu Bog reče, uniđe u lađu on i njegova obitelj sa mnogim životinjama . . .

. . . Dažd je padao na zemlju 40 dana i 40 noći . . . Voda naraste i diže kovčeg tako da je plovio nad zemljom . . . Tada izgiboše sva bića što su se micala na zemlji . . . Ostade samo Noa i što je bilo s njim u kovčegu.

Kad oteče voda i zemlja postade suha, reče Bog Noi: »Izađi iz kovčega ti i s tobom tvoja žena, tvoji sinovi i žene tvojih sinova i životinje što su s tobom . . . Noa podiže Gospodinu žrtvenik, uze po jednu od svih čistih životinja i od svih čistih ptica i prinese na žrtveniku žrtvu paljenicu . . .

Nato kaza Bog Noi i njegovim potomcima: »Sklapam sada SAVEZ s vama i s vašim potomcima što će doći nakon vas.«

Pouke

1. Kazna, koju je Bog poslao općim **potopom,** pokazuje nam Božju **pravednost** koja nije dopustila da nadvlada ljudska zloća. Čovjek, stvoren na sliku Božju, ne smije se izjednačiti nerazumnim životinjama . . .

Zajedno s pravednošću pokazalo se i Božje **milosrđe,** jer je Bog kroz mnogo godina strpljivo čekao da bi se pokvareni ljudi obratili i popravili.

Ali kad je na njih navalila strašna nesreća, mnogi potaknuti Božjom milošću, bit će da su se pokajali i tako si spasili dušu. Ono je bila **vremenita kazna,** koja je imala služiti i za spasenje duše onima koji se obrate Bogu, jer je on **dobri i milosrdni Otac,** spreman da oprosti svim grešnicima koji se pokaju i njemu obrate.

2. **»Proslavite Boga svojim tijelom!«** (1 Kor 6, 20)

Kad je Bog odlučio da kazni ljude općim potopom, prema pripovijedanju Biblije, rekao je: »Duh moj neće više dugo ostati u ljudima. **Oni nisu više ništa drugo nego meso . . .«** Ljudi su naime živjeli samo za tijelo: da dobro jedu i piju i tjelesno uživaju. Vladali su se ružno kao da nemaju duše, a i tijelo su oskvrnjivali grijesima **bludnosti.**

Čovjekovo tijelo sa svim svojim udovima i snagama stvoreno je od Boga te je u cijelosti dobro i pošteno. Tako su i **spolni udovi** od Boga stvoreni i dobri. Osjećaj **stida** sili nas da te dijelove tijela držimo pokrivenima. To traže higijenski (zdravstveni) razlozi. Još više traži **pristojnost** da ih čuvamo od pogleda drugih osoba. Stid je najsigurnija obrana čistoće tijela i duše.

Čistoća nas čini dragima Bogu i poštenim ljudima. Čista mladež sprema buduće **obitelji.** Ove će biti zdrave i sretne, ako se budu temeljile na čistoći života.

Mi kršćani imamo još uzvišeniji razlog da čuvamo **svetu čistoću,** jer ovako govori apostol: **»Ne znate li da ste hram Božji, i da Duh Božji stanuje u vama? Ako li tko oskvrni Božji hram, upropastit će njega Bog, jer je svet hram Božji, a to ste vi!«** (1 Kor 3, 16 s). —

»Što se tiče bludnosti i svake nečistoće ili lakomosti, neka se i ne spominje među vama, kao što se pristoji svetima!« (Ef 5, 3)

1. Što nam pokazuje opći potop?
Što je zahtijevala Božja pravednost?
Je li Bog i milosrdan? Čemu služe vremenite kazne?
2. Jesu li svi dijelovi tijela pošteni?
Jesu li ljudi poslušali Noeve opomene?
Jesu li se brinuli za dušu?
Čime su si oskvrnjivali tijelo i dušu?
Zašto treba držati pokrivene neke dijelove tijela?
(Što traži od nas osjećaj stida?)
Čemu se može nadati čista mladež? A nečista?...
(Zašto još kršćanin mora živjeti čisto? Čime su posvećeni njegovo tijelo i duša? Tko stanuje u njemu?...)

IV

Narodi se množe i dijele te počinju štovati krive bogove

1) Babilonska kula

Ljudi su se množili na zemlji. Tako su s vremenom od njih postali mnogi narodi koji su se razišli na sve strane svijeta.

Ispočetka su ljudi stanovali pod šatorima ili u drvenim kolibama, pa i u spiljama. Ali pamet je učila ljude da sijeku i klešu kamen te si od njega zidaju kuće i kule ili tornjeve. Tako su naučili praviti opeke i žbuku za zidanje. Prostim sredstvima i oruđem onog vremena znali su zidati i goleme zgrade. To je za onda bio velik tehnički napredak.

Sveto pismo spominje kako se tada htio proslaviti narod u ravnici babilonskoj (Post 11):

U ravnici Senaar oko Babilona nastanio se narod, koji se oholo htio proslaviti. Rekli su: »Hajde da sazidamo sebi grad i kulu s vrhom do neba, i da podignemo sebi spomenik da se ne raspršimo po svoj zemlji!«

Tada je Gospodin pomutio njihove jezike da se ne razumiju. Tako nisu mogli nastaviti gradnju, nego su se razočarali i, poniženi, raspršili po zemlji. Kula, koju su ljudi započeli, a nisu je dovršili, nazvana je »Babel«, što u hebrejskom jeziku znači: pomutnja.

U onoj zemlji, Mezopotamiji, dižu se i dandanas ostaci nekih starih »nebodera« (nazvanih: ZIGURAT) što su ih ondašnji narodi dizali kao spomenike i kao hramove na čast svojih bogova. Zidani su prirodnim asfaltom (zemnom smolom) i opekama, baš kako je opisano u Bibliji.

2) Početak krivoboštva

Narodi su se otuđili jedni od drugih te su počeli govoriti različitim jezicima. Najgore je bilo to što su se otuđili od pravoga Boga pa su počeli izmišljati razne bogove. Mnogi su se klanjali suncu, mjesecu, zvijezdama, ognju, nekim životinjama i stablima kao da su to božanstva. Tako su častili i u pomoć zazivali i zle duhove, tj. đavle. Tim krivim bogovima podizali su hramove i pravili kipove koje nazivamo »idoli«. Te su idole tako častili kao da su živi i kao da imaju u sebi božansku moć.

Za službu svojih krivih bogova imali su neke za to određene »vračare«. Ti su vračari naređivali ljudima praznovjerne čine. Koji put su dali žrtvovati idolima nevinu dječicu, jer su vjerovali da će tako umiriti rasrđene bogove.

Pouke

1. Izvještajem o babilonskoj kuli Bog nas uči da sami ljudski pothvati, i s najsavršenijom tehnikom, nisu kadri ujediniti ljude. Samo Božja pomoć može ljude ujediniti s Bogom i među sobom pa utvrditi slogu i mir.

2. Ljudi su si pravili idole od ilovače, kamena, drva, zlata, srebra ili druge kovine; a onda su se kao božanstvima klanjali tim djelima svojih ruku. Mjesto da misle na Boga, koji sve zna i vidi, koji ih može i kazniti, voljeli su glupe idole i bogove koji nisu bolji od ljudi; tako su bili slobodniji da se podaju ubojstvu, pijanstvu, bludnosti, krađi, svakoj prijevari i zloći.

Tko se udalji od Boga, taj se udalji od mudrosti i dođe lako do ludih misli i djela.

Čuvaj se oholosti! Tko je ohol, lako se odmetne od vjere i od Boga te je pripravan na svako zlo.

BOG DAJE POČETAK IZABRANOM NARODU 6

I BOG IZABRA ABRAHAMA I NAGRADI NJEGOVU VJERU

Bog govori po Bibliji (Post pogl. 12 do 25

Oko 1900 godina prije Krista, Bog zapovjedi jednom čovjeku, Abrahamu, da napusti svoj kraj (Ur u Kalđeji) te pođe u drugu zemlju sebi nepoznatu.

Gospodin reče Abrahamu: »Idi iz svoje zemlje: ostavi dom svojega oca i svoj rod i dođi u zemlju koju ću ti ja pokazati. Učinit ću te praocem velikog naroda. Blagoslovit ću te, proslavit ću tvoje ime... **U tvoje će si ime zazivati blagoslov svi narodi.«**

Abraham je često prikazivao Bogu žrtve. Bog mu se više puta javio te mu ponovio svoje obećanje i s njime je sklopio SAVEZ.

Abraham i njegova žena Sara bili su već ostarjeli, a nisu imali djece. Bog im obeća sina. Abraham je Bogu vjerovao. Kad je dobio sina dao mu je ime IZAK.

Ali eto, Bog zatraži od Abrahama da mu žrtvuje sina.

»Uzmi Izaka, sina svojega, jedinca svojega, kojega ljubiš, pa idi u pokrajinu Moriju i ondje ga prikaži za žrtvu paljenicu na jednom od brda što ću ti ja kazati!«

Abraham nije oklijevao poslušati. Išao je s Izakom na određeno mjesto, napravio je žrtvenik, na koji je metnuo svoga sina i spremio se da ga žrtvuje.

Ali anđeo Gospodnji povika mu s neba: »Abrahame, Abrahame!« On odgovori: »Evo me!«

Anđeo reče: »Ne stavljaj ruku na dječaka i ne učini mu ništa! Jer sad znam da si bogobojazan i da mi nisi uskratio jedinca sina.«

Tada je Bog opet ponovio svoje obećanje:

»Umnožit ću tvoje potomstvo kao zvijezde na nebu i kao pijesak na morskoj obali... I bit će blagoslovljeni u tvom potomstvu svi narodi na zemlji zato jer si poslušao moj glas.«

1. **Da pripravi ljude na dolazak Spasitelja, Bog je odabrao Abrahama.**

Abrahama je Bog htio učiniti praocem izabranog naroda, iz kojega se imao roditi Spasitelj svijeta. Na to se odnosilo Božje obećanje i njegov SAVEZ s Abrahamom.

2. Bog je zatražio od Abrahama da napusti svoj kraj i pođe **u nepoznatu zemlju.**

Abraham se pouzdao u Boga i otputovao je.

Bog mu je dao sina Izaka.

Jednoga dana Bog zatraži da mu **žrtvuje svoga sina jedinca.** Abraham se spremio na žrtvu, ali ga je Bog zadržao da ne ubije sina.

3. **Bog je nagradio Abrahamovu vjeru i pouzdanje. Obećao mu je da će njegov narod biti mnogobrojan, i da će ga obasuti milostima.**
To će obećanje ostvariti ISUS kad ustanovi Crkvu.

4. **Abraham i njegov sin prikazali su u svojoj duši najveću ŽRTVU koju su mogli prikazati.** Bog je vidio njihovu dobru nakanu i nagradio njihovu spremnost na žrtvu. Ta njihova žrtva samo je SLIKA one stvarne i spasonosne žrtve koju je Isus, Sin Božji, prikazao na križu za spasenje svih ljudi.

1. Kako je Bog pripravljao ljude da dočekaju Spasitelja? Koga je izabrao? Što je htio učiniti od njega?

2. Što je Bog zatražio od Abrahama? Je li Abraham poslušao? Zašto?
Što je Bog obećao Abrahamu? Je li Abraham povjerovao? Zašto? Kakvu je žrtvu zatražio Bog od Abrahama? Zašto?

3. Kako je Bog nagradio Abrahama? Što mu je obećao?

4. Po čemu je Izak slika Isusa Krista? U čemu je bio i Abel slika Isusova?

CRKVA PODRŽAVA I UTVRĐUJE NAŠU VJERU

1. Jednoga me je dana krstio svećenik svete Crkve.

Bog me je izabrao i dao mi dar vjere.

Ja vjerujem u Boga koji je ostvario svoje obećanje.

Vjerujem i u njegova Sina Isusa kojega nam je poslao da nas spasi.

Crkva me uči »Vjerovanje«, gdje je ukratko sadržano sve što treba vjerovati.

2. Sada, kao nekoć Abraham,

JA imam pouzdanje u Boga,
imam pouzdanje u Isusa,
koji me uči po svojoj svetoj Crkvi.
Vjerujem sve što nas Crkva uči,
pa i ono što mi se katkada čini teško vjerovati,
pa i ako neki moji neupućeni drugovi ne vjeruju,
jer je Bog ono kazao.
A Bog mi obećaje kao nagradu **vječni život.**

Isus je kazao: **»Koji vjeruje u Sina ima vječni život«** (Iv 2, 36). Već sada imamo u sebi početak toga vječnoga života, život milosti.

3. Od Abrahama se moramo naučiti kako treba **čvrsto vjerovati** u Boga, u njega **se uzdati i ufati te** njega **nada sve ljubiti.**

Vjera, ufanje i ljubav zovu se »bogoslovne kreposti«, jer se izravno odnose na Boga.

Vjerom u Isusa Krista postali smo i mi duhovna djeca Abrahamova te pripadamo njegovu mnogobrojnom narodu . . .

1. Kada ste primili vjeru? Tko vas je krstio?
Gdje je ukratko sadržano ono što treba vjerovati?
Tko vam to tumači?

2. Zašto morate vjerovati sve što Crkva uči?
Tko je objavio Crkvi sve što vas ona uči?
Može li se Bog prevariti? Može li on vas prevariti?
Je li koji put štogod teško vjerovati? Zašto?
Zašto ipak moramo vjerovati?

3. Što se moramo naučiti od Abrahama?
Što su to »bogoslovne kreposti«? Koje su?
Kako se mogu izmoliti od Gospodina Boga?

Čin vjere, ufanja i ljubavi

Bože, vjerujem u te, jer si nepogrešivo istinit.
Bože, ufam se u te, jer si beskrajno milosrdan.
Bože, ljubim te nada sve, jer si neizmjerno dobar.

(Te molitve u dužem obliku nalaze se na koncu knjige.)
Molitva 13. nedjelje po Duhovima

Svemogući vječni Bože, daj da nam poraste vjera, ufanje i ljubav, te učini da ljubimo što zapovijedaš, da bismo postigli što obećavaš. Po Gospodinu našemu Isusu Kristu ...

II

O BLIŽIM ABRAHAMOVIM POTOMCIMA

(Ukratko prema Bibliji)

Jakovljev san (Post 28)

Izak je imao dva sina blizanca: Ezava i Jakova. Ezav je bio prvorođenac, a jednoga dana, kad je bio gladan, prodao je Jakovu svoja prava prvorođenca samo zato da od njega dobije tanjur leće. Otada se Jakov smatrao kao prvorođenac i baštinik.

Jakov je jednom za vrijeme putovanja ležao na otvorenom polju i imao ovaj san:

Ljestve su stajale na zemlji, a svojim su vrhom dopirale sve do neba, i anđeli Božji hodali su po njima gore i dolje. Gore nad njima stajao je Gospodin i govorio: »Ja sam Gospodin Bog oca tvojega Abrahama i Izaka. Zemlju, na kojoj počivaš, dat ću tebi i potomcima tvojim. Potomstva tvojega bit će kao praha na zemlji ... U tebi i u potomcima tvojim bit će blagoslovljena sva plemena na zemlji.«

Jakov je postao baštinik da naslijedi obećanja što ih je Bog dao Abrahamu. On dobije i nadimak Izrael (što znači: Borac Božji). Zato je narod, koji je od njega potekao, poznat pod nazivom Izraelci.

Izvještaj o Josipu (Post 37 do 50)

Jakov je imao dvanaest sinova. Otac je najviše volio Josipa, ali su mu braća bila zavidna te su ga zamrzila. Jednoga dana Jakov posla Josipa da pođe vidjeti braću koja su čuvala stoku na nekom dalekom pašnjaku.

Braća ga ugledaše izdaleka i, prije nego im se približi, skovaše lukavu osnovu proti njemu, da ga ubiju.. I čim Josip dođe k braći, svukoše mu dugačku haljinu koju je imao na sebi, zgrabiše ga i baciše u cisternu. A cisterna je bila prazna, bez vode. Tada sjedoše da ručaju. Kad podigoše svoje oči i pogledaše, a to dolazila karavana Izmaelaca, tamo od Galaada. Deve su im bile natovarene gumom, balzamom i smirnom, što su nosili u Egipat.

Juda reče svojoj braći: »Kakva nam korist, ako ubijemo brata i sakrijemo umorstvo? Hajde da ga prodamo Izmaelcima i da ne mećemo na nj ruke. Ta brat nam je!...« Braća pristadoše; i kad su trgovci prolazili, izvadoše Josipa iz cisterne i prodaše im ga za dvadeset srebrnika. Izmaelci odvedoše Josipa u Egipat... Ondje ga prodaše Putifaru, dvoraninu faraonovu, zapovjedniku tjelesne straže.

U Egiptu je Josip stekao povjerenje i kod samoga faraona, tj. kralja, jer je, nadahnut od Boga, znao protumačiti njegove sne. Faraon je u snu vidio sedam debelih krava, onda sedam mršavih, koje su pojele one debele. Josip je protumačio da će iza sedam rodnih godina nadoći sedam gladnih godina. Faraon ga imenova prvim ministrom, da zapovijeda svemu narodu. A Josip je u rodnim godinama dao napuniti preostalom hranom žitnice u svemu Egiptu.

Tada su, zbog gladi, došla iz Palestine u Egipat i Josipova braća da kupe žita. Oni su, kao stranci, dovedeni pred Josipa, ali ga nisu prepoznali. Poslije nekog vremena morali su opet doći u Egipat i dovesti najmlađega brata, Benjamina. Kad ga Josip vidje, bio je veoma ganut.

Tada se Josip nije mogao dulje uzdržati pred svima koji su stajali oko njega, i povika: »Izađite svi odavle van!« Želio je da ne bude nikoga uz njega kad se pokaže svojoj braći... Tada reče: »Ja sam Josip! Dakle još živi moj otac!« Ali njegova braća ne mogoše mu odgovoriti. Toliko su bili zaprepašteni pred njim.

Josip ih pozva: »Pristupite samo bliže k meni!« Kad pristupiše, reče im: »Ja sam vaš brat Josip koga ste vi prodali u Egipat. Ali sada se ništa ne uznemirujte i ne korite sebe zato što ste me ovamo prodali, jer **Bog me posla pred vama da vas uzdrži u životu.«**

Iza toga se starac Jakov, njihov otac, preselio zajedno s njima u Egipat i ondje umro.

Crkva gleda u Josipu, kojega su braća prodala, sliku Isusa, kojega je prodao Juda Iškariot i koji je postao Spasitelj svoga naroda.

Pouke za život

Naučimo se biti **kreposni** kao Josip, a čuvati se zavisti, mržnje i druge zloće.

Josip je pravedan trpio, a njegova zla braća bila su kažnjena nevoljama radi svojih grijeha.

Josip je **oprostio** svojoj braći i pomogao im je kad je vidio da su se pokajali i popravili. Kad im je umro otac, pobojaše se braća da će im Josip uzvratiti ono zlo koje su mu nekoć učinili. Ali im Josip reče:

»Ne bojte se! Vi ste mislili zlo proti meni, ali je **Bog okrenuo to na dobro...** da uzdrži na životu mnoge ljude.« (Post 50, 19 s).

Zašto Bog dopušta n e v o l j e?

Bog dopušta nevolje zato da nas kazni, kuša ili popravi.

Zašto dopušta i g r i j e h e?

Bog ne voli grijehe, ali ih dopušta, jer neće da oduzme ljudima slobodnu volju i jer on znade sve pa i posljedice grijeha obratiti na dobro.

Riječ Božja: **»Znamo da onima koji ljube Boga, Bog sve okreće na dobro.«** (Rim 8, 28)

SVEMOGUĆI BOG IZBAVLJA SVOJ ZAROBLJENI NAROD 7

Ropstvo u Egiptu

Potomci su Jakovljevi — Izraelci — i dalje živjeli u Egiptu. Oni su se veoma razmnožili te su s vremenom postali dosta velik narod.

Oko tri stotine godina poslije njihova dolaska u Egipat, došao je na prijestolje jedan faraon koji nije volio Izraelce. On ih je učinio robovima te ih silio na najteže radove.

Ropstvo Izraelaca u Egiptu često se u Crkvi uspoređuje s onim ropstvom kojim grijeh zarobljuje dušu grešnika.

I BOG SE OBJAVI MOJSIJU

(Biblija: Knjiga Izlaska 3, 2—14)

Bog govori Mojsiju u gorućem grmu

Bog se objavi Mojsiju u ognjenom plamenu što je izbijao iz grma. On pogleda i vidje grm što gori, ali ne izgara. Mojsije pomisli: »Idem da vidim izbliza tu rijetku pojavu, zašto grm ne izgara.«

Kad Gospodin vidje kako ide da vidi, poviknu mu iz grma: »Mojsije, Mojsije!« On odgovori: »Evo me!«

A Bog mu zapovjedi: »Ne primiči se bliže ovamo. Izuj obuću s nogu, jer mjesto, na kojem stojiš, sveto je tlo.« I nastavi: »Ja sam Bog oca tvojega, Bog Abrahamov, Bog Izakov i Bog Jakovljev.«

Tada Mojsije zakloni svoje lice, jer se bojao gledati u Boga.

Bog šalje Mojsija da oslobodi svoj narod

Gospodin reče: »Dobro vidjeh nevolju svoga naroda u Egiptu i razabrah njegovu tužbu na tlačitelje. Znam kako mnogo trpi. Zato, evo, siđoh da ga izbavim iz ruku Egipćana i da ga izvedem iz te zemlje u zemlju lijepu i prostranu, u zemlju u kojoj teče mlijeko i med... Zato idi! Šaljem te k faraonu. Izvedi moj narod, Izraelove sinove, iz Egipta!«

Tada reče Mojsije Bogu: »Tko sam ja da idem k faraonu i da izvedem Izraelove sinove iz Egipta?«

Bog reče: »Ja ću biti s tobom...«

Mojsije ponovno zapita Boga: »Ali kad dođem k Izraelovim sinovima pa im reknem: 'Bog otaca vaših šalje me k vama', i ako upitaju: 'Kako mu je ime', što ću im odgovoriti?«

Bog odgovori Mojsiju: »JA SAM ONAJ KOJI JESAM«. I nastavi: »Tako reci sinovima Izraelovim: »Onaj, koji se zove 'JA SAM', poslao me k vama!«

Razgovor o biblijskom štivu

1. Narod je Božji bio nesretan u Egiptu; ali **Bog je uslišio njegovu molitvu.** Bog je uvijek vjeran.
   Bog sprema čovjeka, **Mojsija,** da spasi svoj narod.
2. Jednoga dana prikaže se Bog Mojsiju u jednom grmu koji gori, a ne sagorijeva.

Pokaza se kao Bog svemogući

On kaza i svoje ime: »Ja sam onaj koji jesam« (tj. Onaj kojega nitko nije stvorio). Mojsije se osjeća sasvim malenim pred Bogom. U znak poštovanja izuje si obuću i baci se na zemlju.

3. Tada mu Bog naloži da ide pred faraona. Mojsije se boji, oklijeva. Ali mu Bog reče: **»Ja ću biti u tvojim ustima i učit ću te kako ćeš govoriti.«**
   (Izl 4, 11)

Oslonivši se na Božju svemogućnost, Mojsije ide pred faraona. Napokon će moćni faraon biti prisiljen da pusti Izraelce da slobodno otputuju.

Bog je uvijek pobjednik.

1. Što se dogodilo s Božjim narodom u Egiptu? Koga je narod zazivao u pomoć? Što je Bog učinio?
2. Kako se Bog prikazao Mojsiju? Što mu je rekao? Što je učinio Mojsije? (Gledajte sliku . . .)
3. Kakvu je zadaću dao Bog Mojsiju? Što mu je kazao zato da ga ohrabri? Tko je bio pobjednik? Faraon ili Mojsije? Zašto?

U naše dane

MI S CRKVOM SLAVIMO BOGA SVEMOGUĆEGA

1. Ulazim u Božji hram, u crkvu; zaustavim se i šuteći mislim: **Ovo je kuća svemogućega Boga. On je Gospodar neba i zemlje.**

Zatim se prekrižim. Kao Mojsije i ja se poklonim pred Bogom, bacam se na koljena. Ponizim se pred Bogom, pred Isusom, koji je jednako svemoguć kao i njegov Otac.

2. **Eto, sada je sveta misa.** Svi zajedno, kod »Slave« i »Svet«, **pjevamo i slavimo svemogućega Boga.**

Kad poslužnik dade znak zvončićem, u času posvećenja, svi se klanjamo Isusu; i svećenik se baca na koljena kao Mojsije kod gorućeg grma.

Bog je prisutan; Isus Krist, kralj svemira.

1. Koje znakove poštovanja činimo kad ulazimo u crkvu? Zašto? Tko je ondje prisutan? Što znači pokleknuti? Što mislite o onima koji se nepristojno vladaju u crkvi?
2. Što pjevamo pod sv. misom da slavimo svemogućega Boga? U kojem času mise dolazi na oltar Isus, Sin Božji? Što čini tada svećenik? Što činite vi? Zašto?

Izraelci zovu Boga »Jahve«, što znači: »Onaj koji jest«. Taj naziv pripada samo Bogu, jer On jedini postoji sam od sebe, On nije nastao po drugome, kao što su nastala stvorenja.

Boga ne možemo izreći ni opisati, jer **nema mjere** sve ono dobro što možemo pomisliti o Njemu. Njega treba častiti iznad svega, Njemu se klanjati kao Svevišnjemu Gospodinu.

Tko je Bog?

Bog je vječni Duh, neizmjerno savršen, Stvoritelj svih stvari.

To je samo malo rečeno o Bogu. Bog je neizreciv. On je Onaj koji jest . . .«

Što znači: **Bogu se klanjati?**

To znači: iskazivati mu časti koje mu dugujemo kao Stvoritelju i vrhovnom Gospodaru svega što postoji.

Pobožan zaziv u liturgiji:

»Pomoć je naša u imenu Gospodina!
Koji je stvorio nebo i zemlju.« (Ps 120, 2)

II

VAZMENO JANJE I IZLAZAK IZ EGIPTA

(Bog govori po Bibliji: Izl 12)

Gospodin reče Mojsiju i Aronu: »Objavite svemu zboru sinova Izraelovih: Neka svatko uzme janje za obitelj i za kuću svoju . . . Janje mora biti bez mane, muško, od jedne godine dana . . . Čuvajte ga do četrnaestoga dana ovog mjeseca. Tada neka ga zakolje sve mnoštvo sinova Izraelovih pod večer. Neka uzmu njegove krvi i poškrope oba dovratka i gornji prag kuća u

kojima će ga jesti. I neka te noći jedu meso pečeno na vatri i beskvasni kruh s gorkim zeljem... Ovako ga trebate jesti: imajte bokove opasane, obuću na nogama i štap u ruci. Jedite ga brzo, jer je PASHA, to jest prolazak Gospodnji.«

To je, eto, početak blagdana Pashe ili Vazma (tj. Gospodnjeg »prolaska«). Mi sada slavimo na Vazam (Uskrs) prijelaz iz smrti u život, uskrsnuće našega Gospodina Isusa.

»U toj noći, **Ja ću proći** kroz egipatsku zemlju i pobit ću sve prvorođene u egipatskoj zemlji, čovjeka i stoku, i sudit ću svim egipatskim bogovima, ja Gospodin. Krv na kućama, u kojima stanujete, bit će vam zaštitni znak. Kad vidim krv, **mimoići ću vas.** Među vama neće biti pomora kad počnem usmrćivati po egipatskoj zemlji.

»Taj dan neka vam bude na spomen! Svetkujte ga u čast Gospodina. Svetkujte ga od koljena do koljena kao vječnu ustanovu.«

Razgovor o biblijskom štivu

1. Bog šalje Mojsija da oslobodi svoj narod; ali faraon ne pušta Izraelce da otiđu.

Onda Bog kazni Egipat velikom nesrećom: svi prvorođenci u Egiptu moraju umrijeti. Bit će pošteđena samo djeca Ezraelaca

Da budu pošteđeni, svaka obitelj Božjega naroda mora jesti janje, u stanju spremnosti za putovanje, i moraju **označiti izvana svoja kućna vrata njegovom krvlju.**

Onda, u noćno vrijeme,
proći će Bog da oslobodi svoj narod.

»Pasha« ili »Vazam« znači: Prolazak Boga. Bog će »proći« i mimoići one kuće gdje su vrata označena krvlju janjeta.

2. Faraon, prestrašen, dozvoli Izraelcima da otputuju. Poslije se predomisli te ide za njima u potjeru sa svojom vojskom.

Ali **svemogući Bog** čini da se vode Crvenoga mora razdijele. Kad su Izraelci prešli, voda se vrati na svoje mjesto te potopi faraonovu vojsku. Narod je Božji bio spašen.

Poslije će se Izraelci spominjati Mojsijeve opomene: **»Spomenite se ovoga dana u koji izađoste iz Egipta, iz kuće ropstva! Rukom vas jakom Gospodin izvede odanle.«** (Izl 13, 3)

1. Što je učinio Bog zato da faraon pusti Izraelce da otputuju? Što su morali učiniti Izraelci zato da budu pošteđena njihova prvorođena djeca? Što je htio učiniti Bog one noći? Što znači »Pasha« ili »Vazam«?

2. Što je učinio faraon da uzdrži Hebreje (Izraelce)?
Kako je Bog spasio svoj narod?
Čega su se poslije morali spominjati Izraelci?

U naše dane

CRKVA OSLOBAĐA KRŠĆANE OD GRIJEHA

1. Grijeh je zao gospodar. On **drži u ropstvu** one koji ga čine. (Tako npr. navika laganja teško se otklanja). To vrijedi i kod veoma teških grijeha.

Grešnik je tada **rob grijeha.**

Ali voda krštenja uništava grijeh.

Onako kao što su vode Crvenoga mora uništile neprijatelja.

2. Po čemu voda krštenja imade takvu moć? Po tome što je **žrtvovan Krist, naše vazmeno janje«** (1 Kor 5, 7).

Izraelci su bili spašeni **po krvi vazmenog janjeta.** Mi smo spašeni **po Krvi Božjeg Janjeta: Isusa.**

To je Krv Isusova, za nas prolivena, koja daje **krsnoj vodi moć da uništi grijehe.**

1. Protumačite, kako nas grijeh drži u ropstvu?
Čiji smo robovi kad počinimo teški grijeh?
Kako Crkva uništava grijehe? . . .

2. Što daje tako veliku moć vodi krštenja? Kakva je krv zaštitila Izraelce? Čija je Krv koja nas spasava? (Kakvog Janjeta?) Kako ga nazivate u sv. misi? (Potraži to u misnim molitvama.

BOG SKLAPA SAVEZ SA SVOJIM NARODOM

8

I

PROGLAŠENJE BOŽJIH ZAPOVIJEDI I SKLAPANJE SAVEZA

Bog daje Mojsiju deset zapovijedi na gori Sinaju

(Izl. 19 i 20 pogl.; Ponovljeni zakon 5, 6—18)

Ovo se dogodilo pedeseti dan po izlasku iz Egipta. Na taj se događaj narod spremao i čistio kroz tri dana.

Treći dan, kad osvanu jutro, zagrmješe gromovi i zasijevaše munje. Teški se oblaci nadviše nad gorom i odjeknu glas trube veoma jak. Sav narod, što je bio u taboru, zadrhta. Mojsije povede narod iz tabora ususret Bogu i narod se postavi na podnožju gore. Gora Sinaj bila je sva ovijena dimom, jer je na nju bio sišao Gospodin u ognju. Dim se iz nje dizao kao iz taonika. Sva se gora silno tresla.

Tada je Gospodin govorio narodu:

»Ja sam Gospodin, Bog tvoj, koji te je izveo iz egipatske zemlje, iz kuće ropstva . . . Nemaj drugih bogova uz mene! . . .

»Ne uzimaj uzalud imena Gospodina, Boga svojega! Jer Gospodin neće pustiti bez kazne onoga koji uzima njegovo ime uzalud.

»Pazi na to da posvetiš subotu! Šest dana radi i svršuj sve svoje poslove, ali sedmi dan je dan odmora u čast Gospodinu, Bogu tvomu . . .

»Poštuj svog oca i svoju majku, da dugo živiš u zemlji koju će ti dati Gospodin, Bog tvoj!

»Ne ubijaj! Ne čini preljube! Ne kradi!

»Ne svjedoči lažno protiv svoga bližnjega!

»Ne želi žene svog bližnjega! Ne želi kuće svog bližnjega . . . i ništa što pripada tvojemu bližnjemu!«

Sklapanje Saveza ili »Zavjeta« (Izl 24)

Gospodin pozva Mojsija na goru, gdje mu dade još drugih naredbi za narod.

Mojsije se vrati i objavi narodu sve Gospodnje zapovijedi i sve zakone. Sav narod odgovori jednoglasno: **»Držat ćemo sve zapovijedi što ih je dao Gospodin!«**

Mojsije napisa sve zapovijedi Gospodnje. Rano sutradan načini žrtvenik pod gorom i podigne dvanaest kamenih spomenika za dvanaest izraelskih plemena. Mladim izraelskim ljudima naloži da prinesu Gospodinu žrtvu paljenicu i da zakolju junce za mirotvornu žrtvu. Mojsije uze polovicu krvi i uli je u žrtvene zdjele. Drugom polovinom krvi poškropi žrtvenik. Tada uze

knjigu Zavjeta i pročita je glasno narodu. Oni se na to zavjeriše: **»Rado ćemo činiti i ispunjavati sve što je zapovjedio Gospodin!«**

Mojsije tada uze krv, poškropi njom narod i reče: **»OVO JE KRV ZAVJETA** što ga je Gospodin s vama sklopio na temelju ovih zapovijedi.«

Razgovor o biblijskom štivu

1. Bog je oslobodio svoj narod, a sada sklapa s njime »Zavjet« ili ugovor. To je bio SAVEZ između Boga i naroda.

Bog kaza narodu:

»Ja ću biti vaš Bog, a vi ćete biti moj narod!«
Kakva sreća za Izraelce!
Kad je Bog s njima, čega se imaju bojati?
Bog je svemoguć i uvijek vjeran.

2. Za uzvrat, Bog traži od naroda da mu bude poslušan. Dao mu je svoje zapovijedi.

Sav je narod odgovorio:

»Činit ćemo sve što je kazao Gospodin!«

Izraelci se brzo iznevjeriše. Stadoše se klanjati zlatnom teletu u pustinji. Zato su bili strogo kažnjeni, pa su se pokajali (Izl 32). — Hoće li unaprijed ostati vjerni Bogu koji ih ljubi?

1. Što je Bog učinio pošto je oslobodio svoj narod?
Što im je kazao? Zašto je sretan onaj tko ima Boga za saveznika? Može li Bog prevariti svoje prijatelje?

2. Što je Bog za uzvrat zatražio od svoga naroda?
Što mu je dao? Što je odgovorio narod?
Jesu li Izraelci održali riječ? Pripovijedajte njihov grijeh u pustinji...
Kako je Bog pokazao svoju ljubav prema narodu?
Što bi oni morali učiniti?

CRKVA PODRŽAVA NAŠ SAVEZ S BOGOM

1. **Gospodin Isus** je došao. Prolivši svoju krv **obnovio je i usavršio Savez između Boga i ljudi u svojoj Crkvi.**

Sveta misa nam neprestano spominje taj **NOVI SAVEZ** (»novi zavjet«) i to po živoj **KRVI ISUSOVOJ.** Kakva li sreća za nas!

»Ako je Bog za nas, tko će biti protiv nas?« (Rim 8, 31) **Bog je naš Saveznik! A on je uvijek i Pobjednik!**

2. **Za uzvrat, Bog traži od nas poslušnost.**

Isus je svojim **Evanđeljem** popunio i usavršio **Božje zapovijedi.**

Evo zapovijedi koja je kao jezgra svih drugih zapovijedi:

»Ljubi Gospodina Boga iznad svega —
i ljubi bližnjega svoga kao samoga sebe.«

Crkva nam tumači Božje zapovijedi; a da ih možemo vršiti, pomaže nam osobito svetim sakramentima.

1. *Po komu je Bog obnovio svoj Savez s ljudima? Koji je sada »Božji narod« s kojim je Bog sklopio svoj novi Savez ili Zavjet? (Kada se obično vrši obnova krsnog zavjeta?...)*
   Kad je Bog naš Saveznik, možemo li se čega bojati?...
2. *Što traži Bog za uzvrat? Poznate li Božje zapovijedi? Koja je najveća zapovijed koja sadrži sve ostale?*
   Da li bismo mi sami (svojim snagama) mogli ostati Bogu vjerni? Tko nas pomaže u tom? Kako?

II BOG VODI SVOJ NAROD KROZ PUSTINJU U OBEĆANU ZEMLJU

Izraelski je narod živio i lutao po pustinji na Sinajskom poluotoku više od 50 godina. Mojsije je umro u pustinji, a tako i veći dio odraslih koji su s njim izišli iz Egipta. Sa-

da su sačinjavali većinu naroda oni Izraelci koji su se rodili u pustinji, gdje su živjeli kao »nomadi« (putujući narod).

Mjedena zmija

(Po Bibliji: Knjiga Brojeva 21)

Jednom, kad im je dodijalo putovanje, Izraelci su mrmljali proti Bogu i bunili su se protiv Mojsija.

Tada posla Gospodin Bog među narod otrovne zmije. One su ujedale ljude, tako da je umrlo mnogo Izraelaca. I dođe narod k Mojsiju i potuži se: »Sagriješili smo što smo govorili proti tebi. Moli Gospodina neka ukloni zmije od nas.« I Mojsije se pomoli za narod, a Gospodin reče Mojsiju: »Načini od mjedi lik otrovne zmije i pričvrsti je na motku. Tko bude ujeden i pogleda na nju, ostat će u životu.«

Ovaj je slučaj kao neka slika za Isusa na križu. Svi ljudi, koji su grijehom »ujedeni«, neka pogledaju s ljubavlju na Isusa raspetoga i spasit će se. (Vidi Iv 3, 14).

Izraelci ulaze u obećanu zemlju

(Po Bibliji: Jozua 3)

Mojsijev nasljednik je bio Jozua. Njemu je preporučio Mojsije da vodi narod mudro i hrabro. Jozua se uzdao u Gospodina pa, kad je od njega dobio znak, odvede Božji narod u obećanu zemlju, Palestinu, prelazeći rijeku Jordan.

Narod se podiže iz svojih šatora, da prijeđe preko Jordana, i svećenici ponesoše »Kovčeg zavjetni« pred narodom. I kad nosioci kovčega dođoše na Jordan te se njihove noge dotakoše vode . . . voda što je pritjecala odozgor zaustavi se . . . A voda što je tekla

k moru oteče sasvim. Tako je prelazio narod tamo prema Jerihonu. A svećenici, koji su nosili kovčeg zavjetni, stajali su na suhu usred Jordana, dokle sav narod ne prijeđe preko Jordana.

U »zavjetnom kovčegu« čuvale su se dvije kamene ploče na kojima su bile napisane Božje zapovijedi.

Vode Jordana, kao one Crvenog mora, sjećaju nas na vodu krštenja, koja nam otvara ulazak u pravu »obećanu zemlju« . . .

Palestina, »obećana zemlja« bila je nazvana »zemlja kojom teče mlijeko i med«, jer je bila plodna. Mi je zovemo i *Sveta zemlja*, jer je u njoj Bog učinio najveće stvari za naše spasenje i posvećenje.

III

PRAVILA ZA NAŠE PUTOVANJE

I mi smo uvijek na putovanju: od rođenja do smrti kad polazimo u vječnost . . .

I nas, na ovom zemaljskom putovanju, prati uvijek Božja providnost. I nas vodi i čuva Gospodin kao nekoć Izraelce u pustinji.

Ali da bismo bili vrijedni Božje pomoći i zaštite, moramo se držati pravila koje je On postavio.

U naše vrijeme, za uredno i sigurno putovanje na cestama i ulicama, postavljeni su **saobraćajni znakovi i propisi.** Ako se putnici ne drže propisa, lako nastanu nesreće, pa i smrtne . . .

U Božjim i crkvenim zapovijedima mi imamo propise koji su nam dani samo za naše dobro, za opće dobro ljudi.

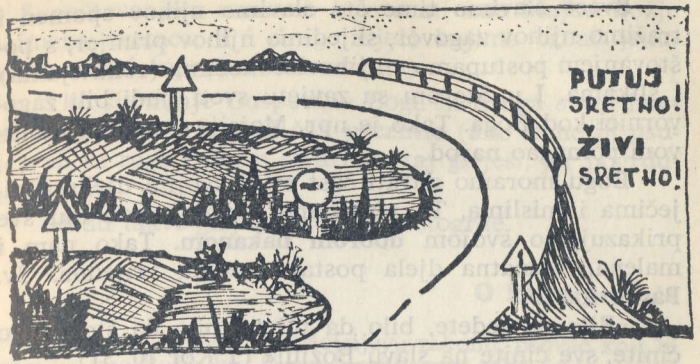

Jezgru svih Božjih zapovijedi možemo upoznati već po naravi, po glasu našega srca. (Vidi o odgoju srca i savjesti u pogl. 5/I). Tako npr. ovo: Moramo biti zahvalni Onomu od koga sve imamo, tj. Gospodinu Bogu; treba dati svakomu svoje . . .

Savjest nas uči ove DVIJE ZAPOVIJEDI NARAVI:

1. Ne čini drugomu ono što ne bi htio da drugi tebi učini;
2. Čini drugomu ono što bi htio da drugi tebi učini.

Bog je za nas objavio sva glavna pravila u svojim **deset zapovijedima.**

Od ovih zapovijedi prve se dvije odnose na Boga i na njegovo sveto ime.

Ja sam Gospodin Bog tvoj:

1. Nemaj drugih bogova uz mene!

U prvoj zapovijedi Bog zapovijeda **da se njemu jedinomu klanjamo kao Bogu,** jer je on jedini Stvoritelj i najviši Gospodar neba i zemlje.

Uz Boga častimo također **anđele i svece** kao Božje prijatelje i naše zagovornike. Iznad svih anđela i svetaca treba osobito cijeniti i štovati blaženu Djevicu Mariju, jer je ona Majka Božja i naša nebeska Majka.

Svece slavimo time što slavimo njihov spomen i tražimo njihov zagovor, slijedimo njihov primjer, s poštovanjem postupamo s njihovim moćima (relikvijama) i slikama. I u Starom su zavjetu sveti ljudi bili zagovornici kod Boga. Tako je npr. Mojsije i svojom molitvom pomagao narod.

Bogu moramo davati čast svim svojim djelima, riječima i mislima. To postižemo najlakše kad mu sve prikazujemo svojom **dobrom nakanom.** Tako nam i malena, neznatna djela postaju veoma vrijedna. Sv. Pavao kaže:

»Bilo da jedete, bilo da pijete, bilo da što drugo činite, sve činite na slavu Božju!« (1 Kor 10, 31).

(Samo što je grešno ne može se dobrom nakanom Bogu prikazati.)

Vidi još: za krepost vjere, ufanja i ljubavi primjer Abrahama (6. pogl. I) i o dužnom klanjanju kod Mojsija (7/I).

Što Bog zapovijeda u prvoj zapovijedi?

Koga još častimo uz Boga?

Kako slavimo svece?

Što činimo dobrom nakanom?...

2. Ne izusti imena Gospodina Boga svoga uzalud!

I m e j e B o ž j e s v e t o!

»Svi narodi, koje si stvorio, doći će
i poklonit će ti se, Gospodine,
i slavit će ime tvoje;
jer ti si velik i činiš čudesa, ti si jedini Bog.
Uči me, Gospodine, putu svojemu,
da hodam u istini tvojoj;
upravi srce moje da se boji imena tvoga. (Ps 85, 9—11)

Mi nazivamo osobe njihovim **imenom.** Stoga, čast, koja se iskazuje imenu, pripada dotičnoj osobi. Časno je, dakle, i sveto je ime Božje, jer je **Bog neizmjerno svet.**

S poštovanjem moramo izgovarati ime Majke Božje i imena svetaca, a i druge riječi kojima označujemo svete stvari (npr. sv. sakramente).

Tko spominje Gospodina Boga ili druga sveta imena lakoumno, srdito ili čak prezirno (ako kune ili psuje), ili se ruga Božjim stvarima, taj griješi, jer pogrđuje Boga.

Među takve grijehe spada i svetogrđe.

O kazni psovača

U Starom zavjetu, po Mojsijevu zakonu, psovač koji bi pogrdio ime Božje bio je osuđen na smrt tako da ga je sav narod kamenovao. Time se čuvao narod od toga strašnoga zla: psovke.

U Novom zavjetu, zavjetu ljubavi, ukinuta je ta stroga ljudska kazna, ali svjesna pogrda proti Bogu zaslužuje veću kaznu od tjelesne smrti. A narod, u kojem se nesmetano pogrđuje Ime Svevišnjega Gospodara, ne ostaje bez Božje kazne...

Zašto je ime Božje sveto?

Koja su još sveta imena? Kako ih treba izgovarati?

Zašto je grijeh izgovarati ime Božje lakoumno, u srditosti ili pogrdno?

U Očenašu molimo: **Sveti se ime tvoje!**

Apostol Pavao kaže: »U ime Isusovo neka se pokloni svako koljeno!« (Fil 2, 10).

Za život

1. *Da li mislim često na Boga? Jesam li mu zahvalan za sve što mi je učinio? Da li pazim na njegov glas kad mi savjest kaže: »To moraš učiniti!« ili »To ne smiješ učiniti!« Da li ljubim Boga iznad svega?*
2. *Kako pokazujem da štujem ime Božje? Da li nastojim popravljati zlo što čine drugi kad psuju i pogrđuju ime Božje? (Naknada Presvetom Srcu Isusovu!)*

Molitva

Gospodine Bože, ti si naš jedini Stvoritelj i svevišnji Gospodar. Ti si mi dao život, i od tebe imam sve što mi treba za dušu i za tijelo. Zato i ja hoću da svim srcem budem tvoj sada i uvijek. Tebi ću se svaki dan moliti i tvoj ću nauk primati u svoju pamet i srce. U tebe *vjerujem*, u tebe se *ufam* i tebe *ljubim* iznad svega.

Svet si, Gospodine, i tvoje je ime sveto. Njega se straše đavli, a tvoji ga prijatelji pouzdano zazivaju. Zato ću ga i ja samo pobožno izgovarati, a nikada pogrditi.

IZRAELCI U OBEĆANOJ ZEMLJI TRAŽE I DOBIJU KRALJEVE 9

Izraelci, unišavši u Palestinu, došli su među neprijateljske narode, koji se protiv njih bore da se ne bi ondje nastanili, premda je bilo mjesta za jedne i druge.

Bog je pomagao Izraelce, ali taj se Božji narod više puta iznevjerio Bogu, pa je zato bio i kažnjen.

Bog je puštao da ga neprijatelji podjarme i tlače. Kada se narod kajao i činio pokoru, svaki put mu je Bog poslao jednoga vođu da ga spasi. Najznamenitiji od tih vođa ili »sudaca« bio je S a m u e l.

I

IZRAELCI HOĆE KRALJA. BOG IZABRA DAVIDA

(Biblija: 1 Sam 8 i 16)

Kad je Samuel ostario, postavi svoje sinove za suce nad Izraelom . . . Ali se skupiše sve starješine Izraelove, dođoše k Samuelu i rekoše mu: »Eto, ti si ostario, a sinovi tvoji ne idu putovima tvojim. Postavi dakle kralja nad nama, da nas upravlja, kao što je to u svih naroda!« A Samuelu se ne dopade njihov zahtjev . . . On se pomoli Gospodinu, koji mu odgovori: »Poslušaj zahtjev naroda . . . Ne odbaciše tebe, nego mene, da ne

budem kralj nad njima . . . Poslušaj samo njihov zahtjev, ali ih ozbiljno opomeni i kaži im unaprijed prava kralja koji će vladati nad njima.«

Uzaludne opomene. Narod je ostao uporan, a Bog reče Samuelu: »Popusti njihovu zahtjevu i postavi im kralja.«

Prvi je kralj bio SAUL, ali taj nije ostao vjeran Gospodinu Bogu. Zato Samuel, po Božjoj naredbi, pođe posjetiti obitelj Izaja (u Betlehemu) da među njegovim sinovima izabere kralja. Zatim zajedno sa Izajem prinese Bogu žrtvu.

Kad dođoše (Izajevi sinovi) i kad ugleda Eliaba, Samuel pomisli: »Bez dvojbe, ovdje pred Gospodinom stoji njegov pomazanik!« Ali Gospodin reče Samuelu: »Ne gledaj na njegovu vanjštinu i na njegov visoki rast, jer njega nisam izabrao. **Ljudi gledaju na vanjštinu, a Gospodin gleda u srce.«**

Jednak se prizor zbio kod svakoga od sedam Izajevih sinova.

Samuel izjavi Izaju: »Ovih nije izabrao Gospodin. Jesu li to svi tvoji sinovi?« On odvrati: »Ostao je još najmlađi; on čuva ovce.« Samuel reče Izaju: »Pošalji te ga dovedi, jer nećemo prije sjedati za stol dok on ne dođe.«

Izaj posla, te dovedoše najmlađega, Davida. Bio je rumenkast, imao je lijepe oči i krasno lice. Gospodin reče Samuelu: »Ustani! Pomaži ga, jer je on taj.« Samuel uze rog s uljem i pomaza ga usred njegove braće. Toga časa **dođe Duh Gospodnji na Davida i obuze ga.**

O izabranim osobama ovoga štiva

1. **Samuela** su roditelji još kao dječaka doveli da služi kod »Svetoga šatora« gdje je vršio bogoslužje. Bio je vjeran »ministrant«, čist, poslušan i Bogu odan.

On je čuo i osjetio posebni poziv od Boga, da saopći drugima Božja nadahnuća i ono što mu je Bog

objavljivao. Tada je on oduševljeno rekao Bogu: **»Govori, Gospodine, tvoj sluga sluša!«** (1 Sam 3, 10).

Samuel postade Božji prorok, vođa naroda i veliki svećenik.

2. Prvaci izraelskog naroda su dobro mislili želeći si kralja, kao što su imali drugi narodi, da im čuva i brani jedinstvo u jednoj državi. Ali izabranom narodu, kojemu je Bog bio kralj, trebao je jedan zemaljski vladar vrijedan i pobožan više od drugih. Prvi njihov kraj **Saul** nije se takvim pokazao. Više puta je bio nevjeran i neposlušan Božjim naredbama. Zato ga je Bog odbacio.

3. **David** je bio sin čestite obitelji. Kao najmlađem sinu dali su mu da čuva ovce, koje je jako volio. Bio je lijep i zdrav, čist i skroman, a uvijek veseo. Rado je svirao harfu, a znao je također slagati lijepe pjesme, u kojima se divio prirodi i slavio Boga .

David je bio hrabar pa je i život svoj izlagao kada bi koja divlja zvijer napala njegovo stado. Bio je dobar pastir i, u potrebi, hrabar borac.

1. Čime se bavio dječak Samuel? Kako se vladao?
Kako se imaju vladati u crkvi i vani naši »ministranti«?
2. Zašto je Bog odbacio kralja Saula?
3. Kakav mladić je bio David? Što je činio? Je li bio hrabar?...
U čemu treba da se ja vježbam? (Da li samo u tjelovježbi?...)

Za moj život

I mene zove Bog za neku službu, da nešto naučim te postanem čovjek marljiv i vrijedan. Ako u svojoj mladosti živim čisto, to mi daje veselje i stvara nadu da ću biti koristan član svoga naroda.

Ako osjećam poziv od Boga da mu se posvetim za neku posebnu, uzvišeniju službu, reći ću:

Govori, Gospodine, tvoj sluga sluša!

II

DAVID POBJEĐUJE GOLIJATA

(Biblija: 1 Sam 17)

Već 40 dana stoje jedna nasuprot drugoj vojske izraelska i filistejska. Jedan filistejski borac, po imenu Golijat, div, visok oko 3 metra, dolazi svaki dan da izaziva Izraelce, a oni nisu imali nijednoga borca koji bi se usudio ići proti njemu.

Mladi pastir David dođe k vojsci da vidi kako su mu braća, jer su bili vojnici. David reče Saulu:

»Neka nitko ne gubi srčanosti radi toga Filistejca! Sluga će tvoj izaći i boriti se s njim.«

Saul odvrati Davidu: »Ne možeš ti ići na toga Filistejca i s njim se boriti, jer si ti još dječak, a on je ratnik od mladosti.«

David odvrati Saulu: »Sluga je tvoj čuvao ovce svojemu ocu. Pa kad bi došao lav ili medvjed i sebi odnio ovcu iz stada, potrčao bih ja za njim, udario bih ga i oteo bih mu je iz čeljusti . . . **Gospodin, koji me je izbavio iz pandža lava i medvjeda, izbavit će me iz ruku toga Filistejca.**« Saul reče Davidu: **»Idi! Gospodin neka bude s tobom!«** . . .

David uze svoj štap u ruku i potraži sebi iz potoka pet glatkih kamena i metnu ih u svoju pastirsku torbu. Onda uze svoju praću u ruku i pođe na Filistejca.

S druge strane Filistejac, pred kojim je išao njegov štitonoša, dolazio je sve bliže k Davidu. Pogleda ga i podsmjehnu mu se, jer je bio još tako mlad, rumenkast i krasna lica, i doviknu Davidu: »Zar sam ja pseto, da ideš na mene sa štapom?« I prokle Filistejac Davida svojim bogovima te mu viknu: »Hodi amo k meni, da dam tvoje meso nebeskim pticama i zemaljskim zvijerima!« David odvrati Filistejcu: »Ti ideš na me s mačem, s kopljem i sa sulicom. A ja **idem na te u ime Gospodnje nad vojskama,** kojega si ti pogrdio. Danas će te Gospodin dati u moju ruku . . . da spozna sav svijet

da Izrael ima Boga. Znat će sve ovo mnoštvo da **Gospodinu ne treba mača ni sulice da pobijedi, nego daje pobjedu komu On hoće.** On će vas dati u naše ruke.«

Kad se je Filistejac pomaknuo i sve više primicao k Davidu, David brže potrča prema njemu; pri tom se maši u torbu, izvadi kamen, zavitla ga iz praće i pogodi Filistejca u čelo. Kamen se zabi u čelo, tako da je on pao naprijed na tlo. David pritrča, stade kraj Filistejca, izvuče njegov mač iz korica i pogubi ga odsjekavši mu njime glavu. Kad vidješe Filistejci da im je najjači mrtav, pobjegoše.

Bog vodi Davida

Kad se kraj Saul pokazao nevjernim, zapustio ga je Duh Božji, a mučio ga je neki zli duh. Nikako nije nalazio mira ni veselja. Tada je dao pozvati k sebi mladoga Davida, za kojega još nije znao da je od Boga odabran da mu bude nasljednik. David je znao razveseliti Saula svojom glazbom, i tada je Saulu bilo lakše. Ali poslije je Saul stao bjesniti proti Davidu i progoniti ga, tako da je morao bježati i skrivati se pred kraljem da ga ne ubije.

Na koncu je Saul u jednoj bitci proti Filistejcima nesretno poginuo zajedno sa svojim sinovima. Davida je pak narod zavolio i proglasio ga kraljem.

Razgovor o biblijskom štivu

1. David je pobijedio diva Golijata!

On je za to zazvao Gospodina svemogućega.

Bio je Svemogući onaj koji je Davidu dao pobjedu. Ali David se ne zadovoljava samo s tim da zaziva Boga u pomoć. On mu se i zahvaljuje i u Njega stavlja sve svoje pouzdanje.

Poslušajte, (ili pjevajte) lijepu pjesmu koju je on složio:

»GOSPODIN JE PASTIR MOJ, ničim ne oskudijevam, na zelenim pašnjacima on me odmara.
Vodi me na vode gdje ću počinuti, krijepi dušu moju.
Vodi me pravim stazama poradi imena svoga.

Da pođem i mračnom dolinom, neću se bojati zla, jer si ti sa mnom.
Palica tvoja i štap tvoj, oni me tješe...« (Ps 22, 1—5)

2. Jednom je kralj David teško sagriješio kad je uzeo k sebi ženu svoga susjeda. Opomenut od proroka, **priznao je svoj grijeh i činio veliku pokoru.**

Svoju žalost i kajanje izrazio je u psalmu koji počinje ovako:

»Smiluj mi se, Bože, po velikom milosrđu svojem!«
I po velikoj dobroti svojoj uništi krivicu moju!«

I mi molimo i pjevamo taj pokornički psalam (50) osobito u vrijeme Korizme.

David je iznad svega priznavao **Božju veličinu,** a sebe je smatrao sasvim malenim pred Bogom.

I mi budimo ponizni i pjevajmo s Davidom:

»Dođite, poklonimo se Gospodinu!« (Ps 94)

3. U povijesti kralja Davida bitno je znati ovo:

Bog je učinio da David postane kralj izraelskog naroda i ujedno prorok i dao mu čast da jedan **iz njegova potomstva bude Mesija:** Isus Krist. Ali Bog nije odabrao Davida radi njegove dobrote, hrabrosti ili drugih njegovih kreposti, nego samo zato što je **Bog po njemu htio iskazati narodu svoju božansku dobrotu i milosrđe.**

»Što je slabo u očima svijeta, izabra Bog da posrami jake« (1 Kor 1, 27).

1. *Zašto je David pobijedio Golijata? Što je činio prije borbe? Tko mu je dao pobjedu?*
   Što je činio David kad mu je Bog udijelio kakvo dobročinstvo? Kako je iskazivao svoje pouzdanje u Boga?
2. *Što je učinio David kad je sagriješio?*
   Kako se osjećao David pred Božjom veličinom?
3. *Što je bitno u povijesti kralja Davida?...*
   Zašto je Bog upravo Davida odabrao za tako velike stvari?

CRKVA NAS UČI MOLITI S ISUSOM

Mnogo vremena poslije Davida, došao je na zemlju Isus (po tijelu njegov potomak), koji se doista znao moliti svomu nebeskom Ocu.

U sv. misi Crkva nas uči moliti zajedno s Isusom.

S Isusom mi prosimo Božju zaštitu.

»Kirie eleison! Gospodine, smiluj se!«

S Isusom **mi zahvaljujemo za Božja dobročinstva.**

U misi slušajte predslovlje i zapazit ćete u njemu ovo lijepo zahvaljivanje:

»Uistinu je dostojno i pravedno, pravo i spasonosno, da vazda i svagdje zahvaljujemo tebi, Gospodine, sveti Oče, svemogući vječni Bože . . .«

Mi molimo Isusa **da nam oprosti naše grijehe.**

I u prsa se udaramo govoreći:

»Jaganjče Božji, koji oduzimaš grijehe svijeta, smiluj nam se!«

S Isusom na osobiti način **mi se klanjamo Božjemu** neizmjernom veličanstvu:

»Po njemu (Isusu) i s njime i u njemu jest tebi, Bogu Ocu svemogućemu, u jedinstvu Duha Svetoga svaka čast i slava u sve vijeke vjekova!«

(To govori svećenik u misi kod »malog podizanja« prije molitve »Oče naš«).

Tko je Onaj jedini koji znade savršeno moliti?
Kada nas Crkva sakuplja i uči moliti zajedno s Isusom?
Među misnim molitvama nađi one kojima zazivamo Božju zaštitu . . .
— one kojima se Bogu zahvaljujemo . . .
— one kojima molimo oproštenje . . .

U Bibliji ima 150 Psalama, koji se i dandanas pjevaju ili recitiraju kao molitve, a dolaze pod nazivom »Davidovi psalmi« jer je većinu tih psalama on osobno ispjevao.

U nekojim psalmima govori se proročki o Spasitelju. Psalmima su se Židovi hrabrili i u nevoljama tješili. I sam Isus je s apostolima molio psalme. Mnogi psalmi mogu i nama pomoći da se lijepo i osjećajno molimo.

Svećenici i redovnici u katoličkoj Crkvi dužni su svaki dan čitati nešto iz Svetoga pisma i moliti neke psalme. Iz pobožnosti to čine i mnogi obični vjernici.

SJAJ I PROPADANJE IZRAELSKOG NARODA 10

I

KRALJ SALAMON GRADI HRAM U JERUZALEMU

(Biblija: 1 Kraljeva 6, 1; 8 i 9 p.)

David je kraljevao nad svim Izraelom. Kad je ostario, predao je vlast sinu Salamonu. Kralj Salamon je molio Boga da mu dade mudrost, i Bog mu je dao dar da može sve mudro suditi.

»Četiri stotine i osamdesete godine po izlasku Izraelaca iz Egipta Salamon poče graditi hram Gospodinu.«

Kad je hram bio dovršen, kod njegova posvećenja bile su za žrtvu prikazane mnoge životinje.

Tada Salamon stupi pred svom Izraelskom općinom do Gospodnjega žrtvenika, raširi ruke prema nebu i pomoli se: »Gospodine! Eto, nebo i najviša nebesa ne mogu te obuhvatiti — koliko manje ova kuća koju sagradih! A obazri se na molitvu svoga sluge i na njegov vapaj, Gospodine, Bože moj: čuj zaziv i molitvu koju

danas upravlja tebi! Daj da tvoje oči budu otvorene nad ovom kućom dan i noć, nad mjestom za koje si obećao: Moje će ime ondje stanovati . . . **Čuj vapaj svojega sluge i svog naroda Izraela kada god se mole na ovome mjestu!** Čuj ga na mjestu gdje sjediš na prijestolju u nebu; usliši ga i oprosti mu!«

Zatim se Gospodin javi Salamonu i reče mu: »Posvetio sam taj hram što si mi ga sagradio. Zato će moje oči i srce tamo uvijek boraviti. Ako ti budeš išao preda mnom u iskrenosti srca i pravičnosti, tako da činiš sve što sam ti zapovjedio i držiš moje uredbe i propise tada ću zauvijek utvrditi prijestolje tvojega kraljevstva nad Izraelom, kao što sam obećao tvojemu ocu Davidu . . .«

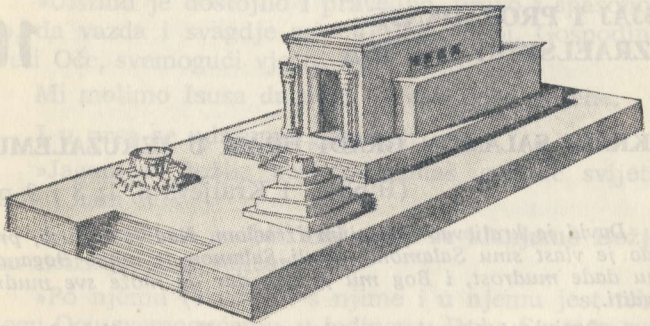

SALAMUNOV HRAM izgledao je otprilike ovako:

Glavna zgrada bila je visoka oko 16 m, široka 11, duga 33; a imala je više prostorija. Sasvim unutra bilo je Svetište (Svetinja nad svetinjama).

Sprijeda je bio podignut kameni oltar za žrtve i velika mjedena posuda s vodom za pranje svećenika i levita. Poslije su još dodali naokolo velike zidove sa trijemovima.

Taj je hram bio porušen god. 587. pr. Kr., a iznova sagrađen 515. god. pr. Kr. — Napokon su ga srušili Rimljani god. 70. po Kr. — Danas od toga hrama postoje još samo ruševine, među kojima i velike »zidine plača«.

O bogoslužju u Starom zavjetu

Izraelci su prije vršili redovito bogoslužje u »Svetom šatoru«, a sada su napokon imali za to sazidan **hram.**

Jeruzalemski hram je bio sagrađen od klesanoga kamena; a iznutra je bio obložen i najskupocjenije ukrašen. Imao je određena mjesta za žrtve, a svuda naokolo predvorja i dvorišta. U hramu, na najodličnijem mjestu nazvanom »Svetinja nad svetinjama« čuvali su »zavjetni kovčeg« i druge svetije stvari.

Svaki su dan izabrani svećenici prikazivali **žrtve.** Žrtvovali su janjce, telad i druge tzv. »čiste« životinje ili plodove zemlje. Prikazivali su i hljebove.

Svi odrasli Izraelci, od navršene 12. godine, bili su dužni dolaziti na neke blagdane i svečanosti u Jeruzalem, u hram. Njihovi glavni **blagdani** bili su **Vazam** (Pasha), na spomen njihova izlaska iz Egipta, i **Pedesetka** na spomen kako su poslije izlaska primili pod gorom Sinajem deset Božjih zapovijedi.

Izraelci su svetkovali kao **»dan Gospodnji«** svaku **subotu.** Tada nisu ništa radili, nego samo molili, slušali duhovne razgovore iz svetih knjiga i pjevali nabožne pjesme. Za te subotnje sastanke imali su u svojim mjestima bogomolje (»sinagoge«, tj. mjesta za sastanke).

S a d a

Kršćansko bogoslužje

1. Isus je kazao Samaritanki: »Dolazi čas kad se nećete klanjati Ocu ni na ovoj gori niti u Jeruzalemu . . . **Bog je Duh, i koji mu se klanjaju moraju mu se klanjati u duhu i istini.«** (Iv 4, 21. 23)

Ali čovjek sastoji od duše i tijela te ne živi sam, nego u vidljivoj zajednici s drugim ljudima. Stoga treba da pojedinci i zajednice ljudi očituju također izvanjskim načinom svoje štovanje prema Bogu. U tu svrhu služe **sveta mjesta** (hramovi, crkve), **blagdani** i druga sveta vremena, **žrtve, javne molitve** i **obredi** . . . Sve to spada u **bogoslužje** ili »liturgiju«.

1. Treća zapovijed Božja:

Spomeni se da svetkuješ dan Gospodnji!

U Novom se zavjetu svetkuje kao »dan Gospodnji« svaka **n e d j e l j a.**

(U ruskom se jeziku nedjelja kaže: »Voskresenije«, jer se svaka nedjelja svetkuje na spomen Isusova »Voskresenija«, tj. Uskrsnuća. Mi kažemo »ne-djelja«, jer se taj dan »ne dela«, ne radi.)

Bog je naredio čovjeku **r a d** da i radom zasužuje svoj kruh. Rad čuva čovjeka od grijeha i pokvarenosti. Ali rad može čovjeka dovesti u pogibao da zaboravi na Boga. Zato je Bog naredio da u svakoj sedmici bude jedan dan za odmor i da ga čovjek **posveti Bogu.** Taj dan odmora poslužit će za obnovu tjelesnih i duševnih snaga.

Nedjelja je i dan obitelji. Kršćanska **obitelj** ide po mogućnosti **sva zajedno** na bogoslužje, k sv. misi, nastoji se sastati zajedno kod stola te u obiteljskom krugu provesti slobodno vrijeme.

Nedjeljom su zabranjeni teži tjelesni poslovi ako nisu veoma potrebni. Taj dan treba da posvetimo tako da prisustvujemo svetoj misi, da slušamo Riječ Božju i vršimo druga dobra djela, osobito duhovna djela milosrđa.

Crkva je ustanovila još neke **blagdane** koje treba svetkovati kao nedjelje.

1. Je li dosta štovati Boga samo izvana? (Što kaže Isus?...)
Zašto su nam potrebna sveta mjesta (crkve) i predmeti?
A sveta vremena (kao blagdani)? Zašto su nam potrebne žrtve i javne molitve?

2. Čemu nedjeljni odmor?
Kako bi kršćanska obitelj trebala sprovesti nedjelju?
Što treba činiti u nedjelju i u zapovijedane blagdane?
(Zašto slavimo nedjelju kao »dan Gospodnji«? Vidi o tome i u 29. poglavlju.)

II

IZABRANI NAROD I NJEGOVI KRALJEVI POKAZUJU SE NEVJERNI BOGU

Kralj Salamon nije ostao Bogu vjeran. Živio je u sjaju i raskoši pa se uzoholio i pokvario. Da zadovolji neke poganske žene, dao je podignuti žrtvenike krivim bogovima. Tako je dao zao primjer, sablazan.

Poslije njegove smrti kraljevstvo mu se razdijelilo na dvoje: na kraljevstvo izraelsko i na kraljevstvo judejsko (židovsko). U ovomu drugom nalazio se grad Jeruzalem i gradić Betlehem.

Mnogi kraljevi, koji su došli na vlast poslije Salamona, nisu se vladali kako Bog zapovijeda. Kao što su kraljevi tako je i narod odvratio svoja srca od jedinoga pravoga Boga te su se podali idolopoklonstvu. Time su prekinuli SAVEZ što ga je Bog bio s njima učinio.

Ali Bog nije htio da se »izabrani narod« pogubi. Zato je više puta slao neke ljude da naviještaju njegovu svetu volju. Oni su korili kralja i narod, predočivali su pogaženi Savez s Bogom i nastojali su ih vratiti na pravi put. Ti sveti Božji poslanici nazvani su proroci. (O njima u idućem štivu.)

A sada evo jedan opaki primjer iz države Izraela (prema knjizi: I Kraljeva 21):

Nabot je imao vinograd u Jezraelu blizu palače samarijskog kralja Ahaba. I Ahab predloži Nabotu: »Daj mi svoj vinograd. Htio bih ga upotrijebiti kao vrt za povrće, jer je blizu moje kuće. Dat ću ti za nj bolji vinograd. Ako hoćeš, dat ću ti što vrijedi u novcu«. A Nabot odvrati Ahabu: »Sačuvaj, Bože, da ti odstupim baštinu svojih otaca!« Tako se Ahab vrati u palaču ljutit i zlovoljan . . . Baci se na svoju postelju, okrenu svoje lice i ne uze nikakva jela.

Kad njegova žena Jezabela dođe k njemu i upita ga: »Zašto si tako zlovoljan te nećeš ništa da jedeš?« — on joj pripovjedi što se dogodilo . . . Tada mu reče njegova žena Jezabela: »Sada jedanput pokaži da si Izraelov kralj! Ustani, jedi i budi dobre volje! JA ću već tebi pribaviti Nabotov vinograd!«

I napisa ona pod imenom Ahabovim pismo, zapečati ga njegovim pečatom te posla pismo starješinama

i glavarima što su stanovali s Nabotom u istom gradu. U pismu napisa ovako: »Oglasite post i neka Nabot predsjeda narodnoj skupštini! Postavite dva nevaljala čovjeka prema njemu! Neka oni svjedoče proti njemu: Hulio je na Boga i na kralja. Tada ga izvedite van i kamenujte ga da pogine!«

Tako je bilo i učinjeno. Nato je Ahab pošao u Nabotov vinograd da ga uzme u posjed.

Tada je prorok Ilija primio od Boga nalog da ide pred kralja. Bog reče Iliji:

Reci mu: »Ovako govori Gospodin: Ti si dakle ubio i sada sretno uzimaš posjed!« Reci mu dalje: »Ovako govori Gospodin: Na mjestu, na kojem su psi lizali Nabotovu krv, lizat će psi i tvoju krv! . . . Psi će proždrati Jezabelu na jezraelskom polju.«

To se sve i obistinilo. Tako su tragično poginuli Ahab i Jezabela.

Razgovor o biblijskom štivu

Kralj Ahab je svojim zločinima, na poticaj žene i njezinom suradnjom, prekršio više Božjih zapovijedi: **Desetu** zapovijed kad je poželio imati tuđe imanje na nepravedan način i tako je, već u svojoj duši, počinio krađu i otimačinu (proti VII zapovijedi). **Osmu** je zapovijed teško prekršio kad je izmislio strašnu **klevetu** proti Nabotu. Tom teškom klevetom, pomoću **krivih svjedoka,** uspjelo mu je da Nabot bude osuđen na smrt. Tako je počinio i **ubojstvo** proti **petoj** Božjoj zapovijedi. Tako jedno zlo vuče na drugo! . . .

Ovdje ćemo sada razmotriti **sedmu** i **osmu** zapovijed kojima Bog **zaštićuje naše stvari i poštenje.**

7. Ne ukradi!

Treba dati i pustiti svakomu svoje. Bog zabranjuje **krasti** ili **naškoditi** tuđemu imanju. **Krađa** se obično čini potajno tako da vlasnik ne znade. Ako mu se nešto uzme na silu to se zove **otimačina.** (»Oteti« nešto još je gore nego »ukrasti«).

Grijeh čini i tko nepravedno zadrži **tuđu stvar** (ako ju je našao ili mu je posuđena pa **neće** da vrati . . .)

Netko i bez svoje koristi **naškodi** (učini štetu tuđemu imanju. Grijeh je ako to učini hotimice (ili velikom nepažnjom . . .)

Tko je svojom krivnjom učinio drugomu štetu, dužan ju je, koliko može, **popraviti.**

Neko imanje ili stvar možemo pošteno **posjedovati** samo ako smo to baštinili ili primili na dar, kupili ili pošteno zaslužili svojim radom.

Već smo istaknuli **vrijednost rada.** Uredan rad koristi tijelu, jer mu pomaže da se razvija i jača. Rad je potreban i zato da se njime postižu sredstva za život. »U znoju ćeš lica svojega jesti kruh . . .« (Post 3, 19). Svaki je rad častan. Stoga je i Isus, Sin Božji, bio radnik.

»Tko neće da radi neka i ne jede!« (Sv. Pavao, 2 Sol 3, 10).

Rad pomaže čovjeku da steče **svoje imanje.** Ali mi, pred Bogom, možemo biti samo **upravitelji** toga imanja. **Bog je vrhovni gospodar svih stvari.**

Opomene

Čuvaj se i male krađe ili prijevare. Isus kaže: »Tko je vjeran u najmanjoj stvari, vjeran je i u velikoj. Tko je nevjeran u najmanjoj stvari, nevjeran je i u velikoj.« (Lk 16, 10).

»Tko je krao više neka ne krade, nego neka se radije trudi čineći dobro svojim rukama da ima što davati potrebnome!« (Sv. Pavao: Ef 4, 28).

Proti kojim je zapovijedima sagriješio Ahab?

Što zaštićuje Bog sedmom i osmom zapovijedi?

Smijemo li mi nešto posjedovati? (Kako treba da upravljamo svojim stvarima?)

Tko je potpuni gospodar svih stvari?

Kaži nešto o vrijednosti rada...

Kakve se krađe treba čuvati?...

8. Ne reci lažna svjedočanstva na bližnjega svoga!
Istinoljubivost

Mi po naravi imamo lijepi dar da možemo svojim **riječima** izraziti drugima svoje misli i tako si pomagati jedan drugomu. To je potrebno za društveni život.

I sam Bog nas svojom Riječi uči i spasava.

Istinoljubiv je tko ne govori drukčije i ne ponaša se drukčije nego što u srcu misli.

Treba biti istinoljubiv:
jer Bog ljubi istinu, a mrzi laž,
jer nam istinoljubivost oplemenjuje dušu i stvara međusobno povjerenje.

Ali ima ljudi koji svojim riječima varaju, **ne govore kako misle,** ne kažu istinu, nego **lažu da prevare** druge ili da blate tuđe poštenje, a to je ružan grijeh!

Posljedice laži mogu biti teške: Laž kvari srce, razara povjerenje i čini mnogo zla u svijetu.

»Ponašanje lažljiva čovjeka je sramotno; sramota ostaje uvijek na njemu!« (Sirah 20, 26).

Grijesi jezika

»Jezik je malen ud, a ipak je silan u velikim stvarima. Gle, mala vatra i koliku šumu sažeže« (Jak 3, 5).

Jezikom se može sagriješiti, pa i teško, proti više Božjih zapovijedi:

Proti II: psovanjem, proklinjanjem...
Proti IV: uvredom roditelja i poglavara...
Proti V: zavađanjem na grijeh, zadavanjem jada, vrijeđanjem...
Proti VI: zavađanjem na sramotna djela...
Proti VII: varanjem u poslovanju...
Proti VIII: klevetanjem i oduzimanjem dobroga glasa.

Ispravljanje štete i uvreda
Tko je drugima nepravedno učinio štetu, riječju ili djelom

bilo na tijelu, bilo na duši,
na imanju ili na časti,

nije dosta da se pokaje i ispovjedi svoj grijeh, nego **mora** — koliko je moguće — **popraviti štetu.**

Tko je istinoljubiv?
Zašto treba biti istinoljubiv?
Tko laže? Kakve su posljedice laži?
Što kaže apostol Jakov o jeziku?...
Proti kojim se zapovijedima griješi jezikom?
Što treba da učini onaj koji je svojim riječima ili djelom napravio drugima štetu?

Za život
(Razmišljanje o 7. i 8. zapovijedi)

Kako upotrebljavam stvari koje su mi dali roditelji i drugi? Da li ih lakoumno razbacujem ili uništavam?

Kako poštujem stvari koje nisu moje?

Što treba da učinim ako nađem tuđu stvar?

Kako mogu pomoći onima koji ništa nemaju ili su siromašniji od mene?

Da li marljivo učim i radim zato da postanem koristan član ljudske zajednice?

Da li uvijek govorim istinu? Jesam li iskren kad treba da priznam svoje pogreške?

Jesam li zahvalan ili srdit, ako me netko opomene?

Da li znam druge ljubazno opominjati?

Da ne bih iznašao tuđe pogreške iz zavisti ili bez potrebe!...

Molitva

Gospodine Bože!

Tvoje su stvari što su na svijetu. Ali ti si dopustio da i mi pošteno posjedujemo imanje i da ga upotrebljavamo za dobro naše i za pomoć bližnjemu. Neću da nepravedno uzmem što je tuđe ili da kakogod naškodim imanju bližnjega svoga.

Ti si, o Bože, istinit i mrziš na svaku laž. Zato ni ja neću u laži tražiti pomoć ili da čak lažno što rečem proti drugomu.

11

PROROCI PODRŽAVAJU NADU U DOLAZAK SPASITELJA I OPOMINJU NAROD DA SE POPRAVI

I

PROROCI GOVORE O SPASITELJU

Riječ Božja

Bog poziva Izaiju (Iza 6, 1—8)

U godini smrti kralja Ozije vidjeh Svemogućega gdje sjedi na visoku i uzvišenu prijestolju. Skut je njegov ispunjavao hram. Serafi su stajali kod njega. Svaki je imao šest krila . . . Jedan je vikao drugomu: **»Svet, svet, svet je Gospodin nad Vojskama! Puna je sva zemlja njegove slave!«**

I zadrmaše se pragovi na vratima od glasa kojim su vikali i kuća se napuni dima.

Tada povikah: »Jao meni! Ja sam izgubljen, jer sam čovjek nečistih usana . . . a moje su oči ugledale

Kralja, Gospodina nad Vojskama!« Tada jedan od Serafa doletje k meni, u ruci mu živ ugljen što ga je bio uzeo sa žrtvenika kliještima. Dotače se njime mojih usta i reče: »Gle, ovo se dotaklo tvojih usana: tvoja je krivnja iščezla, tvoj se grijeh uništio.«

I začuh glas Svemogućega koji reče: »Koga da pošaljem? Tko će ići po mojem nalogu?«

Ja odgovorih: **»Evo mene, pošalji me!«**

Tako je prorok Izaija posvećenim usnama mogao govoriti narodu. Slično svećenik ili đakon moli u sv. Misi da ga Bog očisti, da uzmogne dolično naviještati njegovo Evanđelje.

Važno je što Izaija proriče o Mesijinom rođenju a osobito o njegovu trpljenju.

Rođenje od Djevice (Iza 7, 14)

»Evo, djevica će začeti i roditi sina i dat će mu ime Emanuel.« (Riječ »Emanuel« znači: Bog s nama.)

Spasitelj mora trpjeti (Iza 53, 3—7)

Bio je prezren, posljednji od ljudi,
čovjek bolova, vičan patnjama . . .
On je nosio naše patnje,
naše je žalosti uzeo na se.
Mi smo ga držali udarenim,
pogođenim od Boga i mučenim.
Ali je on bio ranjen za naše grijehe,
izbijen za naše opačine.
Za naše spasenje ležala je kazna na njemu;
njegovim modricama mi smo izliječeni.
Svi smo mi kao ovce lutali naokolo;
svaki je išao svojim vlastitim putem.
A Gospodin je stavio na nj grijehe sviju nas.
Bio je zlostavljen, a on se predao dragovoljno,
nije otvorio svojih usta,
kao janje što se vodi na klanje,
kao ovca, nijema pred onima koji je strižu.

B e t l e h e m (Miheja 5, 1)

»A ti, Betleheme-Efrato, najmanji među Judinim krajevima, iz tebe će mi izaći onaj koji će biti vladar u Izraelu. Njegov je početak iz davne davnine, iz danâ vječnosti . . .«

Razgovor o biblijskom štivu

1.Narod izraelski podnosi teške kušnje: njegovi ga susjedi tlače, njegovi su kraljevi često nepravedni. Izraelci su u **napasti da očajavaju,** da zaborave obećanja koja je Bog dao Abrahamu.

Tada Bog šalje proroke
da ih sjeti na svoja obećanja.

Proroci su ljudi **izabrani od Boga,** od njega pozvani da naviještaju ljudima njegovu poruku.

2. Oni naviještaju da **Spasitelj ima doći.**

Oni ga gledaju više stoljeća unaprijed i opisuju ga. On će biti od potomstva Davidova, rodit će se u Betlehemu od jedne Djevice, mnogo će trpjeti za grijehe naroda. **Ali on će pobijediti, i njegovu kraljevstvu neće biti kraja.**

1. Je li narod izraelski sretan? Što mu se dešava?
Kako je kušan? Da li se uvijek pouzdaje u Boga?
Što je Bog obećao Abrahamu? (Vidi pogl. 6.)
Koga ima Bog poslati ljudima? Što da im učini?
2. Što čine proroci? Što govore o Spasitelju?

U naše dane

CRKVA PODRŽAVA NAŠU NADU

1. **Spasitelj je došao,**
on ostaje uvijek s nama.

Ali ga ne vidimo svojim očima. Mi smo u napasti da zaboravimo na njega, da očajavamo, da se damo zavesti od onih koji ne vjeruju.

Onda Crkva učvršćuje našu nadu.

2. **Kroz crkveno doba Adventa** Crkva nas sjeća **kako su proroci, Ivan Krstitelj, Djevica Marija,** očekivali Spasitelja. Oni su imali čvrstu nadu i nisu zaboravljali na Obećanje.

Crkva nas sprema na Božić, ona nam govori:

»Spasitelj stanuje uvijek u vašim srcima.«

U našim je srcima uvijek Božić.

Ona nam također kaže: **»Gospodin će opet doći** kako je obećao. On će vas **uzeti sa sobom u nebo.**

1. Je li Spasitelj došao?
Da li On boravi među nama? Kako?
Zašto smo u napasti da njega zaboravimo i da možda očajavamo?...
2. U koje crkveno doba Crkva posebno podržava našu nadu?
Na što nas tada podsjeća?
Kako nas Crkva sprema na Božić? Što nam tada ona kaže? A za poslije?

II

VIĐENJE PROROKA JEREMIJE

Riječ Božja (Jeremija 18)

Siđoh u lončarevu kuću.

On je bio pri poslu na lončarskom kolu.
Pokvario se sud što ga je upravo pravio,
kako se to događa pod lončarevom rukom,
pa je načinio drugi sud kako je lončaru bio po volji.
Tada mi dođe Gospodnja riječ:
»Ne mogu li ja tako kao lončar postupati s vama,
kućo Izraelova?

Jest, kao što je glina u lončarevoj ruci,
tako ste vi u mojoj ruci, kućo Izraelova!
Sad zaprijetim jednome narodu ili jednom kraljevstvu
da ću ga istrijebiti, uništiti, zatrti.

Obrati li se taj narod od svoje zloće . . .
meni će biti žao za nesreću koju mu namislih nanijeti.
Sad obećam jednome narodu ili jednomu kraljevstvu
da ću ga sagraditi i zasaditi.
Učini li što je zlo u mojim očima,
ne slušajući mojega glasa,
meni će biti žao za dobro koje sam mu namislio iskazati.
Zato sad objavi Judinim ljudima
i jeruzalemskim stanovnicima:
Ovako veli Gospodin:
Evo spremam proti vama nesreću,
skovao sam proti vama osnovu!
Vratite se svaki sa svojega zla puta!
Popravite svoje putove i djela!«

Taj Božji narod, jer se nije popravio, bio je zgažen od neprijatelja i odveden u sužanjstvo.

Najprije su došli Asirci te osvojili Samariju i ostala mjesta izraelske države (god. 722 prije Krista). Zatim je babilonski kralj osvojio Asiriju i zemlje koje su bile pod njom; onda je navalio na Judeju i zauzeo grad Jeruzalem te dao porušiti hram i opustošio sela i gradove. Pučanstvo je dao odvesti u druge krajeve oko Babilona. (To je bilo god. 587. prije Krista)

I za vrijeme sužanjstva slao je Bog svome narodu *proroke,* koji su ih opominjali i ujedno tješili obećanjem da će proći ta kazna i kušnja. Mnogi su se Bogu obratili te dalje živjeli pobožno, vjerni Božjim zakonima. Glavni od tih proroka bili su Ezekijel i Danijel.

Razgovor o biblijskom štivu

1. Usprkos obećanja da će im doći Spasitelj, Izraelci se pokazuju
nevjerni prema Savezu s Bogom.
Oni se stadoše klanjati i bogovima susjednih naroda. Čine mnoge zloće i nepravde.

Tada im proroci dovikuju:
Obratite se! Činite pokoru!

2. Jeremija im spominje
da su u Božjim rukama
kao zemljane posude u rukama lončara.

Ako je posuda loše ispala, lončar je razbije; ako mu se posuda sviđa, lončar je stavi na počasno mjesto.
Ako Izraelci ne poprave svoje zlo vladanje,
Bog će ih istrijebiti.
Ako se od srca pokaju za svoje grijehe,
predobri Bog će im oprostiti.

1. Što su činili Izraelci usprkos obećanja o Spasitelju? O kojem se Savezu tu govori? (Vidi 8. pogl.) Što su im tada vikali proroci?
2. Što im doziva u pamet Jeremija? Kakvu usporedbu on upotrebljava? Što čini lončar s posudom koja je loša? A s dobrom? Što će učiniti Bog ako njegov narod i dalje bude griješio? Što će učiniti, ako bude činio pokoru te se popravi?

U naše vrijeme

I U NOVOM ZAVJETU TRAŽI BOG OBRAĆENJE I POKORU

1. Po krštenju je usavršen naš SAVEZ s Bogom. Ali mi postajemo **nevjerni** svome Savezu kad teško griješimo.

Onda nas Crkva opominje ovim Isusovim riječima: **»Ako se ne obratite, svi ćete izginuti!«** (Lk 13,3).

2. Crkva nam doziva u pamet

da smo mi u Božjim rukama
kao zemljani sudovi u rukama lončara.

Ako se ne trudimo da postanemo bolji i ne činimo ono što je ugodno našem nebeskom Ocu,

malo pomalo ćemo se udaljiti od Boga, pa ćemo možda zauvijek stići u pakao.

Ako se pokajemo od svega srca za svoje grijehe, ako budemo unaprijed nastojali ugađati Bogu,

predobri Bog će nam sve oprostiti.

Njegova će nam Crkva udijeliti oproštenje u sakramentu svete ispovijedi.

1. Što mi činimo, premda smo kršteni? Kojim Isusovim riječima nas Crkva opominje?
2. Što nam još Crkva doziva u pamet? Što će se dogoditi ako ne budemo činili pokore i ugodili Bogu? Kamo možemo doći zauvijek? Što se dogodi ako se pokajemo za grijehe? Zašto se treba kajati za grijehe? Što nam tada daje Crkva? Jesmo li sigurni da nam se oprašta?

UZORI JUNAKA I SVETACA 12

I

Povijesne crtice

Babilonsko sužanjstvo trajalo je sve do god. 538 prije Krista. Tada perzijski car Kir postavši vladar Babilona,

dozvoli Izraelcima da se vrate u svoju zemlju i da si opet sagrade hram u Jeruzalemu.

Tada su dobili slobodu također Izraelci Samarije. U kraju koji je spadao pod Samariju živjelo je naime dosta Izraelaca koji nisu bili odvedeni u Asiriju, nego su ostali kod kuće. Oni su se kroz dva stoljeća pomiješali s poganskim došljacima te je od njih postao samaritanski narod. Sačuvali su vjeru u Boga, ali uz primjese krivoboštva. Držali su prvih pet knjiga Svetoga pisma. Sa Judejcima (Židovima) bili su uvijek u neprijateljstvu.

Kad su se Judejci vratili u domovinu, prva im je bila briga da opet sagrade *hram*. Stariji ljudi, koji su se sjećali krasnoga Salamonova hrama, sada su se žalostili što ovaj hram nije lijep kao onaj prvi. Ali su se tješili nadom da će u taj hram jednom doći obećani Mesija, Spasitelj.

Judejci su ostali pod zaštitom velikog perzijskog carstva, ali su u svojoj domovini bili slobodni. Ondje su obnovili i svoje običaje i bogoslužje.

No iza kakvih 200 godina pala je i Judeja, kao što i druge okolne zemlje, pod vlast grčkih i poslije sirskih vladara. U to vrijeme dođe na Judejce veliko progonstvo radi vjere. Sirski kralj Antioh ih je silio da otpadnu od vjere u jedinoga Boga i od Mojsijeva zakona.

Jedna junačka obitelj

(Biblija: 2 Makabejaca 7)

I dogodi se da je bilo uhvaćeno sedam braće s njihovom majkom. Kralj ih dade udarati bičevima i remenjem da ih prisili jesti svinjsko meso (što im je po Mojsijevu zakonu bilo zabranjeno).

Tada reče jedan od njih, koji je govorio u ime ostale braće: »Što hoćeš da ispitaš i doznaš od nas? **Mi smo odlučili da prije umremo nego da prestupimo zakone otaca.«**

Nato se kralj razgnjevi i zapovjedi da se usiju tave i kotlovi. Kad su bili usijani, dade odmah onomu koji je govorio ispred drugih odrezati jezik, zguliti mu kožu s glave i odsjeći mu ruke i noge, a druga su bra-

ća i mati morali to gledati. Sasvim osakaćeno tijelo dade još živo donijeti na oganj i peći na tavi. A dok se je dizala para iz tave, ostali su se hrabrili zajedno s majkom da junački umru. Oni rekoše: **»Bog, Gospodin, vidi to i sigurno će se nama smilovati.«**

Sedmero braće umriješe jedan za drugim, mučeni na razne načine.

Majka, preko svake mjere divna i dostojna slavne uspomene, u jedan dan vidjela je gdje joj umire sedam sinova, i **hrabro je izdržala uzdajući se u Gospodina.**

Poslije sinova bila je napokon pogubljena i mati.

Pouka i primjena na život

1. U kralju Antiohu vidimo kako može biti zvjerski okrutan onaj koji ne poštuje dostojanstvo i slobodu čovjeka, jer ne poštuje ni Boga koji je stvorio čovjeka na svoju sliku.

Ali smo vidjeli i **junake, heroje** koji su radije išli na muke i u smrt, nego da se odreknu vjernosti prema Bogu i domovini. A kako je moguće da ono sedam braće, mladi ljudi, prezru svoje mladenačke živote?

I oni su voljeli živjeti, ali su znali da više od zemaljskog života vrijedi **vječni život** s Bogom. Ojačani Božjom milošću, oni su mirno i bez mržnje išli u smrt: kao pravi **Božji mučenici.**

Kao za njih i za bezbroj svetih mučenika, neka vrijede i za nas ove Kristove riječi: **»Što koristi čovjeku, ako dobije cijeli svijet, a izgubi svoju dušu?«** (Lk 8, 37) **— »Ne bojte se onih koji ubijaju tijelo, a poslije toga ne mogu više ništa!«** (Lk 12, 4).

2. Briga za život tijela i duše

(Peta Božja zapovijed: **Ne ubij!**

Treba da s poštovanjem postupamo sa svojim tijelom, jer ga je Bog stvorio i posvetio i jer će ga jednom slavno uskrisiti.

Moramo se brinuti za svoj život i svoje zdravlje, jer nam ih je Bog povjerio i od nas traži da mu za njih položimo račun.

Gospodar nad životom i smrti je jedini Bog!

P o z o r!

Kad prolaziš cestom ili ulicama, pazi na saobraćajne propise! Budi veoma oprezan kad voziš bicikl ili si na kakvom motornom vozilu. Pazi gdje i kako se igraš da ne izlažeš pogibelji sebe i druge . . .

Ali ne ljenčari, nego radi, gibaj se, i igraj se, jer je to potrebno i za tvoj tjelesni razvitak.

Riječ Božja: »Bolje siromašan a zdrav i tjelesno jak, nego bogat a bolestan na tijelu« (Sirah 30, 14).

Proti petoj zapovijedi griješi ne samo onaj koji koga *ubije* ili *rani*, nego i onaj koji mu zadaje *teške jade* (osobito ako jako žalosti svoje roditelje). Slično griješi tko drugoga *proklinje* ili *vrijeđa* i tko *mrzi* na drugoga; onda tko naškodi *duši* drugoga kad ga navodi na smrtni grijeh...

1. *Jesu li ona junačka braća voljela živjeti?*
   Zašto su onda onako umirali?
   Kako umiru Božji mučenici?
   Na koje Kristove riječi treba da i mi mislimo?...
2. *Zašto treba da s poštovanjem postupamo sa svojim tijelom? Zašto se moramo brinuti za svoj život i zdravlje?*
   Tko je Gospodar nad životom i smrću?
   Čemu služe saobraćajni znakovi? Poznaš li koje?...
   Na što moraš paziti kod igre i rada?...
   Što ćeš učiniti ako vidiš da se nekomu dogodi nesreća?...
   Je li proti petoj zapovijedi samo ubiti i raniti?...

Kako pazim na svoje zdravlje i život?
Jesam li možda neumjeren u jelu i piću?...
Da li su moje igre opasne za život meni i drugima?...

Molitva

Ti si nam, Gospodine, dao i uzdržavaš nam život i zdravlje. Ali ti hoćeš da i ja pazim kako ne bih naškodio ničijem zdravlju ni životu.

Ti još činiš da nam duša živi po tebi, koji si u njoj dok je bez grijeha. Zato ću se čuvati grijeha i paziti da ne bih svojim zlim primjerom naveo koga na grijeh te mu možda donio vječnu duhovnu smrt.

II
PRAVEDNICI I NJIHOVA NAGRADA

Job u kušnjama ne gubi svoje pouzdanje u Boga

(Biblija: Job 1. i 2. pogl.)

Židovi su pripovijedali primjer o Jobu, koji je bio na sve načine iskušan od Gospodina: sve mu je bilo uništeno, a i on udaren strašnom bolešću. Ali Job se nije tužio proti Bogu; on je govorio:

»Gol izađoh iz krila svoje majke. Gol se opet vraćam onamo (u zemlju). Gospodin dade, Gospodin uze. Neka je blagoslovljeno ime Gospodnje!« . . .

Tada ga prekori njegova žena: »Držiš li se još uvijek svoje pobožnosti? Odreci se Boga, pa umri!«

A on joj odgovori: »Kao luđakinja brbljaš. Dobro smo primali od Boga, a zla zašto da ne primamo?«

Poslije Gospodin blagoslovi ostali dio života Jobova. Vratio mu je stostruko njegova dobra i njegovo zdravlje.

Različita sudbina na sudnjemu danu

O tome su Židovi čitali i razmatrali u svetoj knjizi Mudrosti (5, 1—14):

»Pravednik će s velikom sigurnošću stupiti nasuprot onima koji su ga nekoć pritiskivali i njegove nevolje držali ništetnima.

Kad oni (bezbožnici) to vide, uhvatit će ih strahovita groza i past će izvan sebe poradi neočekivana njegova spasenja.

Puni skrušenosti priznat će i uzdisati u svojoj duševnoj tjeskobi: »Ovo je onaj kojega smo nekoć ismjehivali i obasipali porugom. Mi luđaci! Držali smo njegov život za ludost, a njegov svršetak za sramotu. Kako to da je on pribrojen Božjoj djeci i da je njegov dio među svetima?!

Dakle, mi smo ipak zašli s puta istine; nas nije prosvjetljivalo svjetlo pravednosti; nama nije izlazilo sunce. Mi se izmorismo na stazama protuzakonitosti. Mi smo putovali neprohodnim pustinjama. A ne spoznasmo Gospodnjega puta.

Što nam je koristila oholost? Što nam je pomoglo bogatstvo s prkosnim djelima? Sve to prođe kao sjena, kao brz glas, kao lađa što reže valovito more, a od njezina puta nema više ni traga, ni staze od njezine hrptenice u valima . . .

Pravednici žive u vijeke. Plaća je njihova u Gospodina, i briga je za njih u Najvišega.«

III
ČEŽNJA ZA SPASITELJEM

Židovi (Judejci) poslije babilonskog sužanjstva nisu više imali svojih kraljeva. Tako su postali skloniji da očekuju nebeskoga Kralja: obećanog Spasitelja. Oni su ga nazivali »Mesija«, a to znači isto što i »Krist« ili »Pomazanik« Božji.

Kad su Antioh i drugi tlačitelji silili narod na otpad od Boga bilo je dosta slabića koji su otpadali, ali je bilo i junaka. Među tima su bili slavni *Makabejci* koji su skupljali čete vjernih momaka te se hrabro borili za slobodu (oko god. 150. pr. Kr.).

Dok su kasnije živjeli u slobodi, nastane među prvacima naroda velika nesloga. Jedna se stranka obrati za pomoć Rimljanima. God. 63. pr. Kr. pala je sva Judeja pod vlast rimskih careva zajedno sa svom Palestinom i Sirijom. Rimljani im nametnu kao kralja tuđinca Heroda.

U to vrijeme nastale su u Judeji dvije glavne stranke: *Saduceji,* koji nisu marili za vjeru niti su vjerovali u prekogrobni život; glavno im je bilo stjecati bogatstva i uživati na zemlji. Suprotno od njih, *Farizeji* su strogo držali Mojsijev zakon, ali su previše isticali njegovo izvanjsko vršenje, a za unutrašnju svetost nisu marili.

Iz starih spisa, koji su otkriveni god. 1947. u spiljama kod Mrtvoga mora, saznajemo da su ondje (u Qumran-u) živjeli mnogi pobožni Židovi kao u samostanskim zajednicama prema svojim strogim pravilima.

U židovskom narodu bilo je dosta pokvarenosti, ali je bilo i dobrih, pobožnih ljudi, najviše kod običnog radničkog ili nižeg staleža. Takvi su bili spremniji da prime Spasitelja. Glavna pogreška, i kod vjernih Židova, bila je u tome što su Spasitelja očekivali kao nekog moćnoga zemaljskog kralja...

Mnogi su Židovi poslije sužanjstva ostali izvan Palestine među drugim narodima. Po njima su i mnogi drugi upoznali Sveto pismo i Božja obećanja. Mnogi od tih, koji su bili mudri i pošteno živjeli, govorili su da treba doći neko nebesko biće koje bi popravilo ovaj svijet. Tako su i oni svoje želje sjedinili sa molitvama pobožnih Židova koji su, riječima proroka Izaije, vapili Bogu:

»Rosite, nebesa. s visine;
oblaci, daždite Pravednika!
Neka se otvori zemlja,
i neka iz nje nikne Spasitelj!

(Iza 45, 8).

SPASITELJ JE BLIZU IVAN KRSTITELJ PRIPRAVLJA NA NJEGOVO DJELOVANJE

13

I. IVAN KRSTITELJ PROPOVIJEDA OBRAĆENJE SRDACA

Bog govori po Bibliji

(Evanđelje: a) Mk, 1—8; b) Lk 3, 10—20)

a) Početak Radosne vijesti o Isusu Kristu, Sinu Božjemu.

Suglasno onomu što je pisano u proroka Izaije:

»Evo, ja šaljem pred tobom svoga glasnika da ti pripravi put. Glas onog što viče u pustinji: Pripravite put Gospodnji, poravnajte mu staze.«

Ivan Krstitelj se pojavio u pustinji i propovijedao je krštenje u znak obraćenja na pokoru za oproštenje grijeha. I k njemu su dolazili svi iz Judeje i stanovnici Jeruzalema. **On ih je krstio u rijeci Jordanu, dok su oni priznavali svoje grijehe.**

Ivan je bio obučen u odijelo od devine dlake, a o bokovima je imao kožnat pojas. Hranio se skakavcima i divljim medom. Govorio je u svojoj propovijedi:

»Iza mene dolazi jači od mene. Ja nisam dostojan sagnuti se pred njim i odriješiti mu svezu na obući. **Ja sam vas krstio vodom, a On će vas krstiti Duhom Svetim.«**

b) Tada ga je narod pitao: »Što moramo činiti?« On im odgovori: »Tko ima dvije haljine, neka podijeli s onima koji nema nijedne! Tko ima hrane, neka postupa isto tako!« Carinici su također dolazili da ih krsti pa su ga pitali: »Učitelju, što mi moramo činiti?« On odgovori: »Ne tražite ništa više od onoga što vam je određeno.« I vojnici su pitali: »A što mi moramo činiti?« On im odgovori: »Nikomu ne činite nasilja, nikoga lažno ne prijavljujte i budite zadovoljni svojom plaćom.«

Još je mnoge druge napomene dao narodu i navješćivao mu Radosnu vijest.

Ivan pođe i pred četverovlasnika Heroda Antipu i ukori ga što je uzeo k sebi Herodijadu ženu svoga brata. Ali Herod doda svojim zlodjelima još i ovo: baci Ivana u tamnicu. Kasnije mu dade odrubiti glavu.

Razgovor o biblijskom štivu

1. Sada je Spasitelj posvema blizu. Bog šalje posljednjeg proroka: Ivana Krstitelja.

Kao što i ostali proroci, Ivan Krstitelj predbacuje Božjem narodu njegove mnogobrojne grijehe.

»Zmijska legla! Tko vas je upozorio da bježite od srdžbe koja stiže?« (Lk 3, 7).

Tada su priznavali svoje grijehe i dali se krstiti u Jordanu. To je bio **z n a k** da se žele oprati i **očistiti od grijeha.**

2. Zatim je Ivan Krstitelj naviještao:

»Iza mene dolazi jači od mene.«

Kakve li sreće: Sin Božji, jaki i svemogući,

došao je stanovati među nama.

Ljudi neće više biti sami i zapušteni.

3. **Ivanovo krštenje** nije opraštalo grijehe, nego je samo pripravljalo krštenike na pokoru. Ono je bilo »krštenje pokore« ili »krštenje u znak obraćenja« (Mk 1, 4). Značilo je da treba oprati dušu, očistiti se od grijeha. To je krštenje utiralo put milosti, jer je **zajedno sa savršenim kajanjem** moglo isprositi od Boga oproštenje i život milosti.

Drukčije je **krštenje koje je Krist naredio:** To je **sakramenat** koji oprašta grijehe: briše ih »oganj« Duha Svetoga (Mt 3, 11).

Po Kristovu krštenju mi smo se preporodili vodom i Duhom Svetim« (Iv 3, 5) i počeli smo pripadati »kraljevstvu nebeskomu«.

1. Koji je posljednji prorok poslan od Boga?
Što on govori narodu?
Što su činili oni koji su ga poslušali? Zašto je Ivan tražio da siđu u vodu Jordana?
Što znači krštenje u Jordanu?

2. Koju Radosnu vijest naviješta Ivan Krstitelj?
Tko ima doći među ljude? Zašto?
Da li bi se ljudi sami mogli spasiti?
Da li bi ljudi, prepušteni sami sebi, mogli ostati dobri?

3. Je li Ivanovo krštenje vrijedilo kao sakramenat krštenja?
Je li opraštalo grijehe? Kakav je ono bio znak? Kako je pomoglo?
A kako djeluje Kristovo krštenje?

CRKVA PRIPRAVLJA NAŠA SRCA DA PRIMIMO SPASITELJA

1. Spasitelj stanuje među nama, ali mi se često udaljujemo od njega: zaboravimo na njega te sagriješimo.

Crkva Kristova nam tada kaže:

Pokajte se za grijehe i bit će vam oprošteni.

Mi se idemo ispovijediti i **svećenik nam dade odrješenje.** To je kao da nas je **oprao od naših grijeha.**

2. Zatim nam Crkva daje Isusa **u svetoj Pričesti.**

Svemogući Sin Božji dolazi u naše srce da se još više s nama sjedini.

Mi nismo više sami. Po milosti Isusovoj mi možemo ustrajati u dobru i živjeti kao djeca Božja.

1. Da li se često sjećamo da je Isus među nama?
Kako Isus stanuje među nama?
Što se dogodi kad zaboravimo na Isusa? Što nam kaže Crkva? Što činimo mi tada?

2. Što nam daje Crkva zato da budemo jaki?
Da li bismo bez Isusa mogli živjeti kao dobri kršćani?
A s Isusom?
Što ćete vi činiti zato da možete živjeti kao djeca Božja?

II

O KREPOSTI POKORE

1. Očinskom ljubavlju želi Bog da se svi grešnici povrate u njegovu očinsku kuću. On hoće da nas odvrati od naših grijeha i uputi prema sebi, našem najvišem gospodaru i vječnom cilju. Krist veli: »Činite pokoru, jer je blizu kraljevstvo nebesko« (Mt 4, 17).

Mi obično kažemo »pokora« za djela zadovoljštine. *Pokora* koja se traži od grešnika jest *da se obrati* k Bogu od kojega se teškim grijehom odvratio: on treba *da se pokori* Bogu proti kojemu se bio pobunio. A mora i zlo popraviti ili dati neku *zadovoljštinu,* koliko je moguće.

Bog nas najprije dovodi da **spoznamo** kako je on svet i dobar i koliko smo naopako prema njemu radili kad smo sagriješili.

Bog hoće da se za svoje grijehe **pokajemo.** Mora nam iskreno biti žao što smo Bogu sagriješili. Bez pokajanja se ne može dobiti oproštenje grijeha.

U svakom pravom pokajanju je i **odluka,** tj. čvrsta volja da se više ne griješi. Bez odluke pokajanje ne vrijedi.

Ako se kajemo za svoje grijehe, treba da se s pouzdanjem **nadamo** da će nam Bog **oprostiti.** Bog je beskrajno milosrdan. »On neće smrti grešnika, nego da se obrati i živi« (Ezekijel 33, 11).

2. Kad se kajemo, moramo misliti na Boga. Kad bismo se kajali jedino iz nekog zemaljskog razloga (npr. jer će nas netko kazniti ili osramotiti) takvo **zemaljsko pokajanje** ne bi nam pomoglo da nam se oproste grijesi.

Ako se kajemo **iz straha pred Božjim kaznama,** to je dovoljno za oproštenje u sakramentu ispovijedi; ali je ipak **nesavršeno,** još nije ono najbolje, jer se kajemo iz ljubavi prema sebi.

Moramo nastojati da se za svoje grijehe kajemo **iz ljubavi prema Bogu:** da nam je žao što smo grijesima uvrijedili svetoga, dobroga Boga i ražalostili Krista, svoga Spasitelja, koji nas toliko ljubi. To je baš **SAVRŠENO POKAJANJE.**

Ako se tako savršeno pokajemo, tj. **ako se pokajemo za svoje grijehe iz ljubavi prema Bogu, Bog nam ih odmah oprosti.** Ipak moramo smrtne grijehe kazati

u slijedećoj ispovijedi. (Smrtne grijehe, iako su oprošteni savršenim kajanjem, treba ispovjediti prije nego se pristupi k sv. pričesti.)

Treba da *češće probudimo* savršeno pokajanje, npr. uvečer kod ispitivanja savjesti i kad se nalazimo u smrtnoj opasnosti, a prije svega ako smo učinili kakav težak grijeh. Tako ćemo opet živjeti u Božjoj milosti te se čuvati da ponovno ne sagriješimo; moći ćemo svojim dobrim djelima steći zasluge za nebo, a moći ćemo dobivati i neke oproste vremenitih kazna.

3. Nastojmo činiti i **POKORNIČKA DJELA** ili djela zadovoljštine. To znači najprije **spremno prihvaćati** teškoće svojega staleškog života. Onda **strpljivo podnositi** neugodnosti s drugim ljudima, zatim trud, bolest i druge nevolje. Sveto pismo preporučuje **molitvu, post i milostinju.** Odlična je zadovoljština sveta ispovijed koja nas kao sakramenat pomiruje s Bogom.

1. *Zašto nas Bog poziva na pokoru? Po čemu se može poznati da činimo pokoru?*
   Zašto treba da se nadamo da će nam Bog oprostiti?
2. *Koje pokajanje nam ne pomaže da nam se oproste grijesi?*
   Kakvo mora biti naše pokajanje?
   Kad se nesavršeno kajemo?
   Kad se savršeno kajemo?
   Što se zahtijeva za svako pravo pokajanje?
   Što čini Bog ako se pokajemo za svoje grijehe iz ljubavi prema njemu?
3. *Što su pokornička djela?*
   Koja su potrebna i koja se još preporučuju?

Za moj život

Pri večernjoj molitvi razmišljat ću o svojim grijesima i pogreškama toga dana i pokajati se za njih iz ljubavi prema Bogu.

»Srce skrušeno i poniženo,
Bože, nećeš prezreti.« (Ps 50, 19)

DOŠAO JE SPASITELJ 14

I

ANĐEO GOSPODNJI NAVIJESTIO JE MARIJI I ONA JE ZAČELA PO DUHU SVETOMU

(Riječ Božja: Lk 1, 26-55)

Bog posla anđela Gabrijela u galilejski grad Nazaret k Djevici Mariji koja je bila zaručena s Davidovim potomkom Josipom. Anđeo uđe k njoj i reče: »Zdravo, milosti puna, Gospodin s tobom! Blagoslovljena ti među ženama!« Kad je ona to čula, uplaši se, i razmišljala je što taj pozdrav znači.

Anđeo joj reče: »Nemoj se bojati, Marijo, jer si našla milost u Boga: Evo začet ćeš i roditi sina i dat ćeš mu ime Isus! On će biti velik i zvat će se Sin Svevišnjega. Gospodin će mu dati prijestolje njegova oca Davida i vladat će Jakovljevom kućom dovijeka, i njegovu kraljevstvu neće biti kraja.«

Marija reče Anđelu: »Kako će to biti kad ne poznam muža?« Anđeo joj odgovori: »Duh Sveti sići će na te, i sila će te Svevišnjega osjeniti; zato će se i ono Sveto, što ćeš ti roditi, zvati Sin Božji« . . . Tada reče Marija: »Evo službenice Gospodnje, neka mi bude po riječi tvojoj!«

Poslije toga svetog Navještenja, Marija je išla u pohode k svojoj rođakinji Elizabeti, majci Ivana Krstitelja. Kod toga susreta Elizabeta, od Boga rasvijetljena, pozdravi Mariju kao Majku našega Gospodina, a Marija stane slaviti Boga ovako:

»V e l i č a duša moja Gospodina.
I raduje se duh moj u Bogu Spasu mojemu.
Što je pogledao na poniženje službenice svoje,
jer gle, odsad će me zvati blaženom svi naraštaji.
Jer mi učini velike stvari Svesilni,
i sveto je Ime njegovo.
I milosrđe je njegovo od koljena do koljena
onima koji ga se boje.
Pokazuje jakost mišicom svojom,
razasipa one koji su oholi u mislima srca svojega.
Skida s prijestolja silne vladare
i visoko diže ponizne.
Napunja gladne dobara
a bogataše otpušta prazne.
Štiti Izraela slugu svojega,
sjećajući se milosrđa svoga.
Kao što je obećao ocima našim,
Abrahamu i potomstvu njegovu dovijeka.«

Razgovor o biblijskom štivu

1. U gradiću Nazaretu, Bog izabra jednu Djevicu.
Već ju je brižljivo pripravio:
Sačuvao ju je od istočnoga grijeha.
Ona je bez istočnoga grijeha začeta.

2. Anđeo Gabrijel dolazi, poslan od Boga, da joj navijesti Radosnu vijest. Najprije je pozdravi:
»Zdravo, Marijo, milosti puna . . .«
»Ti ćeš roditi Sina i dat ćeš mu ime Isus.«
(Ime »Isus« znači: Spasitelj.)
Marija odgovori: »Da«:
»Evo službenice Gospodnje,
neka mi bude po riječi tvojoj!«

Nato, vječna »Riječ« Boga Oca, tj. Sin Božji, uzima čovječju narav:
»I Riječ je tijelom postala
i prebivala među nama.« (Iv 1, 14)
(Vidi sprijeda 2. poglavlje.)

3. **Marija, sva radosna, zahvaljuje Bogu.**
Ona ispjeva hvalospjev **»Veliča«.**
Marija će biti **ISUSOVA MAJKA I NAŠA MAJKA.**

4. Kao jednoć Abraham, i Marija je **Bogu vjerovala.**
Njezina se vjera pretvorila u djelo: odmah je poslušala. Sa svom poniznošću rekla je: »Neka bude!« I odmah je išla u pomoć drugima . . .

1. Kako je Bog pripravio Majku Spasitelja?
Gdje je živjela?
Je li ona imala istočni grijeh kao ostali ljudi?
2. Što nam predstavlja slika?
Kako je Anđeo pozdravio Mariju?
Što joj je navijestio? Što je Marija odgovorila?
3. Zašto je Marija sva radosna? Zar ne zna da će Spasitelj, njezin Sin, morati mnogo trpjeti? Zašto je ipak radosna?
4. Kakva je bila Marijina vjera?
Kako je Marija išla na djelo?
Zahvalite Bogu što vam je darovao Mariju za Majku.
Pjevajte kao Marija: »Veliča . . .«

Objašnjenje

Marijin zaručnik sv. Josip bio je po židovskom zakonu njezin pravi muž. Stoga je i njezin sin Isus po zakonu pripadao svetom Josipu i zvao se njegovim sinom.

Da je Isus Sin Božji, znali su ispočetka samo Marija i osobe kojima je to Bog objavio.

Kad Marija kaza Anđelu da ona »ne pozna muža«, to znači da je ostala *djevica.* Ona je *začela po Duhu Svetomu.*

S a d a

KAKO CRKVA ČASTI MAJKU NAŠEGA SPASITELJA

1. Crkva je već u prvim stoljećima nazvala Djevicu Mariju **»Bogorodicom«** ili **»Majkom Božjom«,** jer je njezin Sin u istoj božanskoj osobi i Čovjek i Bog. Nisu

dva Isusa nego je jedan Isus kojemu je Marija bila Majka.

Radi te svoje odlike božanskog materinstva primila je Marija od Boga i druge privilegije (povlastice): u svojem začeću bila je slobodna od istočnoga grijeha i puna Božje milosti; postavši majkom ostala je djevica; a napokon je i uznesena u nebo dušom i tijelom.

Mi molimo s Crkvom:
»Sveta Marijo, Majko Božja, moli za nas grešnike . . .«
»Moli za nas sveta Bogorodice —
da dostojni postanemo obećanja Kristovih.«

2. U liturgijskoj godini:

U doba **Adventa** molimo se Majci Božjoj da nam pomogne pripraviti naša srca na Isusov dolazak.

Kroz čitavu godinu Crkva svetkuje stanovite **blagdane na čast Djevice Marije.**

U Adventu svetkujemo Bezgrešno začeće (8. prosinca). I Božić je također blagdan Marije, Isusove Majke. Blagdan Navještenja, 25. ožujka, sjeća nas kako je anđeo Gabrijel navijestio Mariji.

Mjesec svibanj naziva se »Marijin mjesec«.

U ljetnim praznicima, 15. kolovoza, slavimo Veliku Gospu, Uznesenje Marijino u nebo. Dne 8. rujna slavimo njezino rođenje (Mala Gospa).

Listopad, mjesec krunice, je također njoj posvećen. U toku godine slavimo i druge Marijine blagdane.

Crkva preporuča pobožnost *svete krunice* (ružarij), u kojoj razmatramo događaje iz života Isusova i Marijina te ujedno molimo Boga i Majku Božju (Oče naš, Zdravo Marijo, Slava Ocu). Za ta razmatranja mogu se zgodno čitati odlomci iz Biblije koji se odnose na »otajstva« krunice.

3. U našoj su domovini podignute **mnoge crkve** i crkvice **na čast Djevice Marije.** U neke od njih, kao u **svetišta,** dolaze mnoštva vjernika na **hodočašće.** Tako npr. na Trsatu, u Mariji Bistrici, u Sinju . . .

Najznamenitija Marijina svetišta u svijetu jesu Lurd i Fatima.

Jedna od najstarijih crkava, koje postoje, je stolna crkva, »bazilika«, u Poreču (u Istri), građena oko god. 540—550. Već od onda je posvećena Majci Božjoj. Slike načinjene od mozaika predstavljaju: Marijino Navještenje i njezin pohod Elizabeti; glavni mozaik (kao ovdje na slici) prikazuje Djevicu Mariju s Djetetom Isusom na prijestolju, među anđelima i svecima, a iz neba jedna ruka pruža krunu nad njezinom glavom.

1. Na što nas potiče Crkva u doba Adventa?

2. Spomenite blagdane Djevice Marije koje vi poznate.

3. Nabrojite glavna Marijina svetišta u našoj domovini. Znate li koja su najznamenitija njezina svetišta drugdje u svijetu? Što se dogodilo u Lurdu? Što je kazala Djevica Marija Bernardici? Što se dogodilo u Fatimi? . . .

Pjevajte koju pjesmu Djevici Mariji . . .

II

ROĐENJE SPASITELJA

(Riječ Božja: Lk 2, 1—18)

U ono vrijeme izda car August naredbu da se izvrši popis svega svijeta . . . I svi su išli da se prijave svaki u svoj grad. Tako pođe i Josip iz grada Nazareta u Galileji u Judeju, u grad Davidov Betlehem, jer je bio iz doma i roda Davidova, da se upiše s Marijom, svojom zaručenom ženom, koja je bila trudna. Kada su bili ondje, dođe joj vrijeme da rodi. I rodi svojega sina prvorođenca, povi ga u pelenice i položi u jasle, jer nisu našli mjesta u svratištu.

U onom su kraju pastiri noću bdjeli i čuvali svoje stado. I Gospodnji anđeo stane do njih, i obasja ih Božja svjetlost, a oni se vrlo prestraše. Anđeo im reče: »Ne bojte se! **Evo, javljam vam veliku radost, koja će biti svemu narodu: Danas vam se u Davidovu gradu rodio Spasitelj,** to je Krist Gospodin. I evo vam znaka: Naći ćete dijete povijeno u pelenice i položeno u jasle.« I najednom se s anđelom nađe mnoštvo nebeske vojske, koja je hvalila Boga pjesmom:

»Slava Bogu na visini, i na zemlji mir ljudima dobre volje.«

Kad anđeli od pastira odu prema nebu, pastiri počnu govoriti jedan drugomu: »Pođimo u Betlehem da vidimo što se dogodilo, kako nam je objavio Gospodin.« Pođu žurno i nađu Mariju i Josipa i dijete položeno u jasle. Pošto su to vidjeli, **pripovjediše što im je bilo kazano za ovo dijete.** Svi koji su čuli, divili su se onome što su im kazivali pastiri.

Razgovor o biblijskom štivu

1. **Napokon je Spasitelj došao.** Rodio se u noći u jednoj štalici.

Njegova Majka, Djevica Marija, povila ga je u pelenice i položila u jasle, iz kojih jedu životinje. Hranila ga je kako se hrani obično malo dijete; možda mu je bilo i hladno na slami . . .

Isus je bio kao svako drugo dijete.

2. Ali je anđeo Gabrijel bio kazao Mariji: **»Zvat će se Sin Svevišnjega . . . On će zauvijek kraljevati.«**

Došli su anđeli da objave njegovo rođenje pastirima. Marija i Josip vladaju se pred Djetetom sa svim poštovanjem . . . Skoro će doći jedna zvijezda da pozove Mudrace.

Isus je Gospodin svemogući,
Sin Božji, Gospodar svijeta.
O Isuse, koji si pravi Bog i ujedno čovjek,
dođi da nas spasiš!

1. Pripovijedajte Isusovo rođenje.
Kako to da Isus izgleda kao svako drugo dijete?
Je li on doista malo dijete u jaslama?
2. Kažite sve što vam dokazuje da je to dijete Sin Božji, svemogući Gospodin.
Kako ga naziva anđeo Gabrijel?
Je li to dijete doista Sin Božji, jednak svomu nebeskom Ocu?

U naše vrijeme

BOŽIĆ

CRKVA VESELO SLAVI ROĐENJE SINA BOŽJEGA

1. Božić je! U crkvi se sve sjaji od svijeća. Misno je ruho bijelo ili pozlaćeno. Isusu na čast, kršćani se međusobno darivaju.

U se vrijeme godišta — mir se svijetu naviješta
Porođenje Djetića — od Djevice Marije.

2. U crkvama se prave **jaslice.** Promatrajmo ih! Maleno dijete koje leži na slami; to je slika Isusa kako je ležao u štalici: **Maleno i siromašno dijete.**

Isus je Bog oduvijek, a sada je postao i čovjek.

3. Počinje sveta misa.

Onoga istog Isusa, kojega smo gledali kao maleno dijete u jaslama, slavimo ovako:

»Gospodine, Sine jedinorođeni, Isuse Kriste:
Gospodine Bože, Jaganjče Božji, Sine Očev!«

1. Nabrojite sve znakove veselja koji okružuju blagdan Božića. Zašto to veselje?
(Koje božićne pjesme znaš?)
2. Što nam Crkva pokazuje u jaslicama?
Opišite božansko dijete u jaslama i sve što vidite oko njega.)
3. Kako mi s Crkvom slavimo Isusa Sina Božjega?
Komu se klanjamo u svetoj misi?

JEDNI TRAŽE I LJUBE SVJETLO DRUGI GA MRZE

15

I

ISUS JE SVJETLO SVIJETA

Dijete Isus u naručju proroka Šimuna

(Riječ Božja: Lk 2, 22—35)

Kad su se navršili dani Marijina očišćenja po Mojsijevu zakonu, donesoše Isusa u Jeruzalem da ga prikažu Gospodinu kako je pisano u Gospodnjem zakonu: da se svako muško prvorođeno dijete posveti Gospodinu, i da prinesu za žrtvu par grlica ili dva golubića . . .

Tada je u Jeruzalemu živio pravedan i bogobojazan čovjek po imenu Šimun. On je čekao »Izraelovu utjehu«, i Duh Sveti bio je u njemu. Njemu je Duh Sveti objavio da neće umrijeti prije nego vidi Krista Gospodnjega. I po nadahnuću dođe u hram upravo kad su roditelji donijeli dijete Isusa . . . Tada ga on primi u naručaj te dade hvalu Bogu i reče:

»Sada, Gospodine, otpusti svoga slugu
da prema tvojoj riječi ide u miru,
jer moje oči vidješe tvoje Spasenje,
koje si pripravio za sve narode:
Svjetlo da rasvijetli pogane
i proslavi tvoj narod Izrael.«

Roditelji djeteta vrlo su se čudili tome što se govorilo za njega. Tada ih Šimun blagoslovi i reče njegovoj majci Mariji: »Evo, ovaj je postavljen na propast i uskrsnuće mnogima u Izraelu i za znak protivljenja. Pa i tebi će samoj mač probosti dušu, da bi se otkrile misli mnogih srdaca.«

Razgovor o biblijskom štivu

1.Četrdeset dana poslije Isusova rođenja **Marija i Josip su ga odnijeli u hram** u Jeruzalem da ga prikažu Gospodinu.

Ondje je bio **sveti starac Šimun.** Bog mu je objavio da će doživjeti radost **da vidi Spasitelja.**

Kad je Šimun vidio Isusa, uzeo ga je u naručaj i uskliknuo:

»Sada su, Gospodine, moje oči vidjele Spasenje
koje si pripravio svemu narodu,
Svjetlo da rasvijetli sve narode.«

2. Do tada su ljudi dolazili na svijet, živjeli i umirali, a da nisu pravo znali što je poslije smrti. Pa i sam izraelski narod nije primio dosta svjetla o toj tajni.

Isus, Svjetlo koje je izašlo od svoga vječnoga Oca, došao je da naviješta ljudima **Kraljevstvo svoga Oca** i da im pokaže

p u t u n e b o.

1. Što su učinili Marija i Josip 40 dana poslije Isusova rođenja? Zašto?
Koga su našli u hramu? Što je Bog objavio starcu Šimunu? Što je on kazao kad je vidio Isusa?
2. Da li su ljudi prije Isusa pravo znali što dolazi poslije smrti? Je li narod izraelski znao štogod o nebu? Tko je došao iz neba za nas? Što nam je on kazao?

D a n a s

CRKVA KRISTOVA RASVJETLJUJE PUT NAŠEGA ŽIVOTA

1. Blagdan **Svijećnice** se slavi dne 2. veljače da nas sjeti na Isusovo prikazanje u jeruzalemskom hramu. Toga dana Crkva priređuje procesije
sa zapaljenim svijećama
da nam ponovno dozove u pamet ono što je rekao Šimun:

Isus je svjetlo svijeta.

To je poslije kazao i sam Isus: »Ja sam svjetlo svijeta. Tko mene slijedi, sigurno ne ide u tami, već ima svjetlo koje vodi u život.« (Iv 8 ,12).

Kod Uskrsnog bdjenja zapalit će se **uskrsna svijeća,** koja predstavlja uskrsnulog Isusa, i bit će **procesija s upaljenim svijećama** da se sjećamo na ovo:

Isus je svjetlo svijeta.

2. Od Isusa je primila svjetlo njegova Crkva. Ona nam tim svjetlom rasvjetljuje put našega života.
Ona nam govori:

Vi idete u dom Očev, u nebo, gdje vas Isus čeka.

Samo oni koji neće da ljube Boga i svoga bližnjega, ostat će vani u noćnoj tami

zauvijek odijeljeni od Boga.

1. Kada Crkva slavi uspomenu dana u kojemu je Isus bio prikazan u hramu? Što se tada priređuje?
Što hoće još da nam time pokaže?
Što čini Crkva kod Uskrsnog bdjenja u znak da je Isus svjetlo svijeta?

2. Komu je Isus predao svoje svjetlo?
Tko nam rasvjetljuje put našega života?
Kamo vodi taj put?
Kamo ćemo ići poslije smrti?
Tko neće moći unići u nebo?

ZADAĆA: Opišite svoja zapažanja o uporabi svijeća u liturgiji.
Naslikaj uskrsnu svijeću.
Zašto Crkva u molitvama za pokojne kaže: »I svjetlost vječna svijetlila njima«?

II

MUDRACI SU TRAŽILI I NAŠLI BOGA

(Riječ Božja: Mt 2, 1—12)

Kad se Isus rodio u Betlehemu u Judeji za Herodova vladanja, dođu mudraci s istoka u Jeruzalem i upitaju: »Gdje je Židovski kralj koji se rodio?

Vidjeli smo naime njegovu zvijezdu na istoku i došli smo da mu se poklonimo.«

Kad je kralj Herod to čuo, uznemiri se, a s njim i sav Jeruzalem. I sazove sve svećeničke poglavare i narodne pismoznance te ih upita **gdje se ima roditi Krist, Mesija.** Oni mu odgovore: »U Betlehemu u Judeji, jer je ovako napisao prorok:

»I ti, Betleheme, Judina zemljo,
nipošto nisi najmanji među glavnim judejskim gradovima,
jer će iz tebe izići vođa
koji će vladati nad mojim narodom Izraelom.«

(Vidi sprijeda pogl. 11/I gdje je Betlehem označen kao »najmanji«; ali je sada po časti postao velik...)

Tada Herod potajno pozove mudrace i pomnjivo ih ispita o vremenu kada im se pojavila zvijezda. I šaljući ih u Betlehem reče im: »Pođite i raspitajte se točno za dijete. Kad ga nađete, javite mi da i ja pođem te mu se poklonim.«

Kad su oni čuli kralja, otiđoše. I gle, **zvijezda, koju su vidjeli na istoku, išla je pred njima** sve dok se na svom putu ne zaustavi nad mjestom gdje je bilo dijete. I kad ugledaše zvijezdu, **vrlo se obradovaše.** Uđu u kuću, nađu dijete s njegovom majkom Marijom, padnu ničice te mu se poklone. I otvore svoje blago i dadu mu darove: zlato, tamjan i miru.

I opomenuti u snu da se ne vraćaju k Herodu, vrate se drugim putem u svoju zemlju.

1. Je li Isus došao da spasi samo narod izraelski, židovski? Ne, nego

Isus je došao da spasi sve ljude.

Zato je već kao djetešce pozvao k sebi **mudrace** koji su živjeli u istočnim zemljama daleko od Palestine. Čini se da su bili iz Irana ili Arabije. Bavili su se astronomijom (proučavanjem zvijezda) i drugim znanostima, a imali su kod naroda i neku vlast. Štuju se kao »Sveta tri Kralja«, na blagdan Bogojavljenja, 6. siječnja.

2. Da pozove mudrace, Bog im daje znak:
poslao im je neku posebnu zvijezdu.

Kad su je vidjeli, mudraci su razumjeli da ih Bog zove. I odmah su išli na put.

Ta zvijezda mogla je biti kakva naravna pojava, kao meteor; ali je ipak bila čudesna, jer je od Jeruzalema išla pred njima u Betlehem...

3. Mudraci nisu došli k Isusu praznih ruku: oni su donijeli dragocjene darove te ih prikazali Spasitelju.

Ali oni su mu prikazali osobito svoje srce.

1. U kojem se narodu Isus rodio?
Je li Isus došao da spasi samo taj narod?
Što su bili Mudraci? Gdje su živjeli?
Koga je Isus došao spasiti?
2. Kakav je znak poslao Bog mudracima?
Što su mudraci razumjeli? Što su učinili?
3. Što su mudraci donijeli sa sobom?
Što su htjeli time učiniti?
Što su Isusu posebice prikazali?
Što znači »prikazati svoje srce« Isusu?
Da li vi to činite?
Kakve su poteškoće imali mudraci da mogu doći?
(O zadnjim poteškoćama čitajte sprijeda...)

CRKVA POZIVA SVE LJUDE K ISUSU

1. Isus je ustanovio **katoličku Crkvu** da vodi sve ljude k njemu.

Crkva ide k svim ljudima, sviju rasa i narodnosti i pokazuje im nekim **znakovima** da ona predstavlja Isusa.

U Crkvi su mnoge »zvijezde« koje pokazuju put k Isusu. Takve su »zvijezde« **misionari** koji traže sve ljude da ih spase, a posebno **mučenici** koji umiru za Isusa. Više puta Bog pomaže Crkvu i **čudesima,** ali ono što najviše vrijedi jest **jedinstvo u ljubavi i svet život** kršćana.

»Vjerujem . . . u jednu svetu katoličku i apostolsku Crkvu«. (Tako molimo u sv. misi).

2. Članovi smo svete Crkve: zajedno s Isusom i s drugim kršćanima **mi smo** njegova Crkva.

I mi bismo dakle morali biti **kao zvijezda koja drugima pokazuje put k Isusu.**

To ćemo biti: ako se međusobno ljubimo te se trudimo i žrtvujemo za one koji su potrebni naše pomoći.

3. **Radost** je obuzela mudrace kad su opet vidjeli zvijezdu te po njoj našli Isusa. Mi već od malena, od krštenja, posjedujemo Isusa koji je izvor radosti. Samo njegova Vesela, Radosna vijest može usrećiti ljude.

Ja neću i ne mogu sâm uživati svoje radosti. I neću da dolazim k Isusu »praznih ruku«: dovodit ću mu i druge da ga upoznaju, štuju i ljube. U tom će mi pomoći mladenačka, iskrena radost, a ne mrko lice i zlovolja.

»Pristupit ću k Božjem žrtveniku —
k Bogu koji razveseljuje moju mladost.«
(Uvod u Misu)

1. Koga je Isus postavio da vodi sve ljude k Njemu?
Kako Crkva poziva ljude k Isusu?

Koje znakove im daje?
Što se prepoznaje po tim znakovima?

2. *Što smo mi u Crkvi? Hoćemo li biti kao »zvijezda« za druge? Kako?...*
3. *Tko nam donosi pravu radost?*
Što čini »Radosna vijest«?
Hoću li uživati radosti samo za sebe?
Da li ću dolaziti k Isusu »praznih ruku«? (Što ću mu darovati? Koga ću mu dovoditi? Kako?...)

III

Tko mrzi svjetlo

1.Kralj HEROD, kojega su Rimljani postavili da vlada Judejom, bio je častohlepan i okrutan te je počinjao mnoge zločine. On se pretvarao pred mudracima govoreći da bi i on išao pokloniti se novorođenom Kralju, Isusu, a želio ga je ubiti. Zato je dao poklati toliku **nevinu dječicu** u Betlehemu i u njenoj okolici.

Isusa ipak nije pogubio, jer je sv. Josip, upozoren u snu od anđela, pobjegao sa svetom Obitelji u Egipat i ondje je ostao sve do Herodove smrti. (Mt 2, 13—20)

2. Mnogi neće da vjeruju u Isusa i odbacuju ga, jer mrze svjetlo. Isus je kazao: »Svjetlo je došlo na svijet, a ljudi su voljeli tamu nego Svjetlo jer su im djela bila zla. Svatko, tko čini zlo, mrzi svjetlo i ne dolazi k svjetlu, da se ne otkriju njegova djela. Onaj koji radi što traži Istina, dolazi k svjetlu da bi se očitovalo da su njegova djela učinjena u Bogu.« (Iv 3, 19—21).

Za život

Ja ću uvijek iskreno tražiti i slijediti **Istinu,** tj. Isusa. On je naime **»Put, Istina i Život«** (Iv 14, 6).

Svojim životom i primjerom pomoći ću i drugima da upoznaju i zavole Boga. Isus kaže: »Vaše svjetlo neka tako svijetli pred ljudima da vide vaša **dobra djela** i slave vašeg nebeskog Oca.« (Mt 5, 16).

BOŽJE OBITELJI 16

I

U NAZARETU: ISUSOVA SVETA OBITELJ

(Riječ Božja: Lk 2, 41—52)

Isus u službi svojega Oca

Svake su godine Isusovi roditelji išli u Jeruzalem o blagdanu Vazma. Kad je Isusu bilo dvanaest godina, pođu s njim prema običaju blagdana. Kad su prošli blagdani, i oni se vraćali, dječak Isus ostade u Jeru-

Obradovah se kad mi rekoše:
»Idemo u dom Gospodnji!« (Ps 121)

zalemu, a da to njegovi roditelji nisu znali. Misleći da je među suputnicima, išli su dan hoda, a onda ga stadoše tražiti među rođacima i znancima. Ali, kako ga ne nađoše, vrate se u Jeruzalem da ga traže.

Poslije tri dana nađu ga u hramu gdje sjedi među učiteljima, kako ih sluša i postavlja pitanja. Svi koji su ga slušali, divili su se njegovoj mudrosti i odgovorima. Kad ga opaze, vrlo se začude. A majka mu reče: »Sine, zašto si nam to učinio? Tvoj otac i ja žalosni smo te tražili.« On im odgovori: »Zašto ste me tražili? **Zar niste znali da ja trebam da budem u onome što je moga Oca?**« A oni nisu shvatili njegovih riječi.

Isus u Nazaretu

On pođe tada s njima, dođe u Nazaret i **bio im je poslušan.** Njegova je majka sve ovo čuvala u svome srcu. A Isus je napredovao u mudrosti, dobi i milosti pred Bogom i ljudima.

Razgovor o biblijskom štivu

1.Isus i njegovi roditelji nastanili su se u svome gradiću Nazaretu. Ondje se Josip opet prihvatio svoga tesarskog posla. Sveta Isusova Obitelj provodi dugi niz godina **život jednostavan,** kao obična obitelj.

Ali u toj obitelji, jer je u njoj bio Isus, vladalo je potpuno i savršeno **jedinstvo, sloga i ljubav** — više nego ikada u kojoj drugoj obitelji.

2. Međutim, jednoga dana Isus dopusti da nađe njegovim roditeljima teška žalost. **Ostao je u hramu** u Jeruzalemu među učiteljima Zakona, a roditelji su ga tražili.

Tim događajem htio nas je Isus naučiti ovo:

Služiti Bogu, njegovu Ocu, ima prednost pred svim dužnostima, pa i pred dužnostima koje imamo prema roditeljima koje toliko ljubimo.

1. *Gde su se nastanili Isusovi roditelji?*
   Kako živi Sveta Obitelj u Nazaretu? Što radi Josip?
   A što radi Marija?
   Kakva je sloga i ljubav vladala u toj obitelji?
   (Zašto je tu veća sloga i ljubav nego u bilo kojoj drugoj obitelji?)
2. *Što se dogodilo kad je Isusu bilo 12 godina?*
   (Vidite sprijeda štivo iz Evanđelja). Jesu li se stoga njegovi roditelji žalostili? Jesu li mu oprostili? Što su oni razumjeli?
   Da li služiti Bogu ima prednost pred ostalim dužnostima?...

U naše vrijeme

CRKVA UJEDINJUJE NAŠE OBITELJI PO ISUSU

1. Kršćanske obitelji nastaju ženidbom, koju Crkva blagoslivlja da bude temelj i početak sreće u ovom

i vječnom životu. Tako po Crkvi i sâm Isus sjedinjuje kršćanske roditelje te im daje i posebne milosti po **sakramentu ženidbe.**

2. Kad mi Crkva daje svetu **pričest,**
Isus dolazi u moje srce te mi pomaže
da bolje ljubim svoje roditelje
i da ih bolje slušam,
jer su oni za mene namjesnici Božji.

Ako članovi jedne obitelji često primaju Isusa, život će više **u slozi i međusobnoj ljubavi.**

Isuse, pomozi mi **da jako ljubim svoje roditelje,** a osobito **da uvijek vršim volju svoga nebeskoga Oca.**

1. Kako je Crkva sjedinila naše roditelje?
Tko je ustanovio ženidbenu vezu? Da li je može netko raskinuti?
Što čine muž i žena ako se razvode i hoće da se s drugima vjenčaju?
2. Kako vam Crkva pomaže da bolje ljubite svoje roditelje?
Da li morate slušati svoje roditelje? Zašto?
Koga treba često primati da se još jače učvršćuje jedinstvo obitelji?
Da li se volja Božja obično slaže s voljom roditelja? A što, ako jednoga dana roditelji zapovjede nešto proti volji Božjoj? Što ćete izabrati?

II

NAŠE OBITELJI

a) Četvrta Božja zapovijed:

Poštuj oca i majku . . .

Sjetimo se kako je kralj Antioh silio sedam braće s majkom da otpadnu od vjere. (Vidi pogl. 12). Kad je preostao živ još najmlađi, Antioh mu je govorio lijepe riječi i obećavao mu pod zakletvom da će ga učiniti bogatim i sretnim ako otpadne od Zakona svojih otaca.

No majka reče svomu sinu: »Sine moj, smiluj se meni! Ja sam te pod svojim srcem nosila devet mjeseci, dojila te i s velikim žrtvama odgojila . . . Molim te, pogledaj na nebo i na zemlju: sve je to Bog stvorio iz ničega, a isto tako i nas ljude. Ne boj se ovog zlotvora! Podnesi smrt da te u vrijeme smilovanja opet nađem s tvojom braćom.« (2 Makabejaca 7, 24—29).

Razgovor i nauk

1. To je bila **prava majčinska ljubav.** U svojoj je djeci njegovala sva plemenita čuvstva i brinula se za njihov pravi život . . . I njezini sinovi bili su vrijedna djeca takve majke. Oni su **ljubili Boga iznad svega** kako su to junački pokazali, a vršili su i četvrtu Božju zapovijed.

2. U četvrtoj zapovijedi zapovijeda Bog **da roditelje poštujemo, ljubimo i slušamo,** jer su oni namjesnici Božji i naši najveći dobročinitelji.

Osim roditelja, treba poštovati i slušati sve **zakonite poglavare.** Posebno moramo ljubiti i slušati

Crkvu kao svoju majku te se i žrtvovati za njezin napredak i misijski rad.

Kad bi nam roditelji ili bilo koji ljudi zapovjedili nešto što Bog zabranjuje, onda ih ne bismo smjeli poslušati, jer »treba se više pokoravati Bogu nego ljudima« (Dj. ap 5, 29).

Dobar kršćanin ljubit će i svoju zemaljsku domovinu te će nastojati da bude vrijedan građanin i brinut će se za opće dobro svoga naroda.

1. Je li ona majka pravo ljubila svoje sinove kad ih je i hrabrila da idu u smrt?...
(Je li prava ljubav onih roditelja koji se brinu samo kako će hraniti i lijepo odijevati svoju djecu?
Što ako im puštaju sve na volju? . . .)
2. Što smo dužni svojim roditeljima? Zašto?
Koga treba još poštovati i slušati?
Kada se ne smije slušati ljude?

b) O sakramentu ženidbe

Bog je stvorio prve ljude kao muža i ženu i sjedinio ih je u sveti životni savez. Tako je on već u zemaljskom raju ustanovio ženidbu. (Vidi pogl. 3.)

Isus Krist je uzvisio ženidbu na svetost sakramenta. Kada kršćanski zaručnici sklope valjan **ženidbeni ugovor**, taj njihov ugovor je odmah i **sakramenat.** Njihovo sjedinjenje postane slično sjedinjenju Krista sa svetom Crkvom pa im donosi mnoge milosti.

Ta je ženidbena **veza nerazrešiva;** ona traje do smrti muža ili žene.

Isus osuđuje **ženidbenu rastavu** riječima: »Tko otpusti svoju ženu te se oženi drugom čini preljub; i tko se oženi onom koju je njezin muž otpustio, čini preljub« (Lk 16, 18).

Sakramenat ženidbe umnožava život milosti supruzima koji žive kršćanski, a još im daje i **posebne milosti** koje su im potrebne da mogu vjerno vršiti svoje dužnosti.

Dužnosti muža i žene u ženidbi (braku) jesu: da se međusobno pravo ljube i pomažu, da budu jedan drugomu vjerni do smrti, da primaju i kršćanski odgajaju djecu koju im Bog dade.

(Sklapanje ženidbe)

Katolički zaručnici sklapaju valjanu ženidbu kada pred **mjesnim župnikom** (ili drugim ovlaštenim svećenikom ili đakonom) **i pred dva svjedoka** slobodno izjave da se uzimaju kao muž i žena.

U krajevima i okolnostima u kojima se ne može doći do svećenika ili ovlaštenoga crkvenog službenika, Crkva priznaje valjano sklapanje kršćanske ženidbe pred samim svjedocima.

Kršćanski zaručnici treba da se spremaju na ženidbu čistim životom, sveto i pobožno.

Neka paze i to da ne bi bila kakva zapreka radi koje bi im ženidba bila nevaljana ili nedopuštena.

Kada je ustanovljena ženidba?
Tko je uzvisio ženidbu na čast sakramenta?
Do kada traje ženidbena veza?
Što je kazao Isus glede ženidbene rastave?
Koje posebne milosti donosi mužu i ženi sakramenat ženidbe?
Koje su dužnosti muža i žene?
Kako se sklapa katolička ženidba?

Za život

Molit ću se za mlade koji se kane ženiti.
Molit ću se za sve koji već žive u ženidbi.

ISUS JE GOSPODAR DOBRIH I ZLIH DUHOVA 17

I

Isus odbija kušnje đavla

(Riječ Božja: Mt 4, 1—11)

Duh odvede Isusa u pustinju da ga kuša đavao. Postio je 40 dana i 40 noći. Napokon ogladnje. Tada pristupi k njemu napasnik i reče: »Ako si Sin Božji, naredi da ovo kamenje postane kruh.« Isus odgovori: »Stoji pisano: Čovjek ne živi kamo o kruhu, nego o svakoj riječi što dolazi iz Božjih usta.«

Zatim ga đavao odvede u Sveti grad, postavi ga na rub hrama i reče mu: »Ako si Sin Božji, baci se dolje! Jer stoji pisano: Anđelima je svojim zapovjedio za tebe, i nosit će te na rukama da gdje ne zapneš o kamen

svojom nogom.« Isus mu odvrati: »Stoji također pisano: Ne kušaj Gospodina Boga svoga!«

Tada ga uze đavao sa sobom na vrlo visoku goru. Tamo mu pokaza sva kraljevstva svijeta s njihovom krasotom i reče mu: »Sve ću ti ovo dati ako padneš ničice i ako mi se pokloniš.« Nato mu Isus zapovjedi: **»Odstupi, Sotono!** Stoji pisano: **Gospodinu Bogu svomu se klanjaj i njemu jedinom služi!«**

Tada ga ostavi đavao, i gle, **pristupiše k Isusu anđeli i služili su mu.**

Isus će doći s anđelima na Sudnji dan

(Riječ Božja: Mt 25, 31—32)

»Kada Sin čovječji dođe u svojoj slavi **u pratnji svih anđela,** tada će sjesti na prijestolje svoje slave.

I svi će se narodi sabrati pred njim, a on će razlučiti jedne od drugih kao što pastir razlučuje ovce od jaraca.« (Iz Isusova govora; vidi pogl. 32.)

Razgovor o biblijskom štivu

1. Sada je Isus već ostavio Nazaret. Prije nego pođe naviještati Radosnu vijest, povukao se u pustinju, i ondje je bio **kušan od đavla.**

Ispočetka je Bog stvorio samo čiste duhove bez tijela, anđele.

Anđeli su trebali Boga ljubiti i njemu služiti.

Mnogi od njih **nisu htjeli Bogu služiti, to su đavli: Sotona i njegovi zli anđeli.**

Anđeli koji su se pobunili, zauvijek su **nesretni, jer su odijeljeni od Boga.** Oni nas navode na zlo.

Ali je Isus jači od đavla i tjera ga od ljudi.

2. **Isus je također gospodar dobrih anđela, koji ga ljube i služe mu.**

Anđeli su navijestili njegovo rođenje pastirima. Na svršetku svijeta, kad bude Sudnji dan,

Isus će opet doći na zemlju u slavi,
u pratnji svih anđela
da sudi svim ljudima.

3. Jednom je Isus, pokazujući dijete, rekao:

»Pazite da ne prezrete ni jednog od ovih malenih, jer **njihovi anđeli na nebesima neprestano gledaju lice moga nebeskog Oca!«** (Mt 18, 10).

Dobri su anđeli uvijek sretni gledajući Boga. I naši anđeli čuvari dok su s nama na zemlji ujedno su u nebu, jer gledaju Boga.

1. Kamo je Isus išao prije nego je pošao propovijedati Evanđelje? Od koga je bio kušan?
Tko je đavao? Tko su anđeli? Jesu li svi anđeli ostali dobri? Što čine đavli proti nama?
Što je Isus učinio đavlu koji ga je kušao?

2. Je li Isus gospodar dobrih anđela?
Što su činili anđeli kad se Isus rodio?
A kad je bio kušan?
Što će anđeli činiti na Sudnji dan? (Koga će pratiti?)

3. Što je rekao Isus o našim anđelima? Koga gledaju?
Je li blažena svaka duša koja gleda Boga?...

U naše dane

CRKVA TJERA ĐAVLA A NAS POTIČE DA SE MOLIMO DOBRIM ANĐELIMA

1. U **Korizmi** nas Crkva nagovara na žrtve i samozataju da se tako **odupiremo đavlu** koji »obilazi kao ričući lav tražeći koga da proždere.« (Petr 5, 8).

Crkva tjera đavla u ime Isusovo.

Kad nas je svećenik imao krstiti, kazao je đavlu: »Zaklinjem te, svaki nečisti duše . . . da odstupiš od ovoga stvora Božjeg . . da postane hram Boga živoga i Duh Sveti da stanuje u njemu.« (R. Obrednik).

2. Crkva nas uči da **svaki od nas ima anđela čuvara** koji bdije nad nama. Ona nas potiče da mu se molimo.

Neki su nam anđeli posebno poznati, jer nam Biblija govori o njima. Bog ih je odabrao za važne zadaće.

U Crkvi imaju posebne blagdane ovi anđeli: Sv. Mihael (29. IX); Sv. Gabrijel (24. III); Sv. Rafael (24. X). Osim toga se slave Sveti Anđeli čuvari (2. X).

1. Što treba da činimo u Korizmi? Zašto?
Da li Crkva može zapovijedati đavlu? Tko joj je dao tu vlast?
Što kaže svećenik đavlu kad ima nekoga krstiti?

2. Što nas uči Crkva o dobrim anđelima?
Tko bdije nad nama?
Možemo li se moliti svome anđelu čuvaru? Što ćemo mu kazati?

Znate li za neke anđele o kojima govori Biblija?
Kada Crkva slavi njihove blagdane?
Što znate o anđelu Gabrijelu? (Vidite pogl. 14.)

»Otac laži«

Ako netko kaže da nema zlih duhova, to je drago njihovu vođi Sotoni. Slično i tat, koji hoće krasti, voli da pošteni ljudi ne znaju za njega... Đavao je »lažac i otac laži«. (To je rekao Isus: Iv 8, 44).

Đavao svojim grijehom i osudom nije izgubio svoje naravno znanje i moć. Ipak se proti Božjoj volji i dopuštenju ne može njima služiti. Zato neka se vjernici ne straše, nego neka se unaprijed paze i čuvaju te ojačaju nadnaravnim sredstvima (osobito pobožnošću prema Bl. Dj. Mariji i sakramentima ispovijedi i pričesti).

Sada đavao, pošto ga je Isus Spasitelj pobijedio, sliči (kako veli sv. Augustin) psu koji je bijesan i vezan pa može ugristi samo one koji mu se približe.

Treba osuditi *praznovjerne čine* kojima ljudi, svjesno ili nesvjesno, traže pomoć od zlih duhova. (Gatanja, čaranja, magija ili vračanje, spiritizam...)

ZADAĆA: Nacrtaj psa koji laje, a nešto podalje prolazi dijete koje ga se ne boji...

MOLITVA

Sveti Mihovile Arkanđele, brani nas u boju, i budi nam zaštita protiv zloće i zasjeda đavlovih!

II

O NAPASTIMA I GRIJEHU

a) Napasti

1. Isus je postao sličan nama u svemu, osim u grijehu. Ali je na sebe preuzeo teret svih naših grijeha. Njegove su kušnje dolazile samo izvana, jer Isus u samomu sebi nije mogao imati nikakvih napasti.

On je dozvolio da ga đavao kuša. Tako nam je dao **primjer kako nam se valja boriti protiv đavla** i protiv

požude tijela, požude očiju odnosno **pohlepe i oholosti života.**

Isus je htio biti dionikom naše slabosti da ponizi đavla i da nama u borbi osigura pobjedu uz pomoć anđela čuvara.

Naša duša imade trostrukog neprijatelja: **đavla, zle ljude** i, u nama samima, **zla nagnuća** što su nam ostala kao posljedica istočnoga grijeha. (O tima vidi pri koncu 4. pogl.).

Kako nastaju napasti u nama? U nama niču mnoge želje. Htjeli bismo imati ono što vidimo (novac, bogatstvo). Htjeli bismo uživati ono što nam se sviđa (hrana, piće, počitak, zadovoljstvo). Hoćemo da nas drugi ljudi cijene, vole i hvale. Takve su želje opravdane. Ali đavao nas potiče da ih ostvarimo preko potrebe i mjere ili nepravednim načinom, tj. proti Božjoj volji.

2. Same **napasti** još nisu grijeh. **Napasti dovode do grijeha istom onda kad na njih pristanemo.**

Bog dopušta napasti za naše dobro. On hoće da se mi u kušnji pokažemo valjanim, da upoznamo svoju slabost te postanemo ponizni. Borbom treba i da duhovno ojačamo pa jednom postignemo slavniju nagradu. (Vidi o Jobu i dr. u 12. pogl.).

Bog nam u napasti **pomaže.** On je vjeran; ako pripusti napast, daje nam i milost da je možemo svladati. On je blizu nas makar se osjećali posve napušteni.

3. Treba da se **odmah odupremo** napasti i da **zamolimo Boga za pomoć.** Katkada je dovoljna strelovita molitva ili znak križa. Više puta je najbolje ako se na napast ne osvrćemo ili se zabavimo nečim posve drugim.

Ljude, koji nam daju prigodu za grijeh ili hoće da nas zavedu, treba da bez straha i hrabro odbijemo i da ih po mogućnosti izbjegavamo.

»Bdijte i molite se, da ne padnete u napast!«

(Isusove riječi u vrtu Maslinskom, Mt 26, 41.)

1. Zašto je Isus dozvolio da ga đavao kuša?
Koji su neprijatelji naše duše?
2. Kada napasti dovode do grijeha?
Zašto Bog pripušta napasti? Da li nam on pomaže?
3. Što treba da činimo kad nas snađu napasti?

b) Smrtni grijeh

Riječ Božja: Lk 22, 2—6

Svećenički glavari i književnici tražili su kako bi Isusa uklonili, ali su se bojali naroda. I Sotona uđe u Judu, jednoga od dvanaestorice, koji se zvao Iškariotski. On ode ugovoriti sa svećeničkim glavarima i zapovjednicima hramskog redarstva način kako bi im izdao Isusa.

Oni se tome obraduju te utanače da će mu dati novaca. On na to pristade. Zatim je tražio zgodnu priliku da im ga izda kad ne bude prisutan narod.

Razgovor o štivu i nauk

1. Isus je ljubio Judu Iškariota i bio ga je izabrao da bude njegov apostol. Ali Juda nije imao prave vjere i nije ljubio Isusa. Bio je licemjeran, pohlepan za novcem i škrt. On je držao zajedničku kesu i krao je što se u nju stavljalo (Iv 12,6).

Sada je Juda podlegao napasti te iskoristio zlu prigodu da izda božanskog Učitelja neprijateljima. Njegov

je grijeh bio **promišljen i težak.** Svijesno se odrekao Isusa koji je donio svijetu spasenje i život. Juda je išao u duhovnu smrt . . .

2. Mnogi se radi zemaljskih dobara okrenu od Boga. Oni cijene užitak i posjed, vlast i ugled više nego Boga. Oni **teško griješe** protiv Boga. To se zove **smrtni grijeh,** jer duša time ostane bez božanskog života u sebi.

Čovjek griješi smrtno samo onda kad griješi **u važnoj stvari.** (Tako je npr. smrtni grijeh otpasti od vjere, mrziti Boga ili bližnjega ili počiniti veliku krađu . . .)

Da nešto bude smrtni grijeh, traži se da grešnik **jasno spozna** da se radi o važnoj stvari i da **potpuno privoli.**

Smrtni je grijeh **teška nepravda proti Bogu.** Smrtnim grijehom čovjek se buni protiv svoga Stvoritelja i Gospodara; on se time pokazuje i gadno nezahvalnim prema Bogu koji ga neizmjerno ljubi.

Smrtni je grijeh ujedno **strahovita nesreća za čovjeka:** lišava ga života milosti, Božjeg prijateljstva i svih zasluga za nebo; navlači na njega vremenite kazne i vječnu osudu. Često čovjek svojim grijehom uvelike unesreći i druge.

1. Kako je Juda odgovarao Isusovoj ljubavi?
Čemu je bio odan? Što je činio?
Je li promišljeno i svjesno sagriješio?
Što otežava njegovu odgovornost?
2. Što čine ljudi teškim grijehom? Zašto se to zove »smrtni grijeh«?
Tko učini smrtni grijeh?
Zašto se moramo čuvati svakoga smrtnog grijeha?

Za moj život

Radije ću sve izgubiti nego smrtnim grijehom Boga napustiti i u vijeke propasti. »Što koristi čovjeku, ako dobije cijeli svijet, a izgubi svoju dušu?« (Mt 16, 26).

c) »Laki grijesi«

Kao što ima smrtonosnih rana i **lakih rana** koje nisu smrtonosne, tako ima i lakih grijeha. To je kad netko sagriješi u **manje važnoj stvari** (npr. kad ukrade nešto manje vrijedno ili kaže manju laž koja nikomu ne škodi). Tako i tko sagriješi **neznajući** da se radi o važnoj stvari ili **nije potpuno pristao** na grijeh.

Koliko je moguće treba **izbjegavati i lake grijehe,** jer su i oni nepravda Bogu, pa nas lišavaju mnogih milosti i donose nam Božju kaznu, i jer nas malo-pomalo dovode u teške grijehe.

Zašto se neki grijesi nazivaju »laki?«
Kada čovjek čini lake grijehe?
Zašto treba izbjegavati i lake grijehe?

ISUS IMA SVU VLAST NA ZEMLJI ON LIJEČI TJELESA I DUŠE 18

I

ISUS JE OPROSTIO GRIJEHE UZETOMU I OZDRAVIO GA

(Riječ Božja: Mk 2, 1—12)

Poslije nekoliko vremena Isus opet dođe u Kafarnaum. Kad se pročulo da je u kući, skupiše se mnogi tako da nije bilo više mjesta ni pred vratima. On im je navješćivao Radosnu vijest. Tada četvorica, noseći uzetoga, pođu k njemu. Kako ga zbog naroda ne mogoše donijeti do njega, skinuše krov nad mjestom gdje je bio Isus te kroz otvor spustiše postelju na kojoj je ležao uzeti. Isus, vidjevši njihovu vjeru, reče uzetomu: **»Sinko, opraštaju ti se grijesi.«**

Tu su sjedili neki književnici koji u sebi pomišljaše: »Kako može ovaj tako govoriti? On vrijeđa Boga! Tko može opraštati grijehe osim jedinoga Boga?« Isus prozre odmah svojim duhom njihove misli i reče: »Što mislite to u svojim srcima? Što je lakše, reći uzetomu: Opraštaju ti se grijesi, ili reći: Ustani, uzmi svoju postelju i hodi? **Ali da znate da Sin čovječji ima vlast opraštati grijehe na zemlji . . .** zapovijedam ti, — reče tada uzetomu — ustani, uzmi svoju postelju i idi kući!« I on ustade, uzme svoju postelju i iziđe na očigled svima. Svi su bili izvan sebe od čuđenja, slavili su Boga i govorili: »Takvo što ne vidjesmo još nikada!«

Razgovor o biblijskom štivu

1. Kad su uzetog donijeli pred Isusa, Isus je odmah vidio njegovu najveću bolest:

Njegovo najveće zlo bio je grijeh.

Zato mu odmah reče: **»Opraštaju ti se grijesi.«**

Svi se na to začudiše. Tko dakle ima vlast opraštati grijehe? — **Samo Bog!**

Nisu još znali da je **Isus pravi Sin Božji.**

2. Tada je Isus dao **dokaz svoje vlasti:**

Ozdravio je također tijelo uzetoga.

I svi su se sakupili te zahvaljivali Bogu **što je dao Isusu toliku vlast.**

1. Što je Isus kazao uzetomu kad je taj donesen preda nj?
Zašto nije najprije ozdravio njegovo tijelo?
Koje je najveće zlo što je Isus vidio?
Što su ljudi govorili?
Da li može oprostiti grijehe jedan obični čovjek?
Zašto je Isus mogao oprostiti?
2.—Što je Isus učinio da pokaže svoju vlast?
Što su ljudi govorili kad su došli k sebi od čuda?

U naše dane

CRKVA OZDRAVLJA DUŠU I POMAŽE TIJELU

1. Žalosti nas kad je netko bolestan, ali:

Jedino pravo zlo jest imati na duši smrtni grijeh.

Zdravlje tijela je važno, ali
zdravlje duše, to je bitno!

Crkva ozdravlja duše sakramentima krštenja i ispovijedi.

2. Isus je dao svojoj Crkvi vlast opraštati grijehe. On je kazao apostolima i njihovim nasljednicima: **»Kojima oprostite grijehe, oprostit će im se,** a kojima zadržite, zadržat će se.« (Iv 20, 23).

3. **Crkva se brine i za naša tjelesa.**

Ona svojim vjernicima preporučuje da **njeguju bolesnike.**

Sakramentom **bolesničkog pomazanja** Crkva moli Boga za ozdravljenje duše i tijela.

1. Je li veće zlo bolest ili smrtni grijeh? Zašto . . .?
Kaže se: »Zdravlje, to je bitno!« Je li to istina?
Kako Crkva ozdravlja duše?
2. Tko je dao Crkvi vlast da ozdravlja duše? Kojim riječima?
3. Da li se Crkva brine i za zdravlje tijela?
Što ona čini za to?
Je li kršćanima dužnost brinuti se za bolesnike?
Što čini sakramenat bolesničkog pomazanja?
(O brizi za svoje zdravlje vidi 12. pogl. kod 5. Božje zapovijedi.)

II

Vjerujem u oproštenje grijeha

Za naše pomirenje s Bogom prvo i bitno jest obraćenje i pravo kajanje. (Vidi pogl. 11/III i 13/II.)

Isus je ustanovio **Crkvu** koja nas vodi u vječni život. Njoj je dao vlast da nas pomiruje s Bogom, da nam oprašta grijehe. Zato ima Crkva neke znakove, **sakramente,** koji označuju i daju ili povećavaju Božju milost.

Prvi je sakramenat **krštenje** kojim se izbriše istočni grijeh i svi osobni grijesi koje je nekršteni možda učinio.

Oni koji su **kršteni, ako smrtno sagriješe,** moraju tražiti oproštenje u **svetoj ispovijedi.** Za bolesnike služi za očišćenje od mnogih posljedica grijeha i za duševno jačanje **sakramenat bolesničkog pomazanja.**

a) Sveta ispovijed

Isus je ustanovio sakramenat sv. ispovijedi kad je, na dan svoga uskrsnuća, kazao apostolima: **»Kojima oprostite grijehe oprostit će im se, a kojima zadržite zadržat će se.«** (Iv 20, 23).

Sakramenat sv. ispovijedi potreban je svakomu koji poslije krštenja smrtno sagriješi.

Ispovijedati se treba svećeniku kojega je biskup za to ovlastio. U smrtnoj pogibli vrijedi ispovijed učinjena pred svakim koji je primio svećenički red.

Dužni smo ispovijediti barem sve smrtne grijehe kojih se spominjemo i koje još nismo valjano ispovijedili.

Korisno je ispovijediti i malene grijehe, a gdjekad i one smrtne grijehe koji su nam bili već u ispovijedi oprošteni.

U sakramentu sv. ispovijedi **najvažnije** je **pokajanje s odlukom ne griješiti više.** (Vidi pogl. 13, II.).

Nakon što vjernik skrušeno kaže svoje grijehe, svećenik mu podijeli *odrješenje* riječima: »Ja te odrješujem od tvojih grijeha u ime Oca i Sina i Duha Svetoga.«
(Na to može vjernik odgovoriti: Amen.)

Krist nam u sakramentu sv. ispovijedi oprašta grijehe i vječnu kaznu, vraća nam život milosti ili nam ga povećava, daje nam novu snagu da ponovno ne griješimo.

Kojim je riječima Isus ustanovio sakramenat sv. ispovijedi?
Komu je potreban sakramenat sv. ispovijedi?
Komu se treba ispovijediti?
Što smo dužni ispovijediti?
Što je najvažnije u sakramentu sv. ispovijedi?
Kako nas odrješuje svećenik?
Što nam daje Krist u svetoj ispovijedi?

b) Bolesničko pomazanje

Sveti apostol Jakov piše: »Boluje li tko među vama? Neka dozove starješine Crkve (svećenike), i neka mole nad njim mažući ga uljem u Gospodnje ime! I molitva vjere spasit će bolesnika, i podignut će ga Gospodin; i ako je učinio grijehe, oprostit će mu se.« (Jak 5, 14—15).

Kao što su apostoli i njihovi pomoćnici podjeljivali bolesničko pomazanje, tako čine i sada svećenici. Kršćanin koji se nalazi u **smrtnoj opasnosti** zbog bole-

sti, nesretnog slučaja ili starosti, treba da primi i taj sakramenat. I bolesna djeca mogu ga primiti, ako su došla k razumu.

Bolesničkim pomazanjem **Krist pomaže** duši bolesnika. On ga krijepi da u patnjama ne postane malodušan, nego da ih snosi strpljivo i s pouzdanjem u Boga. On mu otpušta grijehe i kazne. Čak se i smrtni grijesi opraštaju, ako se bolesnik ne može više ispovijediti, ali se kaje ili se već prije pokajao za svoje grijehe.

No Krist dadne bolesniku često puta i **olakšanje** u bolesti, pa čak i potpuno **zdravlje,** ako je to dobro za njegovo spasenje.

No ako je Božja volja da bolesnika pozove k sebi, onda ga Krist okrijepi za smrtnu borbu.

Svećenik maže bolesnikova osjetila svetim uljem za bolesnike te izgovara ove riječi: »Ovim svetim pomazanjem i svojim preblagim milosrđem oprostio ti Gospodin štogod si sagriješio(-la) gledanjem (slušanjem, mirisanjem, kušanjem i govorom, ticanjem, hodom). Amen.«

Što piše apostol Jakov o sakramentu bolesničkog pomazanja?
Kada treba primiti bolesničko pomazanje?
Kako pomaže taj sakramenat duši? Kako tijelu?
Kako podjeljuje svećenik bolesničko pomazanje?

Za život

Ako u našoj kući ili u susjedstvu teško oboli neki katolik, odmah ću to javiti svećeniku te župe.

ISUS JE SIN BOŽJI 19

I. VJERA U SINA BOŽJEGA U EVANĐELJU

Satnik vjeruje da je Isus Gospodar svega

(Mt 8, 5—13)

Kad Isus uđe u Kafarnaum, pristupi k njemu satnik i zamoli: »Gospodine, moj sluga leži kod kuće uzet i teško se muči« Isus mu reče: »Ja ću doći i ozdravit ću ga.« Satnik odgovori: »Gospodine, nisam dostojan da uđeš pod moj krov, nego samo reci riječ i ozdravit će moj sluga. Pa i ja, premda sam višoj vlasti podređen, imam pod sobom vojnike, pa kažem jednome: 'Idi!' —

i on ide; drugome: 'Dođi!' — i on dođe; i svome slugi: 'Učini to!' — i on učini.«

Kad je Isus to čuo, zadivi se i reče onima koji su išli za njim: »Zaista vam kažem **tolike vjere ne nađoh ni u koga u Izraelu . . .**« Zatim reče satniku: »Idi, i neka ti bude kako si vjerovao!«

U isti čas ozdravi njegov sluga.

Rimski satnik nosio je naziv »centurion«, tj. stotnik, jer je zapovijedao četi od 100 vojnika.

Sveti Petar vjeruje da je Isus Sin Božji

(Mt 16, 15—17)

Isus je pitao svoje apostole: »Za koga me vi držite?« Šimun Petar odgovori: »Ti si Krist, Sin Boga živoga.« Nato mu reče Isus: »Blago tebi, Šimune, sine Jonin! Jer ti tijelo i krv nisu to objavili, nego moj Otac koji je na nebesima . . .«

Isus pred Kajfom izjavljuje da je Sin Božji

(Mt 26, 63—66)

Veliki svećenik reče Isusu: »Zaklinjem te živim Bogom: Kaži nam, **jesi li ti Mesija-Krist, Sin Božji?**« Isus mu odgovori: »Da, jesam. Štoviše, kažem vam da ćete poslije ovoga vidjeti Sina čovječjega gdje sjedi s desne Svemogućega i gdje dolazi na nebeskim oblacima.« Tada veliki svećenik razdere svoje haljine te reče: »Pogrdio je Boga! Što nam više trebaju svjedoci. Evo čuli ste hulu na Boga. Što vam se čini?« Oni odgovore: »Zaslužio je smrt!«

Razgovor o biblijskom štivu

1. Kad je satnik molio Isusa da bi mu ozdravio slugu, priznao je da Isus zapovijeda bolestima onako kao što on zapovijeda svojim vojnicima.

On je priznao da Isus ima božansku moć.

Zato ga je Isus nagradio: pohvalio je njegovu vjeru i ozdravio mu slugu.

2. Kad je Isus upitao svoje apostole: »Za koga me vi držite?« Petar je bez oklijevanja kazao:

»Ti si Mesija (ili Krist), **Sin Boga živoga!**« Isus mu čestita; istaknuo mu je: Ti ne bi bio mogao nikada to pogoditi, da ti nije to objavio moj nebeski Otac.

3. Kasnije će Isus pred Kajfom svečano proglasiti **da je on Sin Božji.**

Tu je svečanu izjavu zapečatio svojom smrću, a zatim i **dokazao svojim uskrsnućem.**

(Pomozite si biblijskim štivom)

1. Koje su riječi kojima je satnik pokazao svoju vjeru?
Kako je priznao da Isus zapovijeda bolestima?
Tko je gospodar nad bolestima duše i tijela?
Što je Isus rekao o satnikovoj vjeri?
2. Što je pitao Isus apostole? Što je odgovorio Petar?
Što mu je na to odvratio Isus?
3. Što je Kajfa pitao Isusa? Što je Isus odgovorio?
Čime je Isus potvrdio i dokazao da je on Sin Božji?

U naše dane

CRKVA ISPOVIJEDA DA JE ISUS SIN BOŽJI

1. U nedjelju, kod svete mise, čujete sv. Evanđelje. Jeste li opazili da skoro sva Evanđelja **spominju Isusovu nadljudsku moć?**

Čitajte Evanđelja u korizmenim nedjeljama: U 1. i 3. nedjelji pokazuje se Isus kao **pobjednik đavla**; u 2. nedj. Isus se pokazuje **u slavi, preobražen** pred apostolima; u 4. nedj. **nahrani** veliko mnoštvo naroda sa malo hljeba i nekoliko riba.

Na dan Vazma Crkva nam spominje najveće Isusovo čudo: **Uskrsnuće.**

2. U sv. misi, u času posvećenja i podizanja svi se bacaju na koljena i duboko se klanjaju. Tako i svećenik se pokloni i poklekne.

Isus, Sin Božji, dolazi na oltar (žrtvenik).

Sav zbor vjernika mu se klanja kao Bogu.

3. Prije sv. pričesti govorimo: **»Gospodine, nisam dostojan da uđeš pod krov moj, nego samo reci riječ i ozdravit će duša moja«.** Tako i mi sa satnikom priznajemo da Isus ima vlast nad nama i našom dušom.

1. Što pokazuje većina Evanđelja koja se čitaju u nedjeljama kod mise? Kažite koji primjer (osobito iz Korizme . . .)
Što nam spominje Crkva na Vazam? Koje je najveće Isusovo čudo?
2. U kojem času sv. mise biva Isus prisutan na oltaru?
Što čini tada svećenik? Što činite vi? Zašto se klanjate Isusu?
3. Što govorimo prije sv. pričesti kad nam svećenik pokazuje svetu Hostiju? Što time priznajemo?

II

a) O Isusovim čudesima

Isus, dok je propovijedao Radosnu vijest o Božjem kraljevstvu, činio je mnoge **»znakove«** ili **čudesa.** Činio je **čudesa na mrtvoj prirodi:** pretvorio je vodu u vino utišao oluju na moru, razmnožio hljebove . . . Onda **na ljudima:** dao je da »slijepi ponovo gledaju, hromi hodaju, gluhi čuju, mrtvi ustaju . . .« (Lk 7, 22).

Isus je svojim čudesima pomagao mnogim ljudima u njihovim nevoljama i potaknuo je u njima nadu i pouzdanje u Boga! Isus je **dokazao da je on Božji poslanik,** koji govori u ime Božje, pa ga treba slušati i u njega vjerovati. Dokazao je da je on obećani Mesija, Spasitelj.

Ali Isus je ta djela činio kao Onaj koji ima vlast nad duhovima i nad svom prirodom, kao svevišnji Gospodar. On je to činio u svoje ime. Drukčije su postupali oni sveti ljudi kojima je Bog dao moć da tvore čudesa. Tako je i sv. Petar, da ozdravi hromoga pred vratima hrama, rekao: »U ime Isusa Krista Nazarećanina ustani i hodaj!« (Dj ap 3, 6).

Najveće Isusovo čudo bilo je kad je i sam svojom snagom uskrsnuo od mrtvih.

Kakva je čudesa činio Isus?
Što je Isus dokazao svojim čudesima?
U čije su ime neki sveti ljudi činili čudesa? A Isus?
Koje je njegovo najveće čudo?

b) Isus je i pravi čovjek

1. Isus je morao koji put uvjeravati svoje učenike da je s njima On, **pravi čovjek.** Posebno je to morao dokazivati poslije svoga uskrsnuća. Kad je one nedjelje navečer došao k njima, oni se preplaše i u strahu pomisle da gledaju duha. A on im reče: »Zašto ste zbunjeni? Opipajte moje ruke i noge. Ja sam glavom! Opipajte me i ustanovite! Duh nema mesa ni kostiju kao što vidite da ja imam.« . . . Onda stane i jesti s njima. (Lk 24, 36—43).

2. Isus je kao čovjek **povijesna osoba.** Znade se iz kojeg je roda (potomak je kralja Davida); znade se za njegovu obitelj i mjesto gdje se rodio, gdje je živio i djelovao. Rodio se onda kad je rimski car August dao sprovesti popis pučanstva u svome carstvu, a umro je na Kalvariji, izvan zidina grada Jeruzalema, kad je Poncije Pilat bio rimski upravitelj Judeje.

Spomenuto rimsko carstvo protezalo se na naše krajeve (Istru, Dalmaciju i ostale hrvatske krajeve) i još na veći dio Evrope, pa na Malu Aziju, Palestinu i Sjevernu Afriku. Ukratko na skoro sav tada poznati svijet.

Prije su židovski poglavari, a poslije rimski carevi dali progoniti i ubijati kršćane. Prvi su kršćanski **mu-**

čenici svjedočili svojom krvlju i smrću za Isusa, za ono što su kod njega vidjeli i od njega čuli. Onda su nadošli još mnogi drugi mučenici, svjedoci vjere u Isusa.

3. Glavni **izvori**, po kojima sada poznajemo život i nauk Isusov, to su **četiri Evanđelja**, knjige što su ih napisali dva apostola (Matej i Ivan) i dva pomoćnika drugih apostola (Marko i Luka). Matej i Marko pisali su oko god. 50, tj. malo godina poslije događaja koje opisuju, dok su još živjeli mnogi očevidni svjedoci opisanih događaja.

Osim 4 Evanđelja imamo još i druge pisane izvore koji svjedoče za Isusa. Pa i mnogi koji nisu u Isusa vjerovali, spominju toga ČOVJEKA koji se iznad drugih uzdiže svojom naukom i životom.

4. Vječna, nevidljiva Božja Riječ, druga Božanska osoba, postala je čovjekom da prebiva među nama. Taj Čovjek bio je vidljiv i svojim djelovanjem dao je posebni tok **ljudskoj povijesti.** Kroz 20 stoljeća djeluje Isus u svojoj **Crkvi**, vidljivoj zajednici onih koji u njega vjeruju i po njemu duhovno žive.

Za Isusa znade **povijest (historija)** više nego za bilo koju drugu ličnost koja je živjela u prošlim stoljećima. On je glavni stup i stožer oko kojega se sve kreće, živi kamen na kojemu se gradi povijest i duhovna kultura.

U šestom stoljeću (u vrijeme kad se u Poreču zidala starokršćanska bazilika koja i sada postoji), pošto je sav kulturniji svijet prigrlio kršćanstvo, počeli su ljudi brojiti godine od Kristova rođenja. Ali su tada računanje pogriješili za kakvih 5 ili 6 godina. To je otkrila suvremena povijesna znanost, kad je usporedila razne povijesne događaje onog vremena. Dakle, kad kažemo da smo u 1967. godini po Kristu (ili »nove ere«), tada su stvarno prošle oko 1973 godine od Isusova rođenja. Ali nije tako važno točno brojenje vremena. Glavno je da si po Kristu osiguramo vječni život...

1. Zašto je Isus morao, nakon svoga uskrsnuća, uvjeravati svoje učenike da je on i pravi čovjek?

2. Što to znači: Isus je povijesna (historijska) osoba? (Je li On doista postojao ili su ga neki ljudi izmislili? . . . Gdje je živio? Kad je živio? . . .

3. Koje povijesne knjige opisuju njegov život? Tko je napisao Evanđelja?

4. Kako djeluje sada Isus na zemlji? Kako se naziva zajednica onih koji vjeruju u Isusa? . . .

Za život: Počet ću se zanimati za povijest katoličke Crkve i posebno za katoličke misije.

KAKO ISUS LJUBI SVOGA OCA I KAKO LJUBI NAS LJUDE 20

I

ISUS LJUBI SVOGA OCA VIŠE NEGO SVOJ ŽIVOT

Riječ Božja

Isus nam otkriva volju svoga Oca:

(Iz govora na gori: Mt 5, 21—48)

»Čuli ste da je bilo kazano starima: 'Ne ubij! Tko ubije bit će kriv sudu.' A ja vam kažem: **Svaki koji se srdi na svojega brata, bit će kriv sudu . . .«**

»Čuli ste da je rečeno: 'Ljubi svoga bližnjega i mrzi neprijatelja!' A ja vam kažem: **Ljubite svoje neprijatelje i molite se za one koji vas progone!**

Tada ćete biti djeca svog Oca nebeskoga, jer on daje da njegovo sunce izlazi nad zlima i nad dobrima i da kiša pada pravednima i nepravednima. Jer ako ljubite samo one koji vas ljube, kakvu ćete imati plaću? Zar to isto ne čine i pogani? **Budite dakle savršeni kao što je savršen vaš nebeski otac!«**

Isus u Maslinskom vrtu

(Lk 22, 39—46)

Isus izađe te se po običaju uputi na Maslinsku goru. I učenici pođu također za njim. Kada dođe tamo, reče im: »Molite se da ne padnete u napast!«

I udalji se od njih za oko jedan dobačaj kamena; klekne na koljena te poče moliti:

»Oče! Ako hoćeš, otkloni ovaj kalež od mene!
Ali neka ne bude moja nego tvoja volja!«

Tada mu se ukaza anđeo s neba i počne ga hrabriti. I napade ga smrtna tjeskoba, i molio se još usrdnije. Njegov je znoj bio kao kaplje krvi što su tekle na zemlju.

Nakon molitve digne se i pođe k svojim učenicima, ali ih nađe gdje spavaju . . . Tada im reče: »Što spavate? Ustanite i molite se da ne padnete u napast!«

Razgovor o biblijskom štivu

1. Isus proglasuje **zakon Evanđelja.** On nas uči **veliku zapovijed** koja sadržava sve druge zapovijedi:

Ljubi Boga iznad svega!

Što treba činiti da ljubimo Boga iznad svega? Isus nam kaže: »Neće svaki koji mi govori: Gospodine, Gospodine! ući u nebesko kraljevstvo, nego samo tko **vrši volju mojega Oca** koji je na nebesima.« (Mt 7, 21).

2. **Isus nam daje i primjer.**

Volja je njegova Oca da nas spasi i da nam dade **veliki dokaz božanske ljubavi.** U tu svrhu

On se dao raspeti za nas.

Budući da ljubi Oca iznad svega,
Isus mu je poslušan: »Neka bude volja tvoja!«

»On, iako je po naravi Bog . . . duboko se spustio uzevši narav sluge . . . I kad se pojavio u obliku čovjeka, ponizio se još više postavši poslušan do smrti — do smrti na križu.« (Fil. 2, 6—8).

1. Koja je najveća zapovijed koju nas je Isus naučio?
Kako možemo dokazati da ljubimo Boga?
2. Što je tražio Otac od Isusa?
Je li to bilo teško?
Pripovijedajte događaj iz Maslinskog vrta.
Što je kazao Isus svomu Ocu?
Je li mu bio poslušan? Zašto?

S a d a

CRKVA NAS UČI LJUBITI BOGA IZNAD SVEGA

1. U katekizmu, u propovijedi i životom svetaca, sv. Crkva nam uvijek opetuje **veliku zapovijed:**

Ljubi Boga iznad svega!

A kako treba ljubiti Boga?

Tako da svetkujemo nedjelje,
da ljubimo svoga bližnjega
. . . i da vršimo sve zapovijedi Božje i crkvene.

2. Kod svete mise, mi prikazujemo svi zajedno
žrtvu Isusovu da njome slavimo Boga.
Skoro će doći crkveno doba Muke.
I ja ću u duhu pokore činiti svoje žrtvice, da budem sličan Isusu i da **pokažem Bogu da ga ljubim iznad svega.**

1. Gdje nas Crkva uči »veliku zapovijed?«
Koja je to zapovijed?
Kako ćemo pokazati da Boga ljubimo?
Spomenite kakvu zapovijed koju vršite zato da ugodite Bogu, tj. iz ljubavi prema njemu.
2. Što prikazujemo svi zajedno u svetoj misi?
Kako je Isus pokazao svome Ocu da ga ljubi?
Kada nas osobito sv. Crkva potiče da mislimo na Isusovu muku?
Što ćemo tada činiti da mu pokažemo svoju ljubav?

II
ISUS LJUBI SVE LJUDE TE JE I UMRO ZA NJIH

Bog govori po Bibliji

Isus se smilovao nesretnoj udovici

(Lk 7, 12—16)

Isus pođe u grad koji se zove Naim, a s njim su išli njegovi učenici i silan svijet. Kad se približi k vratima gradskim, gle, iznosili su mrtvaca, jedinca sina u majke koja je bila udovica. I mnogo je naroda iz grada išlo s njom. Kad je vidje Gospodin, **sažali mu se za njom,** i reče joj: »Ne plači!« Pristupi zatim i dotakne se lijesa, a nosioci stadoše. I on reče: »Mladiću, tebi govorim, ustani!« Tada mladić sjedne i poče govoriti. A Isus ga dade njegovoj majci. Nato sve obuze strah i **slavili su Boga** govoreći: »Velik se prorok pojavio među nama! Bog je pohodio svoj narod!«

Dobri Samaritanac

(Lk 10, 25—37)

Neki učitelj Zakona ustade i upita Isusa s nakanom da ga kuša: »Učitelju, što moram činiti da zadobijem vječni život?« Isus mu reče: »Što stoji pisano u Zakonu? Kako čitaš?« On odgovori: »Ljubi Gospodina Boga svoga svim srcem svojim, svom dušom svojom, svom snagom svojom i svim umom svojim, a svoga bližnjega kao samoga sebe.« Isus mu reče: »Pravo si odgovorio. Čini to pa ćeš živjeti!«

Ali onaj, da se opravda, upita Isusa: »A tko je moj bližnji?« Tada je Isus pripovijedao ovo:

»Neki je čovjek silazio iz Jeruzalema u Jerihon i upadne među razbojnike. Oni ga svuku, izrane, ostave na pola mrtva pa odu. Slučajno je istim putem silazio neki svećenik. On ga vidje i prođe. Isto tako dođe tamo i neki levit. Vidje ga i prođe. I neki Samaritanac na svom putu dođe u njegovu blizinu. Kad ga vidje, sažali mu se. Pristupi k njemu, zali uljem i vinom njegove rane i zavi ih. Zatim ga stavi na svoje živinče, odvede ga u gostionicu i preuze za nj brigu. Sutradan izvadi dva denara, dade ih gostioničaru i reče: 'Brini se za njega! Što više potrošiš, platit ću ti kad se vratim.' — Što misliš: Koji je od ove trojice bio bližnji onomu koji je bio upao među razbojnike?« — A on odgovori: »Onaj koji mu je iskazao milosrđe.« Isus mu reče: »Idi, pa i ti čini tako!«

1. Isus kaže: Uz onu veliku zapovijed još je i **druga njoj slična:**

Ljubi svoga bližnjega kao samoga sebe.

Kako ljubimo svoga bližnjega?

Da na to odgovori, Isus je pripovijedao priču o **dobrom Samaritancu.**

Mi ljubimo svoga bližnjega kad smo spremni da mu pomognemo, da se potrudimo i žrtvujemo za njega.

2. Isus nam daje **primjer svoje ljubavi:**

Čitajte Evanđelje: vidjet ćete kako **Isus sažaljuje** bolesnike, nesretnike i onu ubogu udovicu čiji je sin bio mrtav.

Onda gledajmo **najveći dokaz ljubavi:**

Isus umire na Križu da nas spasi.

Mislite li da usred svojih muka zaboravlja na druge? Nipošto! Gledajmo: On povjerava svoju Majku svetom Ivanu, obećaje nebeski raj raskajanom razbojniku, a čak i

oprašta svojim krvnicima!

1. Koja je druga zapovijed što daje Isus?

Što pripovijeda da pokaže kako treba ljubiti svoga bližnjega?

Što znači ova priča?

Kako pokazujete drugima da ih ljubite?

2. Kako nam Isus daje primjer svoje ljubavi?

Pripovijedajte koji primjer njegove dobrote.

Koji je najveći dokaz ljubavi što nam on daje?

Na koga misli Isus dok trpi na Križu? Komu oprašta?

CRKVA NAS UČI LJUBITI

1. Crkva nam neprestano opetuje veliku zapovijed:

Ljubi Boga iznad svega,
Ljubi svoga bližnjega kao samoga sebe.

Što nam treba činiti da ljubimo svoga bližnjega?

Moramo biti spremni da mu pomažemo,
da se za njega trudimo i žrtvujemo,
da mu oprostimo zlo što nam je možda učinio,
onako kako je Isus oprostio onima koji su ga razapinjali.

Mi govorimo svaki dan Bogu:

»Otpusti nam duge naše
kako i mi otpuštamo dužnicima našim.«

Moramo biti spremni **da oprostimo uvrede.** Isus kaže: **»Budite milosrdni kao što je milosrdan vaš Otac!«** (Lk 6, 36)

»Ako vi oprostite ljudima njihove pogreške, oprostit će i vama vaš nebeski Otac. Ako li ne oprostite ljudima njihovih pogrešaka, ni vaš Otac neće vama oprostiti vaših.« (Mt 6, 14—15).

2. Crkva posebno časti **PRESVETO SRCE ISUSOVO.** Mi promatramo Isusovo Srce kao **znak i središte** njegove neizmjerne **ljubavi.** To je ono **živo Srce** utjelovljenog Sina Božjega, Srce koje je kucalo ljubavlju za nas i za sve ljude, koje je za nas kopljem bilo probodeno.

Sada je to Srce živo u nebu i u presvetoj Euharistiji.

Gle ovo Srce koje je ljude toliko ljubilo!
Nasljeđujte ga.

Ljubimo ga i za one koji ga ne ljube, nego ga još i vrijeđaju. Dajmo **zadovoljštinu** (naknadu) za svo-

je grijehe i za grijehe drugih. To je svrha ove pobožnosti.

U petak nakon druge nedjelje po Duhovima slavi se u crkvama *svetkovina Presvetog Srca Isusova.* Posebno se još časti Presv. Srce svakog prvog *petka u mjesecu.*

1. *Koja je velika zapovijed koju nam Crkva opetuje?*
   Kako ćete pokazati da ljubite bližnjega?
   Tko nam je dao primjer opraštanja?
   Ako vi drugima ne oprostite, da li možete iskreno moliti Oče naš?
2. *Što promatramo kad častimo Presv. Srce Isusovo?*
   Što znači ono Srce? Je li to Srce živo? (Gdje je sada? . . .)
   Koja je svrha pobožnosti Presvetom Srcu Isusovu? . . .)
   (Zašto se daje zadovoljština?)

ISUS JE NAŠA HRANA 21

I

ISUS OBEĆAJE I DAJE »KRUH ŽIVOTA«

Riječ Božja: Evanđelje

1) **Obećanje** (Iv 6, 27, 51—58)

Pošto je Isus čudesno nahranio mnoštvo naroda u pustinji, idućeg je dana govorio ljudima koji su ga tražili:

»Nastojte sebi pribaviti ne propadljivu hranu, već hranu koja ostaje za vječni život . . . Ja sam živi kruh koji je sišao s neba. Tko jede od ovoga kruha, živjet će zauvijek. **Kruh koji ću ja dati za život svijeta jest moje tijelo.«**

Židovi su se prepirali međusobno i govorili: »Kako nam može ovaj dati svoje tijelo za jelo?«

Isus im odvrati: »Zaista, zaista vam kažem: Ako ne jedete tijela Sina čovječjega i ne pijete njegove krvi, nećete imati života u sebi. **Tko jede moje tijelo i pije moju krv, ima vječni život. I ja ću ga uskrisiti u posljednji dan.** Moje je tijelo zaista jelo i moja je krv zaista piće. Tko jede moje tijelo i pije moju krv, **ostaje u meni i ja u njemu.** Kao što je mene poslao živi Otac te ja živim od Oca, tako i **tko jede mene, živjet će od mene.** Ovo je kruh koji je sišao s neba. Nije on kao mana koju su jeli vaši oci, pa su isto umrli. Tko jede ovaj kruh, živjet će uvijek.«

2) **Isus daruje Kruh života** (Mt 26, 20, 26—30).

Isus je došao u Jeruzalem zajedno s apostolima da blaguje svoju posljednju večeru.

Bio je veliki četvrtak u koji je trebalo početi vazmenu svečanost, tako da prema židovskom običaju jedu vazmeno janje s beskvasnim kruhom i drugo.

Kad nastade večer, Isus sjede za stol s Dvanaestoricom . . . Dok su blagovali, uze Isus kruh, blagoslovi ga, prelomi i dade ga svojim učenicima govoreći:

»Uzmite i jedite: ovo je tijelo moje.« Zatim uze kalež te se zahvali (Bogu) i pruži ga učenicima govoreći: **»Pijte iz njega svi, jer je ovo moja krv, krv (novoga) Zavjeta koja se prolijeva za sve za oproštenje grijeha.** Ali vam kažem: Odsad neću više piti od ovoga trsova roda do onoga dana kad ga budem pio s vama posve novog u Kraljevstvu svojega Oca.«

Poslije pjevanja psalama izidoše na Maslinsku goru.

Razgovor o biblijskom štivu

1. Nije dosta da jedemo svagdanji **zemaljski kruh.** Njime hranimo svoje tijelo da ostanemo živi na ovom svijetu. Ali po sv. krštenju je naša duša počela živjeti i za nebo; zato ima u sebi i **vječni život.** Treba hraniti i jačati i taj nadnaravni život. U tu nam je svrhu Isus obećao i dao božansku hranu: **samoga sebe** pod prilikama kruha i vina, u svetoj »Euharistiji«.

Isus je kazao: **»Kruh koji ću ja dati za život svijeta jest moje tijelo.«**

2. »Kako nam ovaj može dati svoje tijelo za jelo?« govore ljudi. A eto, uoči svoje smrti, kod posljednje večere koju je blagovao sa svojim apostolima, Isus uze u ruke kruh, blagoslovi ga i reče:

»Uzmite i jedite: ovo je tijelo moje.«

Zatim uze kalež s vinom i reče:

»Uzmite i pijte: ovo je krv moja.«

I dodao je: »To činite na moju uspomenu!«

3. Isus, dajući apostolima svoju Krv, reče: »Ovo je . . . **krv (novoga) Zavjeta,** tj. **Saveza«.** Znamo kako je Mojsije **škropio krvlju** žrtava oltar i narod u znak Zavjeta ili Saveza što je Bog i s njima sklopio. (Vidi pogl. 8.) **Novi** je **Savez** zapečaćen krvlju »Božjega Janjeta« Isusa Krista. To je predstavljala živa sveta Krv na posljednjoj večeri, i to se produžuje u svakoj svetoj Misi.

1. Poslije kojega je čuda Isus obećao Euharistiju?
Kakav je kruh Isus obećao? (Za kakav život? . . .)
2. Što su rekli ljudi kad im je Isus obećao Kruh života?
Što se zbilo uoči Isusove smrti, kod posljednje večere koju je Isus blagovao s apostolima?
Ponovno čitajte s velikim poštovanjem drugi odlomak Evanđelja na prethodnoj stranici. Što znači ono: »To činite na moju uspomenu?« Kada se to vrši?
3. Što je Mojsije škropio krvlju žrtava? U koji znak?
Čime je utvrđen Novi Savez? . . .

S a d a

CRKVA DAJE ISUSA ZA HRANU NAŠIM DUŠAMA

1. »To činite na moju uspomenu!« rekao je Isus. Što je Isus učinio kod posljednje večere, to sada Crkva obnavlja u SVETOJ MISI.

Crkva nas opominje: Poslušajte dobro Gospodnje riječi: *»Ako ne jedete moje tijelo . . . nećete imati života u sebi.«*
Jedite dakle Tijelo Isusovo, jedite ga *često, veoma često,* da budete jaki.
Ako ga ne jedete niti *jedan put na godinu, o Uskrsu,* vaša će duša umrijeti od glada: izgubit će božanski život; bit će u smrtnom grijehu.

2. Ali da živimo s Isusom, treba ga primiti **dostojno.** Sv. Pavao kaže: **»Koji bude nedostojno jeo ovaj kruh ili pio iz Gospodnje čaše, bit će krivac tijela i krvi Gospodnje.«** (1 Kor 11, 27).

Za dostojnu pričest treba imati u duši **život milosti** (milost posvećujuću) i **dobru nakanu.**

Tko bi se pričestio znajući da je u **smrtnom grijehu,** učinio bi teški grijeh koji se zove **svetogrđe.**

Tko je u smrtnom grijehu, treba da se prije svete pričesti valjano ispovijedi.

Iz poštovanja, prije sv. pričesti treba se uzdržati neko vrijeme *od hrane i pića*. Crkva određuje da to mora biti barem *jedan sat*. (To vrijedi za sve osim za teške bolesnike). U zadnjem satu smije se piti samo voda.

3. Liturgijska godina: **Crkva slavi ustanovljenje Euharistije na Veliki četvrtak.**

Taj sakramenat svečano slavimo i blagdanom *Tijelova*, tj. u četvrtak iza 1. nedjelje po Duhovima. Tada se presvetu Hostiju redovito nosi u procesiji.

1. Kada Crkva izvršuje naredbu koju je Isus dao kod posljednje večere? Koje Isusove riječi nam to spominju? Kada smo dužni pričestiti se? Pada li u smrtni grijeh koji neće da se pričešćuje? Zašto? . . .
2. Koji su uvjeti za dostojnu sv. pričest? Koji je najvažniji uvjet? Što kaže sv. Pavao o onima koji se pričeste znajući da su u smrtnom grijehu?
Što mora učiniti prije sv. pričesti ako je tko u smrtnom grijehu? Smije li se jesti i piti prije sv. pričesti? (Što? Do kada?)
3. U koji dan slavi Crkva ustanovljenje sv. Euharistije?

II

1. Božja obitelj oko zajedničkog stola

Isus je u prispodobama govorio o nekoj velikoj večeri i gozbi Božje djece sa svojim nebeskim Ocem. Ta će se radosna gozba potpuno ostvariti u nebu. Ali zato se moramo već sada na zemlji sakupljati oko **zajedničkog stola** gdje nam se sprema i daje nebeska hrana za vječni život.

To biva kod **svete mise.** Tu nije samo slika nebeske gozbe, nego je prava gozba kod koje **jedemo i pijemo,** i to nebesku hranu i piće: tijelo i krv našega Gospodina pod prilikom kruha i vina.

Izraelci, kad su prikazivali Bogu žrtve, obično su svi zajedno i jeli od iste žrtve. Tako su osjećali kao da

je Gospodin Bog s njima na gozbi. Bog nije htio da ga se narod straši, kao kad je uz tutnjavu gromova proglasio zapovijedi kod gore Sinaja, nego je više htio da ljudi osjećaju njegovu očinsku dobrotu i milosrđe.

Kad je narod blagovao **vazmeno janje,** morao je nadasve osjećati zahvalnost prema Bogu, zato što ih je izbavio od ropstva. Ujedno, dok su krijepili tijelo, morali su molitvom tražiti i duhovnu hranu, milost Božju. Slično su trebali misliti i kad su se sjećali **mane** koju su njihovi pradjedovi jeli u pustinji.

U **Novom zavjetu** možemo se gostiti na nebeskoj gozbi ne samo u slici nego uistinu. Nama daje Isus svoj **»nebeski kruh«,** to jest **samoga sebe,** jer je On s neba sišao te nas po toj hrani vodi u nebo.

2. Sveta pričest

U svetoj pričesti primamo tijelo i krv našega Gospodina Isusa Krista kao hranu za vječni život.

Kad se pričestimo, Isus se tijesno sjedinjuje s nama. On povećava u nama život milosti i daje nam novu snagu da živimo kao Božja djeca.

Isus je živ u Euharistiji. Zato primamo cijelog Isusa (i njegovo tijelo i krv, i dušu i božanstvo), iako se pričestimo samo pod prilikama kruha, pa čak i samo jednim dijelom svete Hostije.

U nekim slučajevima, radi veće pobožnosti, dozvoljava se i vjernicima *pričest pod obim prilikama,* tj. ne samo pod prilikama kruha nego i pod prilikama vina. Ali to je ipak jedna sv. pričest, jer je samo jedan Isus kojega primamo.

1. Zadaća: U knjizi Evanđelja možeš potražiti prispodobu o pozivu na »veliku večeru« (Lk 14, 16—24 i Mt 22, 1—14). U čemu sliči sv. Misa nekoj gozbi? Kakav je stol? Što se tu jede i pije? Je li Gospodin doista s nama kod te gozbe? Kakvo je tu »janje«? Je li tu više nego »mana« koju su jeli Izraelci u pustinji? Kakav je u misi pravi »Kruh nebeski«? . . .
2. Što primamo u svetoj pričesti?
Što čini u nama Isus kad se pričestimo?

Je li dosta pričestiti se svetom Hostijom? (Je li Isus i pod malim komadićem posvećene Hostije?)
Da li se više prima ako se pričestimo pod obim prilikama (tj. pod prilikama kruha i vina)?

O sveta gozbo, na kojoj se Krist blaguje,
slavi se spomen muke njegove,
duša se napunja milosti
i daje nam se zalog buduće slave.

(Sv. Toma Akvinski)

ISUS SE ŽRTVUJE ZA NAŠE GRIJEHE

22

I

Riječ Božja

Isus navješćuje svoju muku i smrt

(Lk 18, 31—34)

Isus uze dvanaestoricu nasamo i reče im: »Evo idemo gore u Jeruzalem. Ondje će se ispuniti sve što su proroci pisali za Sina čovječjega. On će biti predan poganima, bit će izrugivan, zlostavljan i popljuvan. Bičevat će ga i ubiti. Ali on će treći dan uskrsnuti.«

Ovaj govor bio je za njih nejasan i oni ne shvatiše što je on time mislio.

Isus umire za naše grijehe

(Lk 23, 33—46)

Kada dođoše na mjesto zvano Kalvarija (tj. »Lubanja«), tu razapeše Isusa. Isto tako zločince, jednoga s njegove desne, a drugoga s lijeve strane. A Isus je molio: **»Oče, oprosti im, jer ne znadu što čine!«** Zatim razdijeliše njegove haljine bacivši za njih kocku.

Narod je tu stajao i gledao. A članovi visokoga vijeća rugali su se: »Druge je spasio. Neka sada spasi samoga sebe ako je Božji Pomazanik, Izabranik!« I vojnici su mu se rugali. Pristupali su k njemu i pružali mu ocat i govorili: »Ako si židovski kralj, spasi samoga sebe!« Nad njim je bio natpis pismom grčkim, latinskim i hebrejskim: »Kralj židovski«.

Jedan od zločinaca što su visjeli na križu, hulio je na njega govoreći: »Zar nisi ti Mesija? Onda spasi samoga sebe i nas!« A drugi ga je korio i govorio: »Zar se ne bojiš Boga, kad i sam trpiš jednaku kaznu? Mi dakako s pravom, jer primamo zasluženu kaznu za svoja djela, a ovaj nije ništa zlo počinio.« Onda nastavi: »Isuse, spomeni me se kad dođeš u svoje kraljevstvo!« On

mu reče: **»Zaista, kažem ti: Još danas ćeš biti sa mnom u raju!«**

Bilo je oko šeste ure (tj. podne) kad na svu zemlju pade tama koja potraje do devete ure. Sunce pomrča i hramska se zavjesa razdere na dvoje. Tada povika Isus jakim glasom: **»Oče, u tvoje ruke predajem svoj duh!«** Ovo reče i izdahnu.

Razgovor o biblijskom štivu

1. Više od 500 godina prije ovog događaja prorok je ovako opisivao smrt Isusovu:

»On je bio ranjen za naše grijehe,
izbijen za naše opačine...
On je dao svoj život na smrt,
i bio ubrojen među zločince,
i nosio grijehe mnogih,
i molio se za zločince.«
(Izaija 53, 5. 12; vidi pogl. 11.)

Tada ljudi nisu razumijeli što je to značilo.

Isus je za vrijeme svoga javnog života navijestio **svoju muku, svoju smrt i svoje uskrsnuće.**

Ali apostoli nisu to htjeli vjerovati.

2. Sada, pošto je na posljednjoj večeri ustanovio Euharistiju, na Veliki petak, u tri sata popodne,
u Jeruzalemu na Kalvariji
Isus umire na križu.

Budući da je uzeo na sebe sve naše grijehe, sada ih uzima sa sobom u grob. Grijeh umire s njim;
grijeh je poništen.

Ali treći dan, **Isus će uskrsnuti.**

1. Što je unaprijed kazao prorok Izaija o Isusovoj smrti? Koji je bio uzrok Isusovoj smrti?
Što je on uzeo na sebe?
Što je Isus navijestio svojim apostolima?
2. Kada je i kako umro Isus?
Što je on sa sobom odnio u grob?

Zadaća: 1. Čitaj i razmatraj izvještaj o Isusovoj muci u Evanđelju po Marku (14, 32—72; 15, 1—46).
Pokušaj to pripovijedati svojim riječima.
2. Što je kazao stotnik koji je bio prisutan kad je Isus izdahnuo?
Kako se pokazalo kod Isusove smrti da je Bog spasio svijet?

U naše dane

CRKVA OBNAVLJA ISUSOVU ŽRTVU ZA NAŠE GRIJEHE

Kada prisustvujemo **svetoj misi,** to je potpuno jednako kao da smo na Kalvariji pod Isusovim križem.
Isusova krv pere naše duše od grijeha.

U svetoj misi, poslije pretvorbe, spominjemo Isusovu muku, uskrsnuće i uzašašće:
Mi prikazujemo Isusovu žrtvu
nebeskom Ocu
da nam oprosti grijehe.

U liturgijskoj godini: Crkva spominje svečano Isusovu smrt na Veliki petak.

Kada Crkva obnavlja žrtvu Križa? Što činimo u sv. misi?
Što spominjemo u sv. misi odmah poslije pretvorbe?
Što prikazujemo nebeskom Ocu? Zašto?
U koji dan liturgijske godine Crkva svečano slavi Isusovu smrt?

Pobožni zazivi

Iz Litanija predragocjene Krvi Isusove:
Krvi Kristova, Novoga i vječnog zavjeta — spasi nas!
Krvi Kristova, na križu prolivena — spasi nas!
Krvi Kristova, cijeno našega spasenja — spasi nas!
Krvi Kristova, u Euharistiji okrepo i čišćenje duša — spasi nas!

Razmatranje

U SVETOJ MISI obnavlja Isus žrtvu kojom se je na križu prikazao za nas svome nebeskom Ocu.

Žrtve Staroga zavjeta bile su samo slika Isusove žrtve na križu. Tu su žrtvu unaprijed nagoviještali pro-

roci. Isusov preteča Ivan Krstitelj, pokazujući na Njega, reče narodu: **»Evo Jaganjac Božji koji oduzima grijehe svijeta!«** (Iv 1, 29).

Na posljednjoj večeri daje nam Isus tajnu svojega tijela i krvi za **oproštenje grijeha.** Time Isus živo i stvarno predstavlja svoju žrtvu na križu. Što je tada navijestio, to sada **obnavlja** u svakoj svetoj misi. U svakoj je misi **Isus prisutan jednako kao kod posljednje večere i kao na Veliki petak kad je na križu umirao za nas.** To je **ISTA ISUSOVA ŽRTVA, koju Bog Otac gleda uvijek pred sobom prisutnu** i prima kao otkupninu i zadovoljštinu za grijehe svega svijeta.

Što čini Isus u svetoj misi?
Kako čini prisutnom svoju žrtvu? . . .

II

MAJKA ISUSOVA — MAJKA NAŠA

Riječ Božja: Iv 19, 25—27)

Kod Isusova križa stajale su njegova majka i sestra njegove majke, Marija Kleofina, i Marija Magdalena. Kad Isus opazi majku i blizu nje učenika koga je ljubio, reče svojoj majci: »Ženo, evo ti sina!« Zatim reče učeniku: »Evo ti majke!« I od onoga časa uze je učenik k sebi.

Razmatranje

Isus je predao svoju ljubljenu majku svojem najmlađem i najmilijem apostolu, Ivanu, koji je svojom neporočnom i čistom dušom bio uvijek privržen Isusu i njegovoj majci.

Ivan je predstavljao sve nas kršćane. Marija je njemu postala **duhovna majka,** a i nama je postala majka već zato što je Isusova majka.

Djevica Marija nije trpjela materinske boli u času kad je u Betlehemu rodila Isusa. Ali ona je trpjela stra-

šne boli u svomu srcu kad je pod Isusovim križem rađala nas svoju duhovnu djecu. U svojoj duši, punoj boli, i ona je prikazivala Isusovu žrtvu za naše spasenje. Tako smo postali djeca Božja i djeca njezina, a time i Isusova braća.

Po milosti, koju nam je Isus zaslužio svojom krvnom žrtvom na križu, mi koji u njega vjerujemo i živimo po njemu, došli smo s njim u najtješnju zajednicu. Postali smo mu braća i zajedno s njim, kao GLAVOM, sačinjavamo jedno duhovno tijelo koje je nevidljivo, a naziva se »MISTIČNO (ili Otajstveno) TIJELO KRISTOVO«.

Ta zajednica s Isusom i sa svima koji mu pripadaju, postaje na neki način vidljiva po svetoj CRKVI i po njezinim sakramentima.

Isus ostaje nevidljivo uvijek s nama kao naša Glava. Njegova Majka, koju je on živu, tijelom i dušom, uzeo k sebi u nebo, postala je **MAJKA CRKVE.** Zato ona zagovara i pomaže nas, svoju Crkvu, i kad ustreba, **dolazi u pomoć također izvanrednim,** čudesnim načinom k nama, svojoj djeci. (Lurd, Fatima).

ISUS USTAJE OD MRTVIH I NAMA DARUJE ŽIVOT 23

Uskrsnuli Isus ukazuje se apostolima

(Bog govori po Bibliji: Iv 20, 19—29)

A kad bi uveče onaj prvi dan sedmice, dok su od straha pred Židovima bila zatvorena vrata gdje bijahu učenici, dođe Isus, stade na sredinu i reče im: »Mir vama! **Kao što je Otac poslao mene, tako i ja šaljem vas!«** Poslije ovih riječi dahne u njih i reče im: **»Primite Duha Svetoga! Kojima oprostite grijehe, oprostit će im se, a kojima zadržite, zadržat će se.«**

Toma, nazvan Blizanac, jedan od dvanaestorice, nije bio s njima kad je došao Isus. Drugi mu učenici rekoše: »Vidjeli smo Gospodina.« Toma odvrati: »Dok ne vidim na njegovim rukama znak od čavala i ne stavim svoj prst u mjesto od čavala, i ne stavim svoje ruke u njegov bok, neću vjerovati.

Poslije osam dana bili su opet njegovi učenici unutra i Toma s njima. Dok su vrata bila zatvorena dođe Isus, stane u sredinu i reče: »Mir vama!« Zatim reče Tomi: »Metni svoj prst amo i vidi moje ruke! Pruži svoju ruku i stavi je u moj bok te ne budi nevjeran, nego vjeruj!« Toma odgovori: »Gospodin moj i Bog moj!« Isus mu reče: »Jer si me vidio, vjerovao si. **Blago onima koji ne vide, a vjeruju!«**

UZAŠAŠĆE (Dj ap 1, 8—11)

Isus kaza svojim apostolima: » . . . **Vi ćete primiti jakost Duha Svetoga**, kad siđe na vas, **i bit ćete mi onda svjedoci** u Jeruzalemu i po svoj Judeji i Samariji i sve do kraja zemlje.«

I kad to reče, bi podignut pred njihovim očima u zrak, i oblak ga uze ispred njihovih očiju. I dok su gledali za njim gdje ide na nebo, gle, dva čovjeka stadoše kraj njih u bijelim haljinama. Oni rekoše: »Ljudi Galilejci, što stojite i gledate na nebo? **Ovaj Isus, koji je od vas uzet na nebo, tako će doći kao što ste vidjeli da uzlazi na nebo.«**

Razgovor o biblijskom štivu

1.Isus je položen u grob na Veliki petak. Treći dan, u nedjelju vrlo rano

Isus je uskrsnuo.

Ukazao se svojim apostolima i drugim učenicima kojih je bilo preko pet stotina.

Ostaje još četvrdeset dana na zemlji, zatim

Isus uzlazi k svojemu Ocu.

Poslije će njegovi apostoli i drugi učenici, kao vjerni **svjedoci,** žrtvovati svoj život i time potvrditi **da su vidjeli uskrsnulog Isusa.**

2. Isus je umro da **uništi sve naše grijehe;** naši grijesi kao da su pokopani s njim u grobu.

Sada uskrsnuli Isus
daje nama božanski život.

Mi s njim uskršavamo na jedan novi život, pravi život, koji neće prestati nikada: **»Vječni život«.**

To je život djece Božje.

1. Što se dogodilo treći dan poslije Isusove smrti?
Jesu li svi apostoli odmah vjerovali? . . .
Što je učinio Isus 40 dana poslije uskrsnuća?
Kako su apostoli posvjedočili da su bez dvojbe vidjeli uskrsnulog Isusa?

2. *Što je Isus uništio kad je umro?*
Što čini svojim uskrsnućem?
Koji je to život što nam daje Isus?
Zašto je samo taj život pravi?

S a d a

PO SV. SAKRAMENTIMA NAM CRKVA DAJE DUHOVNI ŽIVOT

1. **Vodom krštenja,** koja se blagoslivlja kod **uskrsnog bdjenja,** Crkva nam omogućuje da uživamo plodove vazmenih tajna.

Kao što je Crveno more uništilo faraonovu vojsku pa su se Izraelci mogli izbaviti ropstva, tako **voda krštenja uništava grijeh** koji zarobljuje dušu.

Kao što voda omogućuje život cvijeću naših vrtova tako *po vodi krštenja niče u nama božanski život,* pravi život, koji nikad ne prestaje:

život djece Božje:
život vječni.

2. A otkuda krsna voda ima takvu moć?
Isus je krsnoj vodi dao tu moć.

S Njim umiru naši grijesi.
S Njime mi uskršavamo na božanski život.
Blagdan Vazma ili USKRS je najveći blagdan crkvene godine.

3. Na dan svoga uskrsnuća Isus je **dao apostolima vlast opraštati grijehe.** Tako je Crkvi dao i **sakramenat ispovijedi,** dar Božjega milosrđa za one koji su poslije krštenja teško sagriješili.

1. *Po čemu smo počeli uživati plodove vazmenih tajna?*
Kada se u crkvama svečano blagoslivlja krsna voda?
Što uništava ta voda kod krštenja?
Koga je uništila voda za vrijeme Mojsija?
Što nam sada daje krsna voda?
2. *Tko daje krsnoj vodi moć da uništi grijeh i dade božanski život?*
Što je ono što umire s Isusom kod krštenja?

A na što mi uskršavamo?
Koji je najveći blagdan u godini? Zašto?
3. *Koji je sakramenat ustanovio Isus na dan svoga uskrsnuća?*

G o r e s r c a!

Tim riječima nas Crkva u svakoj sv. misi uvodi u Predslovlje i u svetište božanske žrtve.

U misama od Uskrsa do Uzašašća svećenik pjeva ili čita ovo *Predslovlje:*

»Uistinu je dostojno i pravedno, pravo i spasonosno, da tebe, Gospodine, u svako doba a osobito u o v o (ili: Danas) svečanije slavimo, kad je Krist žrtvovan, naše *vazmeno janje.* On je naime pravo janje koje oduze grijehe svijeta. *Svojom smrću On je uništio našu smrt i svojim uskrsnućem obnovio naš život . . .«*

U svakoj sv. misi *Crkva spominje i obnavlja vazmene tajne. Poslije posvećenja* svećenik kaže Bogu da prikazuje presvetu žrtvu *na spomen Isusove muke, uskrsnuća od mrtvih i slavnog uzašašća na nebo.*

* * *

Tijelo uskrsnulog i preobraženog Isusa nije više pripadalo zemlji, nego nebu. Kao pobjednik je Isus uzašao u slavu Oca, od kojega je dobio svu vlast na nebu i na zemlji.

Isus je bio kazao svojim učenicima: »Neka se ne uznemiruje vaše srce! Vjerujte u Boga i u mene vjerujte! U kući moga Oca ima mnogo stanova . . . Idem da vam pripravim mjesto . . .« (Iv 14, 1—2).

Stoga se učenici nisu žalostili na rastanku s Učiteljem, nego su se veselili:

»On ih izvede prema Betaniji, podiže svoje ruke i blagoslovi ih. I dok ih je blagoslivljao, rastade se od njih i bi uznesen na nebo. Oni padoše ničice i pokloniše se. Tada se s velikom radošću vratiše u Jeruzalem. Bili su uvijek u hramu i slavili Boga.« (Lk 24, 50—53).

I mi koji vjerujemo u Isusa i po Njemu živimo, mislimo na Njega koji će nam dati vijenac pobjede. Imajmo oči vjere uvijek uprte u Njega:

Gore srca!

ISUS ŠALJE DUHA SVETOGA 24

I. Bog govori po Bibliji

Duh Sveti silazi na Isusove učenike

(Dj ap 2, 1—8. 11)

Na blagdan Pedesetke, kad se već razdanilo, bili su svi učenici zajedno na istome mjestu. I ujedanput ču se buka s neba, kao kad puše silan vjetar, te napuni svu kuću gdje su bili. **I ukažu im se jezici poput plamena, koji se razdijele, te se na svakoga od njih spusti po jedan.** Svi se napune Duha Svetoga i počnu govoriti

različitim jezicima, kako im je Duh Sveti davao da govore.

U Jeruzalemu je tada bilo pobožnih Židova iz svih naroda pod nebom. I kad se pročula ta buka, skupi se mnogo ljudi i zapanje se, jer ih je svaki od njih čuo gdje govore njegovim jezikom. Iznenađeni i začuđeni, svi su pitali: »Nisu li ovi što govore Galilejci? Pa kako da svaki od nas čuje svoj materinski jezik? . . . Svi ih čujemo kako našim jezicima veličaju djela Božja!«

Tada je Petar propovijedao o uskrsnulom Isusu; i tri tisuće ljudi dalo se odmah krstiti.

Petar stoji neustrašivo pred glavarima židovskog naroda

(Dj ap 5, 27—32)

Pošto su apostoli bili već po treći put u zatvoru, Veliko vijeće ih dade dovesti preda se.

Veliki svećenik ih upita: »Zar vam nismo strogo zabranili da učite u to ime? A vi evo napuniste Jeruzalem vašom naukom i hoćete da bacite na nas krv toga čovjeka.« Petar s apostolima odgovori: **»Treba se više pokoravati Bogu nego ljudima.** Bog naših otaca uskrisio je Isusa, koga ste vi pribili na križ i ubili. Ovoga je Bog svojom desnicom uzvisio za Vođu i Spasitelja, da dadne Izraelu obraćenje i oproštenje grijeha. Za ove stvari **svjedočimo mi i Duh Sveti** koga je Bog dao onima koji mu se pokoravaju.«

Bijesni od jada, židovski su ih poglavari htjeli ubiti. Ali za ovaj put ih dadoše išibati pa ih otpuste.

Razgovor o biblijskom štivu

1. **Isus je bio svojim učenicima obećao da će im poslati** svojega Duha, Duha Svetoga, Utješitelja i Branitelja, koji će ih podsjećati na sve što ih je naučavao i uvesti ih u svu istinu.

Na blagdan Pedesetke učenici, u velikom broju, sastali su se u jednoj dvorani zajedno sa Djevicom Marijom i s apostolima.

I eto, Duh Sveti silazi na njih.

2. Odmah su svi razumjeli ono **što ih je Isus učio i to su išli naviještati svemu mnoštvu.**

Duh Sveti im je dao **hrabrost** da budu neustrašivi pred progoniteljima koji su im htjeli zapriječiti da govore.

Tada su apostoli počeli **širiti Isusovu Crkvu** posvuda kamo ih je Duh Sveti vodio.

Objašnjenje

Kršćani su svoje sastanke i svoje zajednice nazvali »Ekklesia«. Ta grčka riječ znači: sastanak, zajednica koja se sastaje, a onda i mjesto gdje se drže sastanci. U hrvatskom jeziku zajednica kršćana zove se CRKVA. »Crkva« zovemo i mjesto određeno za bogoslužje.

Na Duhove je počela djelovati Kristova Crkva kao **duhovna zajednica svih onih koji su primili Kristovu vjeru i krštenje.**

1. Što je Isus bio obećao svojim učenicima?
Što je imao učiniti Duh Sveti?
Tko se je sastao zajedno u nedjelju Pedesetke?
Što se je tada dogodilo?
2. Što su tada razumjeli učenici? Što su učinili?
Tko im je htio zapriječiti da govore?
Što su išli širiti apostoli? Kamo?
Kako su gotovo svi apostoli umrli?
Kad je počela djelovati Kristova Crkva? Kakva je to zajednica?

S a d a

DUH SVETI JE DUŠA ISUSOVE CRKVE

1. **Malo zrno** s kojim je Isus usporedio Crkvu, niklo je na dan Duhova, a zatim je postalo **veliko stablo.**
Crkva se Isusova širi po svemu svijetu.
Duh Sveti daje život Crkvi.
On čuva Crkvu da ne pogriješi kad nam govori o Bogu.

Duh Sveti **stanuje,** zajedno s Ocem i sa Sinom, u svakom članu Crkve, u svakome od nas, te **u nama održava božanski život milosti.**

2. Duh Sveti je **treća osoba Presvetoga Trojstva.**
U Bogu su tri osobe: Otac, Sin i Duh Sveti,
ali to je **samo jedan Bog.**
Presveto Trojstvo — najveća tajna!

Liturgijska godina:
Pedeseti dan po Uskrsu slavimo nedjelju Duhova, a u nedjelju iza toga blagdan *Presvetoga Trojstva.*

1. Što je postalo od malenog zrna o kojem govori Isus?
Do kuda se prostire Crkva? Tko joj daje život?
Što čini Duh Sveti u našim dušama?
Što čini Duh Sveti zato da nas Crkva može neprevarljivo učiti?
2. Što nam kaže Crkva o Duhu Svetomu?
Što je Presveto Trojstvo?
Što o tome znamo? Možemo li sve to razumjeti?

II

ŠTO ČINI U NAMA DUH SVETI

1. **Na krštenju je Duh Sveti došao u našu dušu. On nas je posvetio i sjedinio s Isusom Kristom.**

Tako se Duh Sveti **nastanio u našoj duši.** Mi smo postali kao njegova kuća, crkva ili živi **hram Duha Svetoga.**

Ako ne padnemo u smrtni grijeh, ostaje uvijek u nama Duh Sveti, a s njime i Bog Otac i Isus Bog. U nama je Presveto Trojstvo. U tome je naš **život milosti** ili »život vječni« (koji se zove i »posvetna milost« ili »milost posvećujuća«).

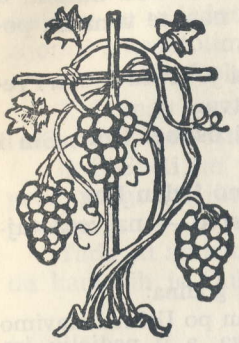

2. Isus kaza: **»Ja sam trs, vi ste loze.** Tko ostaje u meni, i ja u njemu, rodi mnogi rod. Bez mene ne možete ništa učiniti . . .« (Iv 15, 5).

Loza cijepljena na trsu živi od trsa i donosi grožđe. Ako se loza otkine i ostane **odijeljena od trsa, ne donosi ploda** i osuši se te nije za drugo nego za oganj. Slično tako smo bili mi **ucijepljeni na Isusa** kad nam je Duh Sveti ulio život milosti. Otada naša duša živi Isusovim životom. Zato i **naša dobra djela** dobivaju vrlo veliku vrijednost **po Isusu** koji je u nama.

3. Svaki kršćanin ima **dva rođendana:** kao svako dijete najprije se rodio **naravno,** a na krštenju se ponovno rodio **nadnaravno.** Po prvom rođenju ima zemaljskog oca i majku, a po drugom rođenju je postao dijete Božje, jer je primio u svoju dušu početak »vječnoga života«. To nas čini »svetima« i vrijednima da jednom dođemo u nebo te uvijek gledamo i uživamo Boga.

1. Kada je Duh Sveti došao u našu dušu? Što nam je tada učinio? Što smo tada postali?
Ostaje li Duh Sveti uvijek u našoj duši?
Tko je u nama zajedno s Duhom Svetim?

2. Što znače Isusove riječi: »Ja sam trs, vi ste loze«?
Može li donositi ploda loza odvojena od trsa?
Po čemu dobivaju vrijednost naša dobra djela?

3. Kaži što znadeš o svojem »dvostrukom rođendanu« . . .

Zadaća: Sastavi tablu sa svojim »spomendanima« i lijepo u njoj zapiši dane kad si rođen i kršten. Onda kad si primio prvu sv. pričest i sv. potvrdu . . .

Za tvoj život

Kad se dostojno pričešćuješ ili pobožno prisustvuješ svetoj misi, ili moliš, ili se žrtvuješ makar u maloj stvari, ili činiš druga dobra djela radi Isusa, tada **u tebi raste njegova ljubav,** i sve se jače s njim združuješ. Tako se u tebi jača i razvija **život vječni** ili posvetna milost, pa ćeš prema tomu uživati veću slavu i blaženstvo u nebu.

Nastoj da u svemu ugađaš Isusu i da upoznaš i vršiš njegovu svetu volju. Tako ćeš moći govoriti:

»Isus živi u meni i ja u njemu.«

KRŠTENJEM I POTVRDOM DUH SVETI DAJE CRKVI NOVE NARAŠTAJE

25

I. ĐAKON FILIP KRSTI DVORANINA ETIOPSKE KRALJICE

(Bog govori po Bibliji· Dj ap 8, 27—39)

Neki Etiopljanin, visoki dostojanstvenik Kandake, etiopske kraljice i nadglednik čitave njezine riznice, došao je u Jeruzalem da se pokloni Bogu. Kada se vraćao kući, sjedeći na svojim kolima, čitao je proroka Izaiju. Tada reče Duh Sveti Filipu: »Hajde primakni se ovim kolima!« Filip pritrča i, čuvši što čita, upita ga:

»Razumiješ li što čitaš?« — »Pa kako bih mogao razumjeti ako me tko ne uputi?« — odvrati on, i pozove Filipa da se uspne i sjedne s njim.

Mjesto iz Biblije, koje je čitao, bilo je ovo: »Vodili su ga na klanje kao ovcu, kao nijemo janje koje ne otvara svojih usta pred onim koji ga striže . . .« Dvoranin upita Filipa: »Molim te, za koga ovo govori prorok? Za sebe ili za koga drugoga?« Tada uze Filip riječ te, polazeći od ovoga mjesta iz Biblije, počne mu naviještati Isusa.

Putujući tako stignu do neke vode i dvoranin reče: **»Evo vode! Što mi priječi da se krstim?«** I naredi da stanu kola. Tada obojica, Filip i dvoranin, siđu u vodu, gdje ga Filip krsti. Kako izađu iz vode, Duh Gospodnji odnese Filipa, te ga dvoranin nije više vidio. On veselo nastavi svojim putem.

Razgovor i nauk

1. Prije nego je uzašao na nebo, Isus je rekao svojim apostolima: **»Idite i učite sve narode! Krstite ih u ime Oca i Sina i Duha Svetoga.«** (Mt 28, 19). Tim je riječima Isus ustanovio **SAKRAMENAT KRŠTENJA.**

Od dana Duhova dalje apostoli su uz pomoć ostalih učenika vjerno **vršili Isusovu naredbu.**

Tako je đakon Filip, **vođen Duhom Svetim,** propovijedao Evanđelje u Samariji. On je **poučio i krstio** mnoge ondješnje stanovnike, koji su time postali **članovi kršćanske zajednice.**

Isusova je Crkva brzo rasla.

2. Krštenje je **prvi i najpotrebniji sakramenat.** Isus kaza: »Tko bude vjerovao i pokrsti se, spasit će se, a tko ne bude vjerovao, bit će osuđen« (Mk 16, 16). Još je bio kazao Nikodemu: »Zaista, zaista ti kažem: Tko se ne preporodi vodom i Duhom Svetim, ne može ući u Božje kraljevstvo.« (Iv 3, 5).

Dogodi se da netko koji se spremao na krštenje, iznenada umre nekršten, jer nije bilo nikoga koji bi ga krstio. Takav je imao *krštenje želje.*

Neki su bili ubijeni radi vjere u Isusa još prije nego su bili kršteni. Kao mučenici primili su *krštenje krvi.*

Od nekrštenih, oni koji prema svojoj savjesti nastoje činiti sve što Bog hoće, a razumije se da bi se i krstili kad bi znali da je to potrebno, mogu se spasiti. Ako ljube Boga te se zato i kaju za učinjene grijehe, dobit će milost spasenja.

3. **Obično krsti svećenik ili đakon. U nuždi smije krstiti svaki čovjek, bez razlike na vjeru i uvjerenje.**

Koji krsti treba da ima **nakanu uistinu krstiti** (tj. kako to čini Crkva ili kako je Isus naredio).

Krsti se ovako: **Onaj koji krsti, polijeva vodom glavu krštenika i ujedno govori:**

»JA TE KRSTIM U IME OCA I SINA I DUHA SVETOGA«.

4. Ako se ima krstiti dijete koje je već odraslo i došlo k razumu (obično je to oko sedme godine života), treba ga **poučiti** da će krštenjem postati dijete Božje i dobiti pravo da dođe u nebo. Takav treba **da i sam želi biti kršten.** Treba da vjeruje **glavne vjerske istine** o kojima može biti poučen. Neka se i pokaje za grijehe koje je možda već počinio.

1. Koju je naredbu dao Isus apostolima?
Kojim je riječima Isus naredio krštenje?
Što su činili apostoli poslije Duhova?
Jesu li imali pomoćnike?
Što je učinio đakon Filip u Samariji?
Što su postali novokršteni?

2. Koji je najpotrebniji sakramenat za spasenje?
Što je kazao o tome Isus?

3. Tko može valjano krstiti?
Kako se krsti?

4. Što treba činiti ako se ima krstiti osoba koja je već odrasla, došla k razumu?

Za moj život

Jednoga dana, Crkva me je krstila. Onog dana postao sam **dijete Božje,** ali također i **dijete sv. Crkve.**

Milošću Duha Svetoga postao sam **član Crkve,** pridružen sam zajednici sve moje krštene braće.

Moje je ime sada upisano u crkvenim matičnim knjigama. Po njima se može dokazati da sam član Crkve. Ali da ne budem kao mrtav član, mrtvi ud, **treba da živim dostojno svoga zvanja . . .**

II

PRVO DIJELJENJE SVETE POTVRDE

(Riječ Božja: Dj ap 8, 14—17)

Kad su čuli apostoli, koji su bili u Jeruzalemu, kako je Samarija primila Božju riječ, poslali su k njima Petra i Ivana. Kad su oni došli, **molili su za njih da bi primili Duha Svetoga,** jer na njih još nije bio došao, nego su samo bili kršteni u ime Gospodina Isusa. Tada **su na njih polagali ruke, i primali su Duha Svetoga.**

Razgovor i nauk

1. Apostoli su **potvrđivali novokrštene:** »Polagali su na njih ruke, i oni su primali Duha Svetoga.«

Evo sada novih radnika u Crkvi; **milošću Duha Svetoga i oni će pomagati apostole u širenju Crkve, tj. Kraljevstva Božjega.**

2. U naše župe dolazi **biskup da dijeli svetu potvrdu.** On **moli Duha Svetoga** da udijeli **svoje darove** onima koji se potvrđuju.

Zato na njih zaziva: Duha mudrosti i razuma;
Duha savjeta i jakosti;
Duha znanja i pobožnosti i straha Božjega.

Zatim **biskup polaže ruku na onoga koji se potvrđuje, moli nad njim i čini mu na čelu svetom krizmom znak križa.**

3. **U sakramentu potvrde Duh Sveti učvršćuje našu vjeru da možemo braniti svoju dušu od neprijatelja hrabro se boriti za vjeru Kristovu.**

Tko je potvrđen, ima posebno pravo na darove i druge milosti Duha Svetoga. Zato čini veliku štetu svojoj duši tko može, a neće da primi svetu potvrdu.

4. **Svetu potvrdu može dijeliti biskup ili svećenik kojega za to ovlasti Sveti Otac Papa.**

Svaki je **župnik** ovlašten da u svojoj župi podijeli sakramenat potvrde onomu koji je **radi teške bolesti** u smrtnoj pogibli, ako još nije primio sv. potvrdu. Tako može potvrditi i bolesno dijete koje je tek kršteno.

5. **Da dostojno primimo svetu potvrdu, moramo imati u duši milost posvećujuću.**

Osim toga krizmanik koji je došao do dobi razuma, mora poznati glavne istine svete vjere.

Prije svete potvrde treba se dobro ispovijediti i, ako je moguće, pričestiti se.

Ako se tko potvrdi znajući da je u smrtnom grijehu, onaj čini veliko svetogrđe. Potvrda mu je valjana, ali je on već postao Isusov vojnik-izdajica.

1. Tko je došao u Samariju da potvrdi novokrštene? Što su činili Petar i Ivan? Kako?
2. Što čini biskup kada dijeli svetu potvrdu?
3. Što nam se daje u sakramentu potvrde?
4. Tko može dijeliti svetu potvrdu?
5. Što moramo imati u duši da dostojno primimo svetu potvrdu? Kako se na nju pripraviti? . . .

Za moj život

Kad sam potvrđen postao sam **svjedok Isusa Krista.** Treba da za nj svjedočim riječima i djelima: svojim čestitim životom. Postao sam **vojnik, borac Kristov;** tre-

ba dakle da se čvrsto odupirem grijehu i napasti te da se trudim i borim za čast svoga nebeskoga Kralja Isusa. Bit ću i suradnik apostola, bit ću kao apostol te, zajedno sa svojom potvrđenom braćom, **raditi i pomagati da se Crkva širi i da raste.**

DUH SVETI JE SVOJOM MILOŠĆU OSVOJIO PROGONITELJA SAVLA

26

I. Bog govori po Bibliji

Obraćenje svetoga Pavla (Dj ap 9, 1—18).

Savao je još uvijek prijetnjama i pokoljem bijesnio na Gospodnje učenike. On ode k velikom svećeniku te od njega zatraži pisma za sinagoge u Damasku. Ako

tamo nađe pristaše ove nauke, da bi ih, muškarce i žene, doveo svezane u Jeruzalem.

I kad je na svome putu došao u blizinu Damaska, najednom ga objasja svjetlost s neba. On pane na zemlju i ču glas koji mu reče: »Savle, Savle, zašto me progoniš?« On upita: »Tko si ti, Gospodine?« A glas će: **»Ja sam Isus kojega ti progoniš! . . .** Nu, ustani i uđi u grad. Ondje će ti se kazati što imaš činiti.« Ljudi koji su s njim putovali, bili su zapanjeni, jer su čuli glas, a nisu vidjeli nikoga. Savao se digne sa zemlje, ali otvorenim očima nije vidio ništa. Tada ga uzmu za ruke i odvedu u Damask. I bio je ondje tri dana slijep. Niti je jeo niti pio.

U Damasku bijaše tada neki učenik imenom Ananija, koga Gospodin u viđenju zovne: »Ananija!« — »Evo me, Gospodine,« — odvrati ovaj. A Gospodin njemu: »Ustani te idi u ulicu koja se zove Ravna, pa u Judinoj kući potraži čovjeka iz Tarsa zvanog Savla. On je upravo u molitvi.« (Savao je u viđenju vidio tada nekog čovjeka imenom Ananiju kako uđe k njemu i položi ruke na nj da bi opet progledao.) Ananija odgovori: »Gospodine, čuo sam od mnogih za toga čovjeka kolika je zla učinio tvojim svetima u Jeruzalemu i da ovdje ima punomoć od svećeničkih glavara da veže sve koji zazivaju tvoje ime.« A Gospodin mu reče: **»Idi, jer je on od mene izabrano sredstvo da donese moje ime pred pogane, kraljeve i Izraelove sinove . . .«**

Nato Ananija ode, uđe u spomenutu kuću i položi ruke na Savla te reče: »Savle, brate! Gospodin Isus koji ti se javio na putu kojim si išao, poslao me je da progledaš i **da se napuniš Duha Svetoga.«** I smjesta mu spane s očiju nešto kao ljuske, i on ponovo progleda. Ustane i bi kršten.

1. Bog je **odabrao** čovjeka koji je progonio njegove učenike, Savla iz Tarsa, da od njega učini **velikog apostola svoje Crkve.**

Isus mu se ukaza na putu u Damask.

Milost Božja je silno na njega djelovala.

Ona mu je očitovala istinu i privukla mu volju da se obrati k Isusu Kristu.

2. **Savao se ne odupire milosti.**

On pita: »Gospodine, što hoćeš da učinim?«

I daje se krstiti.

Zatim ide i drugima naviještati Evanđelje te nastoji da i drugi upoznaju Isusa. To čini usprkos pogrdama i mržnjama svojih bivših prijatelja.

3. **Onda mu Duh Sveti daje uvijek više milosti:**

od progonitelja, Savla iz Tarsa,

učinit će velikoga svetog Pavla.

»Milošću sam Božjom ono što jesam«, kazat će on kasnije u jednoj poslanici (1 Kor 15, 10).

1. Koga je Bog odabrao da postane velik apostol Crkve?
Što je htio učiniti Savao?
Što mu se dogodilo na putu u Damask?
Na što ga je nagnala milost Duha Svetoga?
2. Što je tada učinio Savao? Što je pitao?
Koji je sakramenat primio?
Kakav je apostolat započeo? (Što je počeo naviještati?)
Je li to bilo lako?
3. Što mu onda daje Duh Sveti? Što će Savao postati?
Što će poslije kazati o sebi u jednoj poslanici?

S a d a

BOG DAJE MILOSTI PO SVOJOJ CRKVI

1. **Isus je ustanovio Crkvu i svete sakramente.**

Crkva prikazuje zajedno s nama svetu misu te nam dijeli i druge sakramente. Po njima primamo **Božju milost:**

— zato da postanemo **dobri i sveti,**
— i da budemo Isusovi **apostoli.**

2. **Na nama je sada da spremno slijedimo poticaje milosti,** tako da:
— vršimo volju Božju,
— da radimo za dolazak njegova kraljevstva,
— da se često molimo i pričešćujemo.

3. **Onda će nam Duh Sveti dati milost još obilniju:**
Njegova milost može od nas učiniti svece!
Gospodine, daj mi milost da potpuno nasljedujem tvoga Sina Isusa!

1. Što čini sv. Crkva da primamo Božje milosti?
U koju svrhu nam se daju Božje milosti?
2. Kako pokazujemo da se damo voditi od milosti?
3. Što će nam dati Duh Sveti ako se damo voditi od milosti?
Koga možemo nasljedovati po Božjoj milosti?
Prosite to od Gospodina žarkom molitvom.

II

DUH SVETI NAS RASVJETLJUJE I JAČA

1. Da bi onaj Etiopljanin razumio što je čitao u Svetom pismu, Bog mu je poslao đakona Filipa da mu to protumači. Onda je Duh Sveti rasvijetlio njegovu pamet i pomogao mu još drugim milostima. Posebnom, velikom milošću Bog je svladao progonitelja Savla, rasvijetlio ga je i potaknuo da se obrati i da radi kao Isusov apostol. Bog ga je jačao i krijepio tako da je mogao postati veliki Apostol narodâ.

2. I nama daje Duh Sveti »djelatne milosti«, tj. pomoć da se možemo odlučiti na dobra djela te ih i vršiti. **Duh Sveti rasvjetljuje našu pamet i potiče našu volju na dobro** tako da bismo uvijek živjeli kao djeca Božja.

Bog daje svakom čovjeku barem **toliko milosti da se može spasiti. »Bog hoće da se svi ljudi spase«** (1 Tim 2 4). Nitko ne ide u vječnu propast bez teške vlastite krivnje.

3. **Sve milosti zaslužio nam je Isus na križu.** Nismo mi zaslužili milosti. One su nam potpuno **darovane,** ali zato **mi moramo surađivati s Božjim milostima** i truditi se za svoje spasenje.

1. *Kako je Duh Sveti pomagao Etiopljaninu koji je čitao Sveto pismo?*
   Kako je milost Božja djelovala na progonitelja Savla?
2. *Kako Duh Sveti pomaže našu pamet i našu volju?*
   Koliko milosti dobiva svaki čovjek od Boga?
3. *Tko je za nas zaslužio sve milosti?*
   Što moramo činiti kad nam Bog dade svoju milost?

Za moj život

Moram uvidjeti da su mi potrebne Božje milosti. »I najzdravije oko ne može vidjeti bez svjetla.« (Sv. Aug.)

Spremno ću i rado slijediti nadahnuća Duha Svetoga.

Kao što drugi pobožni ljudi, tako *i ja mogu* svojim molitvama i žrtvama *posredovati za obraćenje grešnika*..

Sveti Pavao kaže: »*Sve mogu u Onome koji me krijepi.*« (Fil 4, 13)

Molitva na Duhove (iza poslanice)

Dođi, Duše Sveti, napuni srca svojih vjernika i ražeži u njima oganj svoje ljubavi.

DUH SVETI ODGAJA SVJEDOKE I APOSTOLE KRISTOVE

27

I. Bog govori po Bibliji

Đakon Stjepan svjedok i mučenik

(Dj ap 6, 8-15; 54-60)

Stjepan, pun milosti i jakosti, činio je u narodu velika čudesa i znakove. Tada se počnu prepirati sa Stjepanom neki pripadnici sinagoge tako zvanih Libertinaca... i nekih iz Cilicije i Azije. Ali nisu mogli odoljeti **mudrosti i Duhu koji je govorio iz njega.** Onda nagovoriše ljude koji rekoše: »Čuli smo ga gdje huli na Mojsija i na Boga.« Nakon što su tako razdražili narod, starješine i književnike, napadnu i uhvate Stjepana te ga izvedu pred Veliko vijeće. Tu dovedoše lažne svjedoke koji izjave: »Ovaj čovjek neprestano govori protiv svetoga mjesta i Zakona. Mi smo ga čuli kako govori da će Isus, onaj Nazarećanin, razoriti ovo mjesto i izmijeniti običaje koje nam je predao Mojsije.« Nato svi koji su sjedili u Velikom vijeću, upru pogled u Stjepana i opaze da mu je lice kao lice u anđela. A veliki svećenik ga upita: »Je li to tako?«

Nato je Stjepan predbacio židovskim poglavarima što su osudili Isusa.

Kad su to čuli, kipjeli su od srdžbe u svojim srcima i škripali zubima na njega. A Stjepan, pun Duha Svetoga, zagleda se u nebo i vidje Božju slavu i Isusa gdje stoji s desne Bogu pa reče: **»Evo vidim otvoreno nebo i Sina čovječjega gdje stoji s desne strane Bogu!«** A oni strašno vičući začepe uši i svi zajedno navale na njega. Izbaciše ga iz grada i kamenovaše ga. Svjedoci odložiše svoje haljine do nogu mladića koji se zvao Savao. Tako su kamenovali Stjepana. A on se molio i govorio: **»Gospodine Isuse, primi moj duh!«** Onda klekne na koljena i vikne jakim glasom: **»Gospodine, ne uzmi im ovo za grijeh!«** I kad to reče, usnu u Gospodinu.

Razgovor o biblijskom štivu

1. **Đakon Stjepan** pripada prvoj kršćanskoj zajednici u Jeruzalemu.

Pun milosti i hrabrosti Stjepan **pokazuje** posvuda da on **vjeruje u Isusa,** on **živi kao pravi Isusov učenik** tako da su to svi vidjeli.

Stjepan je Isusov svjedok.

2. Stjepan hoće da mnoge ljude **obrati** k Isusu.

Nitko ne može odoljeti mudrosti i Duhu koji nadahnjuju njegov govor.

Stjepan djeluje doista kao Isusov apostol.

3. Zato su ga neprijatelji Isusa i njegove Crkve ubili kamenjem.

Stjepan umire kao mučenik za Isusa.

Umirući, i on, po Isusovu primjeru, oprašta svojim krvnicima: **»Gospodine, ne uzimaj im ovo za grijeh!«**

Objašnjenje

Za kršćane koji umru, kaže se da su »usnuli«, jer vjera kaže da ćemo se opet probuditi, uskrsnuti...

Za kršćanskog mučenika kazalo se, u grčkom jeziku, da je »*martyr*«, a to znači: *svjedok.*

1. Tko je Stjepan? (Vidi u 31. pogl. kako je bio izabran.)
U koga je vjerovao? Je li to i pokazivao? Kako je živio?
Kako je Stjepan svjedočio za Isusa?

2. Je li on nastojao da bi i drugi ljudi upoznali Isusa?
Tko je nadahnjivao njegove riječi?
Što se još time dokazalo?

3. Što su učinili njegovi neprijatelji? Kako je umro?
Što je učinio kad je umirao? Koja je bila njegova molitva?

U naše vrijeme

DUH SVETI I DANAS ODGAJA CRKVI SVJEDOKE I APOSTOLE

1. Milost sakramenta **potvrde** ili **krizme** djeluje u meni:

— Kad sam u obitelji,
— u školi,
— na ulici i
— kasnije u mome zanatu ili drugome zvanju i službi

Duh Sveti me potiče

da pokažem svoju vjeru u Isusa Krista,
da živim kao pravi učenik Isusa Krista.
I ja hoću da budem svjedok Isusa Krista.

2. Duh Sveti napunja milošću svećenike, misionare, a također i svjetovnjake koji djeluju kao Isusovi apostoli, zato **da po njima svi drugi upoznaju i uzljube Isusa.**

Zajedno s njima, **i ja ću biti Isusov svjedok i apostol.**

Dao dragi Bog ako bi ustrebalo, da bih radije postao i mučenik, kao što su tolika druga braća u Kristu i kao što je bio sveti Stjepan, nego da odbacim Kristovu nauku i tako padnem u vječnu propast.

1. *Što u meni čini milost svete potvrde?*
Na što me potiče Duh Sveti?
Što treba činiti da budem Isusov svjedok?
Gdje se moram pokazati kršćaninom?
2. *Koji su glavni apostolski radnici koje Duh Sveti napunja milošću? U koju svrhu im daje tu milost?*
Hoće li je dati vama? Što ćete onda činiti?
Spomenite mučenike za koje znate . . .

II

NAŠA ODGOVORNOST ZA SPAS DRUGIH

a) O našem »apostolatu«

Riječ »apostol« (grčki: apostolos) znači poslanik. Isus je između svojih učenika izabrao **dvanaestoricu** koje prozva apostolima i dao im je **vlast** učiteljsku, svećeničku i upravnu. Takvu je vlast dobio kasnije i sv. Pavao.

Stjepan je, kao đakon, bio službeni pomoćnik apostola te je i on propovijedao Isusa kao apostol.

Mi treba da pomažemo Crkvu u njezinu apostolatu. U tu svrhu je »svakomu od nas dana milost po onoj mjeri po kojoj je Krist htio dati darove« (Ef 4, 7).

U Dogmatskoj konstituciji o Crkvi danoj na II Vatikanskom saboru (21. XI. 1964) čitamo (br. 33):

»**Laici** (tj. obični vjernici) bilo koji — sakupljeni u Božjem narodu i postavljeni pod jednu glavu u jednom Kristovu tijelu — pozvani su da kao živi udovi **sve svoje sile**, primljene od dobrote Stvoritelja i od milosti Otkupitelja, **upotrebe za porast Crkve i njezino trajno napredovanje u svetosti.**

»**Apostolat je laika sudjelovanje u spasiteljskoj misiji Crkve**, a za taj su apostolat **svi** određeni od samoga Gospodina **po krštenju i potvrdi.** Po sakramentima se pak, a osobito **po Euharistiji,** daje i hrani ona ljubav prema Bogu i ljudima koja je duša svega apostolata . . .«

b) Misije

Veći dio svijeta još ne pozna Isusovu Radosnu vijest. Zato u razne krajeve svijeta idu **misionari,** svećenici i »braća«, da naviještaju svima Evanđelje. Njima idu na pomoć i časne sestre, učitelji, liječnici, tehničari ili drugi pomagači. Sada u misijskim krajevima ima mnogo domaćih svećenika i nekoliko biskupa, a mnogo im pomažu domaći katehisti. Ali sve je to još premalo za ogromne potrebe. Narodi se množe, a i nevjera prodire u sve zemlje pa otima ljudima i ono malo što znaju o Bogu.

Crkva šalje svoje vjesnike, misionare. Ali treba da se za to odazovu još mnogi mladi ljudi koji su sposobni i voljni da idu u pomoć. Oh, da bi osjetili one proročke riječi: »Kako su krasni koraci onih koji nose vesele vijesti!« (Rim 10, 15).

No **svi su** kršćani **pozvani** da pomažu one koji se bore na fronti za Krista. Na to nas veže dužnost kršćanske ljubavi, zato smo označeni svetom krizmom, da budemo »apostoli« i »vojnici« Kristovi.

Kako ćemo pomagati naše vjerovjesnike u misijama?

Svi kršćani mogu pomagati vjerovjesnike molitvom, darovima i promicanjem misijske misli.

U crkvenom životu: Pretposljednje nedjelje u mjesecu listopadu drži se *misijski dan.*

Za moj život

Ja *hoću* da budem *mali apostol* Isusove ljubavi tako da se žrtvujem za Isusa te vodim i druge k njemu.

Zanimat ću se za *katoličke misije* čitajući i slušajući vijesti o našim misionarima. *Molit ću se* za njih i *pomagati* ih redovitim novčanim prilogom. To ću preporučiti i drugima.

DUH SVETI RASAĐUJE POSVUDA CRKVU ISUSA KRISTA

28

I. Bog govori po Bibliji

Kršćanstvo se širi među Židovima i poganima
Osnivanje Crkve u Antiohiji

(Dj ap 11, 19—26)

Oni koje bijaše raspršilo progonstvo što se dogodilo zbog Stjepana, stignu do Fenicije, Cipra i Antiohije, nikomu ne propovijedajući nauke osim Židovima. A među njima bijahu neki sa Cipra i iz Cirene. Ovi, kada dođu u Antiohiju, počnu propovijedati i poganima te im kao Radosnu vijest **navješćivati Gospodina Isusa.** I ruka Gospodnja bijaše s njima, te veliki broj prigrli vjeru i obrati se Gospodinu.

Kad je to saznala Crkva u Jeruzalemu, pošalju **Barnabu** u Antiohiju. Kad on dođe tamo te vidi učinke milosti Božje, obradova se pa ih sve opominjaše da odlučnim srcem ostanu vjerni Gospodinu. A bio je on vrli čovjek, pun Duha Svetoga i vjere. **Tako je mnogo naroda pristalo uz Gospodina.**

Zatim krene u Tars da potraži Savla. Kad ga nađe, dovede ga u Antiohiju gdje su čitavu godinu bili gosti tamošnje Crkve i učili brojni narod. **U Antiohiji su učenici, i to prvi put, nazvani kršćani.**

Sveti Pavao na jednoj misiji

(Dj ap 17, 1—11)

Pavao i Sila stignu u Solun gdje su Židovi imali sinagogu. Pavao po svom običaju uđe k njima te je kroz tri subote govorio o Svetom pismu pokazujući i **dokazujući da je Mesija-Krist trebao trpjeti i uskrsnuti od mrtvih. »A taj Krist,** — završio je, — **jest Isus koga vam navješćujem.«** I neki se od Židova uvjere da pristanu uz Pavla i Silu, a od pogana (Grka) — koji su priznavali pravoga Boga — veliko mnoštvo i znatan broj uglednih žena.

Nato Židovi, potaknuti zavišću, skupe neke pokvarene uličnjake, izazovu nerede, uzbune grad i napanu na Jasonovu kuću tražeći Pavla i Silu da ih izvedu pred narod . . . A braća odmah noću otpraviše Pavla i Silu u Bereju. Kad su tamo stigli, upute se u židovsku sinagogu. Tamošnji su Židovi bili plemenitiji od onih u Solunu te **prime riječ sasvim spremno,** i svaki su dan ispitivali Pisma da vide je li tako.

Razgovor o biblijskom štivu

1.Potaknuti Duhom Svetim, apostoli i drugi učenici, a osobito **sveti Pavao,** putuju kroz sve krajeve oko Sredozemnog mora.

Posvuda osnivaju kršćanske zajednice, Crkve.

2. Apostoli katkada pohađaju te Crkve, njima šalju pisma koja nazivamo: **poslanice.**

Crkve **rastu** usprkos progonstvima.

Poslije smrti apostolâ upravljaju tim Crkvama **biskupi kao njihovi nasljednici.**

3. **U Rimu** je također osnovana jedna kršćanska zajednica. **Sveti Petar** se ondje nastani te osnuje sjedište svoje Crkve, a pohodio ju je i **sveti Pavao.**

Obojica su ondje podnijeli **mučeničku smrt.**

Rimska je Crkva ustanovljena;

Sveti Petar je prvi papa.

Svetom Petru je bio dao Isus vlast da bude **na čelu apostolskoga zbora** i da bude iznad svih Crkava.

1. Što čine apostoli i učenici Isusovi potaknuti od Duha Svetoga?
Što osnivaju? Kako se nazivaju te zajednice?
2. Kako nazivamo pisma što ih apostoli šalju Crkvama?
Kada ih čitamo?
Tko upravlja tim Crkvama poslije smrti apostola?
3. Tko pohađa kršćansku zajednicu u Rimu?
Tko se ondje nastanio i upravljao rimskom Crkvom? Tko je prvi papa?
Kakvu je vlast dao Isus svetom Petru?

U našim danima

DUH SVETI RASAĐUJE CRKVU PO ČITAVOM SVIJETU

1. **Sada je Crkva Isusova raširena po cijelome svijetu.** Ona obuhvaća sve kršćanske zajednice (Crkve). Zovemo je katolička, što znači **sveopća.**

Ja stanujem na području jedne **ŽUPE.**

Moja rodna župa je .....

Župa u kojoj stanujem: .....

Poznam svećenika koji vodi tu župu, gosp. .....

Ja pripadam ZAJEDNICI VJERNIKA koji se svake nedjelje sastaju na bogoslužje, na svetu misu.

2. Moja je župa dio **dijeceze** ili **biskupije** .... Ja znam tko upravlja mojom dijecezom: To je biskup, jedan od nasljednika svetih apostola. On se zove ..... On vrši pohode po župama i dolazi dijeliti svetu potvrdu.

3. U Rimu stanuje Sveti otac **PAPA** koji upravlja svim Crkvama na svijetu.

On je nasljednik apostola Petra.

Zato je on Kristov namjesnik na zemlji i **vidljivi poglavar nad svom katoličkom Crkvom.**

Sadanji Sveti otac papa zove se: .....

1. Gdje je u našim danima raširena Crkva Isusova?
Koja je vaša (tvoja) župa? Koji Svetac je zaštitnik vaše župe? Tko upravlja župom? Kako se zove?
Kakvoj zajednici pripadate?
2. Kako se naziva vaša dijeceza-biskupija?
Tko je njezin biskup? Kada dolazi u vašu župu?
Biskupi, čiji su oni nasljednici?
3. Gdje stanuje Sveti otac papa? Kako se on zove?
(A onaj koji je bio papa prije njega?)
Čiji je on nasljednik?
Koju vlast ima u Kristovoj Crkvi?

II

NOVI BOŽJI NAROD

a) U Starom zavjetu Izraelci su sačinjavali Božji »izabrani narod«. Po Isusu Kristu svi su narodi pozvani da sačinjavaju Božji narod. To je sveta katolička Crkva.

U Kristovoj Crkvi svi su jednaki: i Grci i Latini, Nijemci i Slaveni, Židovi i Cigani, crnci i bijelci i ljudi bilo koje druge rase. Svi imaju pravo na istu ljubav i milosti. Svi smo braća u Kristu. Onima koji još ne poznaju Krista, mi ćemo svojim čestitim životom, svo-

jom živom i djelotvornom vjerom pokazati Isusa i njegovu ljubav.

Molimo i mi s Isusom:

»Da svi budu jedno kao što si ti, Oče, u meni i ja u tebi: da i oni u nama budu jedno, da vjeruje svijet da si me ti poslao.« (Iv. 17, 21).

b) Koncil o Božjem narodu

Dogmatska konstitucija o Crkvi, proglašena na II Vatikanskom saboru 21. XI. 1964 (br. 9 i 16) kaže ovo o Božjem narodu:

»Bog ne gleda tko je tko. Njemu je ugodan u svakom narodu onaj koji ga priznaje i čini što je pravedno« (Dj ap 10, 15). Ali da posveti i spasi ljude, Bog se služi vezama koje pojedinci imaju živeći u zajednici s drugim ljudima.

Bog je htio od ljudi učiniti jedan narod koji će ga uistinu priznavati i vjerno mu služiti. Zato je izraelski narod izabrao za **svoj narod.** S njim je učinio **SAVEZ** te ga postepeno poučavao i u njegovoj povijesti očitovao mu sebe i svoje osnove, i posvećivao ga sebi.

Sve se to dogodilo kao priprava i slika onoga **novoga i savršenoga SAVEZA** koji se imao učiniti u Kristu i one punije objave koja je imala biti dana po samoj **utjelovljenoj Božjoj Riječi . . .** Krist je ustanovio taj novi ugovor, to jest **novi savez u svojoj krvi** (vidi 1 Kor 11, 25) pozivajući između Židova i pogana ljude koji bi sačinjavali **jedan narod, ne po tijelu, nego po Duhu.** To je **novi Božji narod.** Koji vjeruju u Krista ponovno su rođeni ne iz raspadljivoga sjemena, nego iz neraspadljivoga po riječi živoga Boga (v. 1 Petr 1, 23), ne iz tijela nego **iz vode i Duha Svetoga** (v. Iv 3, 5—6). Oni čine »izabrani narod, kraljevsko svećenstvo, sveti narod, puk koji pripada Bogu . . .« (1 Petr 2, 9).

Taj **mesijanski narod** ima za **glavu Krista,** »koji je predan na smrt za naše grijehe i uskrsnuo za naše očišćenje« (Rim 4, 25) . . . Nalazi se u položaju dostojanstva i slobode **Božje djece,** u čijim srcima stanuje Duh Sveti kao u hramu. Ima za zakon novu zapovijed da ljubi kako je Krist ljubio nas (v. Iv 13, 34). Ima napokon za svrhu Kraljevstvo Božje, koje je na zemlji osnovao sam Bog i koje se treba dalje širiti, dok na koncu vjekova ne bude dovedeno do savršenosti kad se pojavi Krist naš život (v. Kol 3, 4) (tj. kod našeg uskrsnuća s Kristom) . . .

Taj je mesijanski narod **za sav ljudski rod** jaka klica jedinstva, ufanja i spasenja. Krist ga je ustanovio da bude zajednica života, ljubavi i istine. On ga uzima i kao sredstvo otkupljenja svih i **šalje ga svemu svijetu** kao svjetlost i sol zemlje.« (v. Mt 5, 13—16) . . .

(O nekršćanima)

»Oni, **koji nisu primili Evanđelje,** na razne načine spadaju u **Božji narod.** U prvom redu onaj narod kojemu su bili dani zakoni i obećanja i iz kojega se rodio Krist po tijelu (tj. izraelski narod) . . . Onda svi **koji priznaju Stvoritelja,** među kojima u prvom redu muslimani, koji ispovijedaju da drže Abrahamovu vjeru te se klanjaju s nama jednomu milosrdnomu Bogu koji će suditi ljude na sudnji dan.

Bog je blizu i onima **koji traže nepoznatoga Boga** u utvarama i u likovima, jer »On svima daje život, disanje i sve ostalo« (Dj ap 17, 25). »On hoće da se svi ljudi spase i dođu do spoznanja istine« (1 Tim 2, 4).

Oni **koji bez krivnje ne poznaju Kristovo Evanđelje i njegovu Crkvu, a koji ipak traže Boga** i, pod utjecajem milosti, nastoje djelom izvršiti njegovu volju upoznatu **po glasu savjesti,** mogu postići vječno spasenje . . . Ali često ljudi, zavedeni od zloga, zabludjeli su u svojim mislima i zamijenili su Božju istinu s laži,

pa služe više stvoru nego Stvoritelju (v. Rim 1, 21. 25) ili, živeći i umirući bez Boga u ovom svijetu, izloženi su skrajnjem očaju. Zato se Crkva mnogo brine za misije da promiče slavu Božju i spasenje svih ljudi, sjećajući se zapovijedi Gospodinove »propovijedajte Evanđelje svakomu stvorenju« (v. Mk 16, 16).

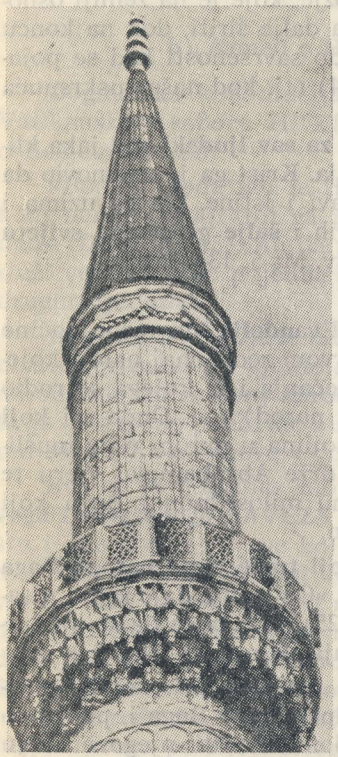

MINARET

Na takvim tornjevima (minaretima), rasijanim u muslimanskim zemljama, pet puta na dan se oglasuju vjerski službenici (mujezini) s uzvikom: »Alah akbar!« To na a rapskom znači: »Bog je veći!« — I doista, što god mi pomislili o Bogu, o njegovoj ljepoti, moći, mudrosti i dobroti — to je sve premalo, Bog je još veći . . .

(To je ono što mi u katekizmima učimo: Bog je *neizmjerno* dobar, mudar, itd.)

Ta vjera i pouzdanje u svemogućega Boga kod muslimanskoga svijeta — koji sačinjava veoma jaku i brojnu vjersku zajednicu — *daje nam nadu* da i oni nalaze svoj put k Bogu.

Muslimani revno mole Boga i za pokoru poste. Oni štuju Isusa (koga zovu: Mesih Isa) kao mudrog čovjeka i proroka te drže da ga je majka njegova Merjema (tj. Marija) djevičanski začela i čudesno rodila, a mnogi joj se i mole.

Kao što svi koji traže Boga te nastoje vršiti njegovu svetu volju kako je raspoznavaju po iskrenoj savjesti, tako i muslimani na posebni način spadaju u Božji narod.

ISUS U EUHARISTIJI: SJEDINJUJE KRŠĆANE S BOGOM 29

I. **Bog govori po Bibliji**

Sveti Pavao o svetkovanju Euharistije

(1 Kor 11, 17—29)

Ovako je pisao sv. Pavao kršćanima u Korintu: **(Agape)** »Ne mogu hvaliti to što vam sastanci ne bivaju na duhovnu korist, nego na duhovnu štetu . . . Kad se sastajete zajedno, to nije više blagovanje Gospodinove večere. Svaki, naime, najprije jede svoju večeru pa tako jedan gladuje, a drugi se opija. Zar nemate kuća da jedete i pijete? Ili hoćete da prezirete crkvu Božju i sramotite siromahe? . . . U tome vas ne hvalim.«

(Euharistija) »Ja sam od Gospodina primio što sam vam i predao: Gospodin Isus one noći, kad je bio izdan, uze kruh, zahvali, prelomi i reče: »Uzmite i jedite: Ovo je moje tijelo koje će se za vas predati. Ovo činite na moju uspomenu!« Tako i poslije večere uze čašu i reče: »Ova je čaša Novi zavjet u mojoj krvi. Kada god budete pili, činite to na moju uspomenu!« Tako svaki put, kad jedete ovaj kruh i pijete iz ove čaše, navješćujete smrt Gospodnju dok on ne dođe.

Zato će svaki koji bude nedostojno jeo ovaj kruh ili pio iz Gospodnje čaše, biti krivac tijela i krvi Gospodnje. Stoga neka svatko ispita samoga sebe i onda istom neka jede od kruha i pije iz čaše. Tko nedostojno jede i pije, na svoju osudu jede i pije, što ne razlikuje tijela Gospodnjega.«

Objašnjenja

1) Apostoli su uveli običaj da se kršćani sastaju na »lomljenje kruha«, tj. za euharistijsku žrtvu, poslije svetkovanja židovske subote (koja je svršavala navečer). To

je moglo biti i u noći između subote i nedjelje ili u nedjelju ujutro. Počelo se svetkovati *nedjelju*, jer je u taj dan Isus uskrsnuo i Duh Sveti je dao početak Crkvi.

2) U vezi s misom uveden je bio običaj da se održava i »agape« (što znači »ljubav«), tj. zajednička gozba. Ali su kod toga nastale zloporabe, koje sv. Pavao osuđuje u poslanici. Već po tomu se vidi kako je potrebno da se vjernici i svećenici drže reda što ga propisuje crkvena vlast za bogoslužje, osobito u pogledu presv. Euharistije.

3) »Euharistija« (što znači hvala ili zahvala) zove se tako, jer se njome daje najbolja zahvala i slava nebeskom Ocu. U Djelima apostolskim se taj sakramenat naziva i »lomljenje kruha« ...

Razgovor o biblijskom štivu

U svim kršćanskim zajednicama, koje nastaju, apostoli i od njih ređeni svećenici

služe euharistijsku žrtvu, svetu misu.

— U noći između subote i nedjelje, više puta u tajnosti radi progonstva, **kršćani se sastaju na zajedničko bogoslužje.**

— **Zajedno** mole i pjevaju hvalu Gospodinu.

— **Zajedno** slušaju **čitanja iz Biblije:** Riječ Božju.

— **Svećenik** koji predsjeda sastanku, **posvećuje kruh i vino.**

On, u ime Isusovo, kaže: »Ovo je moje Tijelo ...
Ovo je moja Krv ...«

— Napokon, svaki se vjernik pričešćuje, svaki prima Isusa.

Po Isusu, svi se sjedinjuju s Bogom.

Isus je u Euharistiji Kruh djece Božje.

Koji je najvažniji čin svih kršćanskih zajednica?
Tko služi euharistijsku žrtvu?
Kada se sastaju kršćani za bogoslužje?

Što čine na početku bogoslužja?
Što zatim slušaju?
Što čini svećenik opetujući Isusove riječi?
Što postane od kruha i vina?
Što napokon primaju kršćani?
S kim se združuju?
Koji je Kruh djece Božje?

U naše dane

ISUS U EUHARISTIJI SJEDINJUJE SVE KRŠĆANE S BOGOM

U naše dane u svim crkvama na svijetu, na svim kontinentima, posvuda gdje se nalaze kršćani-katolici, **Crkva prikazuje euharistijsku žrtvu: svetu misu.**

— U nedjelju ujutro ili navečer, **mi se sastajemo u crkvi.**

— Ondje **zajedno molimo i pjevamo hvale Bogu** (Ulazna pjesma, Slava).

— Zatim slušamo **čitanja iz Biblije** (Poslanicu i Evanđelje); to je **Riječ Božja.**

— **Svećenik** koji predsjeda našem sastanku, **posvećuje kruh i vino.**

— Napokon nam **daje svetu pričest: mi primamo Isusa.**

Koji je, i danas, najvažniji čin svih katoličkih zajednica?
Gdje se prikazuje euharistijska žrtva?
Gdje se za to sastajemo? Kada?
Što činimo u početku? Što zatim slušamo?
Što čini svećenik? Što kaže?
Što postane od kruha i vina?
Koga napokon primamo?
S kim nas Isus sjedinjuje?
Koji je Kruh djece Božje, što nam daje sv. Crkva?

II

NAŠE SUDJELOVANJE KOD SVETE MISE

1. Nije dosta da »slušamo« misu i gledamo što se kod nje zbiva. Treba da u njoj sudjelujemo kao članovi svete zajednice, Božje obitelji.

Svećenik koji misi čini to sve u ime Isusovo. Isus **je žrtva i nevidljivi svećenik.** Kod mise moramo i mi biti združeni sa svećenikom i Isusom, tako da i mi prinosimo njegovu žrtvu. Sveta misa je i **naša žrtva.**

Misa se prikazuje u ove svrhe:

1) zato da Bogu **dajemo čast** dostojnu njega,
2) da mu **zahvaljujemo** za sva njegova dobročinstva,
3) da mu **dajemo zadovoljštinu** za naše grijehe,
4) da **isprosimo** svakovrsne milosti za nas na zemlji i pomoć dušama u čistilištu.

2. **Sveta misa koristi svim vjernicima:**
živima i mrtvima,
a najviše onima za koje se namjenjuje
i koji joj pobožno prisustvuju.

Jedna misa vrijedi u sebi više nego sve bogatstvo na svijetu. Kada dakle dajemo neku milostinju zato da svećenik prikaže sv. misu *posebno za nas ili za naše žive ili pokojne,* ono nije plaća za misu, nego pomoć svećeniku da može živjeti i raditi za spas duša.

Svećenik može posebno preporučiti u misi koga hoće; ali svaka sv. misa koristi svim vjernicima.

3. **Mi smo dužni prisustvovati svetoj misi**
u nedjelju i zapovijedane blagdane.

To je velika dužnost i potreba!

I kad smo daleko od crkve u kojoj se služi sv. misa, možemo **u duhu** biti prisutni, ako probudimo nakanu da zajedno sa svećenicima prikazujemo Bogu sv. misu.

Lijepo je slušati sv. misu preko radija ili je gledati na televiziji. Ali kad smo dužni ići na misu, a nismo

zapriječeni, moramo doći u crkvu te **prisustvovati** sv. misi tijelom i dušom.

Koji su **bolesni** ili drukčije teško zapriječeni neka kod kuće mole i misle na Isusa kao da su kod mise. Tako **prisustvuju duhovno** i primaju »duhovnu pričest«.

1. Kako treba sudjelovati kod sv. mise? Tko je u misi žrtva i nevidljivi svećenik? U koje svrhe prikazujemo svetu misu?
2. Komu koristi sveta misa?
3. Kada smo dužni ići na svetu misu?
Kako mogu bolesnici prisustvovati svetoj misi?

ISUS U EUHARISTIJI: SJEDINJUJE PRVE KRŠĆANE MEĐU SOBOM KAO BRAĆU

30

I.

Bog govori po Bibliji

Prvi kršćani: Jedno srce i jedna duša

(Dj ap 2, 42—47; 4, 32. 36)

Svi su bili postojani u nauci apostola, u bratskoj zajednici, u lomljenju kruha i u molitvama. A uđe strah u svaku dušu, jer su apostoli činili brojna čudesa i znakove.

Svi su se vjernici držali zajedno i sve im je bilo zajedničko. Prodavali bi svoje imanje i dobro i dijelili svima kako bi koji trebao. I svaki dan bili su jednako jednodušno u hramu. Lomili su kruh po kućama i primali hranu s radošću i priprosta srca. Hvalili su Boga i uživali naklonost svega naroda. A Gospodin je svaki dan umnožavao broj onih koji se spasavaju . . .

Mnoštvo je vjernika bilo **jedno srce i jedna duša...**

Josip, kojega apostoli prozvaše Barnaba, što znači »sin utjehe«, levit rodom iz Cipra, imao je njivu, prodao je, donio novce i stavio apostolima pred noge.

Apostoli ozdravljaju bolesnike

(Dj ap 5, 12—16)

U hramu su svi učenici bivali zajedno u Salamonovu trijemu. Od ostalih se nitko nije usuđivao pridružiti k njima. Ali narod ih je veoma hvalio. I sve se više množio broj muževa i žena koji su vjerovali u Gospodina, tako da su na ulice iznosili bolesnike i stavljali ih na postelje i nosili da bi, kad prođe Petar, barem njegova sjena osjenila koga od njih. A dolazili su mnogi iz okolnih gradova u Jeruzalem i donosili bolesnike i mučene od nečistih duhova. I svi su ozdravljali.

Isus nas ujedinjuje kao braću,
kao udove istoga tijela.

Tako se **pravi kršćani, vjernici,** međusobno poznaju, pomažu se i jedan drugome opraštaju krivice.

Postoje također posebne redovničke zajednice, čiji članovi stavljaju zajedno sve što posjeduju, kako su činili prvi kršćani. (To su redovnici i redovnice koji polažu zavjete siromaštva, savršene čistoće i poslušnosti.)

2. **Pravi kršćani ljube i ostale ljude.**

U svojem selu ili predjelu grada, brinu se za bolesnike, nesretnike, starce, za sve koji trpe.

Svi mogu vidjeti da su dobri, jer žive Isusovim duhom.

1. Tko prisustvuje nedjeljnoj misi?
Koga vidite oko sebe u vašoj župi?
Tko ujedinjuje ljude raznih staleža?
Koji zajednički Kruh blaguju?
Što čine pravi kršćani jedan drugomu?
Što čine redovnici i redovnice?
2. Koga još ljube pravi kršćani?
Što čine u svojem selu ili gradskom predjelu?
Što misle oni koji ih vide da tako žive? . . .

II

MEĐUSOBNA LJUBAV I JEDINSTVO KRŠĆANA

1. U Isusovoj priči o **dobrom Samaritancu** naučili smo kako treba ljubiti druge ljude: **nikoga** ne smijemo **isključiti** iz naše ljubavi pa **niti svoje neprijatelje.** Isus kaže:

»Ljubite svoje neprijatelje i molite se za one koji vas progone!« (Mt 5, 44).

(Mt 5, 44)

(Vidi i ostalo sprijeda u pogl. 20, II; zatim primjer Isusa i njegova prvomučenika Stjepana.)

Razgovor o biblijskom štivu

1. U svakoj kršćanskoj zajednici
kršćani su blagovali euharistijski Kruh.

Sv. Pavao veli: **»Svi smo jedno Tijelo jer smo svi dionici jednoga Kruha.«** (1 Kor 10, 17).

Radi toga, vidite kako se ljube!

U prvoj kršćanskoj zajednici, u Jeruzalemu, kršćani su bili **»jedno srce i jedna duša«.**

»Nijedan među njima nije bio siromašan«, jer su **držali kao zajedničko sve što su imali** i davali su svakome koliko je tko trebao.

Pogani su se čudili videći ih tako složne.

2. **Kršćani su ljubili i sve ostale ljude.** Apostoli su ozdravljali bolesnike koje su im dovodili.

Tako su kršćani **»uživali naklonost svega naroda«.**

1. Koji je bio onaj »Kruh« što su kršćani blagovali na svojim sastancima?
Što se prima kad se jede taj Kruh?
Što je kazao sv. Pavao?
Kako se pokazalo jedinstvo prvih kršćana?
Što su oni činili?
Što su o njima mislili nekršćani koji su ih gledali?
2. Zar su kršćani ljubili samo svoju braću kršćane?
Što su činili apostoli?
Što je narod mislio o kršćanima?

S a d a

ISUS PO EUHARISTIJI SJEDINJUJE SVE KRŠĆANE MEĐU SOBOM KAO BRAĆU

1. U nedjelju kod svete mise vidim oko sebe:
— seljake, radnike, gospodare, liječnike, činovnike, inženjere, itd . . .
— bogate i siromahe,
— mlade i stare.

Svi blagujemo isti euharistijski Kruh.

2. Posebno se moraju ljubiti kršćani među sobom, jer Isus kaže:

»Ljubite jedan drugoga kao što sam ja ljubio vas! Ako budete imali ljubavi jedan za drugoga, po tomu će svi poznati da ste moji učenici.« (Iv 13, 34—35).

Jedan kruh — jedno tijelo!

Pri koncu prvoga stoljeća zapisan je običaj da se u sv. misi moli Boga ovako:

»Kao što je ovaj kruh koji lomimo, bio rasijan po gorama, a sakupljen je postao jedan —
tako neka se sakupi i tvoja Crkva iz svih krajeva svijeta u jedno tvoje kraljevstvo!« (Didaché 9, 4)

U istom smislu moli se na Tijelovo u prikaznoj molitvi:

»Molimo, Gospodine, umilostivljen podaj svojoj Crkvi *darove jedinstva i mira koje prikazani prinosi otajstveno označuju.«*

Za život

Često razmatrajmo ove apostolske opomene:

Sv. Ivan, ljubimac Isusov, uči nas u svojoj I. poslanici:

»Bog je svjetlo i nikakve tame nema u njemu. Ako tvrdimo da imamo zajednicu s njim, a živimo u tami, lažemo i ne postupamo prema istini . . .« (1, 5—6).

»Tko ljubi svoga brata ostaje u svjetlu . . . Ali tko mrzi svoga brata u tami je; on živi u tami i ne zna kamo ide, jer mu je tama zaslijepila oči« (2, 10—11)

»Ljubljeni, ljubimo jedan drugoga, jer ljubav dolazi od Boga i tko god ljubi, od Boga je rođen i poznaje Boga. Tko ne ljubi nije upoznao Boga, jer je Bog ljubav.« (4, 7—8).

»Ako ljubimo jedan drugoga, Bog ostaje u nama.« (4, 12)

»Ako netko tvrdi: »Ljubim Boga«, a mrzi svoga brata, lažac je, jer tko ne ljubi svoga brata kojega vidi, ne može ljubiti Boga kojega ne vidi.« (4, 20)

Sv. Pavao u svome »hvalospjevu ljubavi« kaže: »Kad bih govorio sve ljudske i anđeoske jezike, a ljubavi ne bih imao, bio bih kao trublja ili praporac što zveči. I kad bih imao dar proroštva i razumio sve tajne i sve znanosti, i kad bih imao jaku vjeru da bih mogao premještati brda, a ljubavi ne bih imao, bio bih ništa. I kad bih sav svoj imetak razdijelio siromasima i svoje tijelo predao da se sažeže, a ljubavi ne bih imao, ništa mi ne bi koristilo!

»Ljubav je strpljiva, ljubav je dobrostiva; ljubav ne zavidi, ne hvali se, ne uznosi se, ne teži za čašću, ne traži svoje, ne uznemiruje se, ne smišlja zla, ne veseli se nepravdi, a raduje se istini. Sve podnosi, sve vjeruje, svemu se nada, sve trpi.« (1 Kor 13, 1—7).

1. Smijemo li koga isključiti od naše ljubavi?
Tko nas je svojim primjerom naučio ljubiti neprijatelje?
2. Kako se mi kršćani moramo ljubiti?
Po čemu se prepoznaju Isusovi učenici?
3. Što to znači: »Jedan kruh — jedno tijelo«?
Kako presv. Euharistija označuje jedinstvo Crkve?
(Otkuda mogu doći pšenična zrna za euharistijski kruh? Otkuda zrna grožđa? . . .)
Kako Euharistija pomaže i utvrđuje jedinstvo Crkve Kristove? Koga sjedinjuje?

DUH SVETI DAJE CRKVI APOSTOLE, SVEĆENIKE, ĐAKONE 31

I

IZABIRANJE I REĐENJE PRVIH CRKVENIH SLUŽBENIKA

Bog govori po Bibliji

Duh Sveti odabire Matiju za apostola
(Dj ap 1, 15—26)

U ono vrijeme Petar ustade pred svom braćom (a bilo je na okupu oko sto dvadeset ljudi) i reče: »Ljudi, braćo, treba da se ispuni Pismo koje proreče Duh Sveti na Davidova usta za Judu, koji je predvodio one što

uhvatiše Isusa. On se je brojio s nama i primio je dio ove službe . . . U knjizi Psalama stoji naime pisano: » . . . Njegovu službu neka primi drugi!« Treba dakle da od ovih ljudi, koji su bili uz nas čitavo vrijeme što ga je Gospodin Isus proveo s nama, počevši od Ivanova krštenja do dana kad je uznesen između nas, jedan od njih da bude s nama svjedok njegova uskrsnuća.« Potom predložiše dvojicu: Josipa zvanog Barsaba, s prezimenom Just, i Matiju. Tada su molili: »Ti, Gospodine, koji poznaješ srca sviju, pokaži koga si od ove dvojice izabrao da preuzme mjesto u ovoj službi i apostolstvu s kojega je Juda odstupio i otišao na svoje mjesto.« I birali su kockom. I pade kocka na Matiju, i on bi pribrojen jedanaestorici apostolâ.

Apostoli zaređuju đakone

(Dj ap 6, 1—6)

A u one dane, kad je rastao broj učenika, počnu mrmljati Grci na Hebreje, što se njihove udovice zapostavljaju u svakidašnjoj pomoći. Tada Dvanaestorica dozovu k sebi učenike te reknu: »Nije dobro da mi zanemarujemo Božju riječ i da služimo oko stolova. Pronađite, braćo, među sobom sedam muževa na dobru glasu, punih Duha i mudrosti pa ćemo njih postaviti nad ovim poslom, a mi ćemo se posvetiti molitvi i službi propovijedanja.« Prijedlog se svidi čitavoj skupštini te izaberu sebi Stjepana, čovjeka puna vjere i Duha Svetoga, Filipa, Prohora, Nikanora, Timona, Parmenu i Nikolu, došljaka iz Antiohije. Njih **postave pred apostole, a ovi uz molitvu polože na njih ruke.**

Razgovor o biblijskom štivu

1. **Isus je bio pozvao dvanaest apostola.**
Ali Juda je postao izdajica i objesio se.
Apostoli su se sastali da popune mjesto. **Duh Sveti je vodio njihov izbor.**

Matija je pozvan za apostola
da naslijedi Judu.

2. Kao što drugi apostoli, tako i sv. Pavao posvuda gdje prolazi, osniva Crkve. U svakoj od tih Crkvi
zaređuje svećenike
da naučavaju i da prikazuju žrtvu Euharistije.

3. U Jeruzalemu su učenici ujedinili svoja imanja za pomaganje svim potrebnima.
Treba da netko **dijeli hranu.** Zato
apostoli zaređuju đakone.

Najslavniji od đakona je **Sveti Stjepan,** prvi mučenik.

1. Koga je Isus bio pozvao? Za kakvu službu?
Koji je bio izdajica?
Što su učinili da popune njegovo mjesto?
Tko je vodio apostole kod izbora?
2. Što je osnivao sv. Pavao?
Što je činio zato da se u tim Crkvama može i dalje prikazivati žrtva Euharistije i naučavati?
3. Što su činili učenici u Jeruzalemu?
Koga su trebali? Zašto?
Što su učinili apostoli?

S a d a

DUH SVETI DAJE CRKVI SVEĆENIKE, ĐAKONE I REDOVNIKE

(O sakramentu svetoga reda)

1. Često vidim **svećenike** svoje župe.
— Oni nas uče riječ Božju, odgajaju borce Kristove.
— Služe sv. misu i dijele nam svete sakramente.
— U pojedinoj župi vrši te službe **župnik** i, prema potrebi, **župni pomoćnici** (kapelani). Oni su također svećenici.

Bog je pozvao svećenike u svoju službu.
Crkva im je za to podijelila posebni sakramenat:
svećenički red.

2. **Svećenici su po svećeničkom redu primili vlast da u IME ISUSOVO I PO NJEGOVOJ MILOSTI NAUČAVAJU, POSVEĆUJU I VODE VJERNIKE.**
Oni su kao »mostovi« između Boga i ljudi.
U nekim su Crkvama postavljeni i **ĐAKONI** koji mogu propovijedati, krstiti, dijeliti svetu pričest te vršiti još neke službe, ali ne mogu misiti.

3. Između svećenika Crkva izabire i posvećuje **BISKUPE.** Oni imaju od Boga punu vlast sakramenta svetoga reda pa mogu **zaređivati svećenike i đakone.**
Mnogo župa zajedno sačinjavaju **biskupiju** (ili dijecezu), kojom obično upravlja biskup. On pohađa župe svoje biskupije i redovito dijeli svetu potvrdu.

Biskupi su nasljednici apostolâ. Zato se oni, u zajednici s papom, brinu i za svu Crkvu. Koji put papa sazove sve biskupe da s njim zajedno raspravljaju i odlučuju o svemu što se tiče sveopće Crkve na svijetu. (Tako su držali god. 1962 do 1965 II Vatikanski sabor.)

4. U Crkvi sačinjavaju posebne zajednice **redovnici i redovnice.** Oni su izabrali taj život u Crkvi da se više mole, da podučavaju, da njeguju bolesnike i druge potrebne osobe (sirote, starce, djecu . . .)

Bog ih je pozvao, a oni su se odazvali, da mu tako posvete sav svoj život.

Neki su redovnici primili svećenički red pa se nazivaju »oci«; ostali se nazivaju »braća«.

Redovnice zovemo »časne sestre«.

1. Tko poziva svećenike? Za kakve službe?
2. Kakvu su vlast i milost primili svećenici sakramentom svećeničkog reda?
Što su oni između Boga i ljudi?
Što su đakoni? Kakve službe mogu imati?
3. Koju vlast imaju od Boga biskupi?
Koje sakramente dijele biskupi?
Što čini biskup za svoju biskupiju?
Što čine biskupi zajedno s papom?
4. Tko je pozvao redovnike i redovnice? Čemu?
Što oni čine?

II
CRKVA NAS VODI

Kako je Bog vodio svoj »izabrani narod« u obećanu zemlju, tako nas vodi sada njegova Crkva: vodi nas prema nebeskoj domovini . . .

Vidjeli smo već »Pravila za naše putovanje« (pogl. 8, III). To su Božje zapovijedi, koje je Bog dao ljudskoj naravi a još nam ih je i objavio.

Isus je dao Crkvi zadaću da nam **tumači Božje zapovijedi.** U tome se ona ne može prevariti. Kada Crkvu slušamo onda idemo po Božjem putu.

Kao što svjetovne vlasti radi općeg dobra i sigurnosti, postavljaju zakone i pravila (npr. saobraćajna pravila i znakove), tako i **Crkva postavlja svoje zakone.** Ti se crkveni zakoni mijenjaju prema potrebama vremena i krajeva. Crkvena vlast daje prema potrebi i oprost (dispenzu) od svojih zakona.

a) *Otkuda ima Crkva pravo davati nam zapovijedi?*

Crkva ima pravo davati nam zapovijedi, jer je Isus kazao apostolima: »Što god svežete na zemlji bit će svezano i na nebesima, i što god razriješite na zemlji bit će razriješeno i na nebesima« (Mt 18, 18). — »Tko vas sluša, mene sluša. Tko vas prezire mene prezire« (Lk 10, 16).

Crkva nam daje zapovijedi zato da nas po Kristu vodi k nebeskom Ocu.

b) *Koje su glavne crkvene zapovijedi? — To su:*

(Pet crkvenih zapovijedi)

1. Svetkuj zapovijedane blagdane i slušaj pobožno svetu misu u nedjelju i zapovijedane blagdane.
2. Posti zapovijedane poste i u određene dane ne mrsi.
3. Svake se godine najmanje jedamput ispovijedi i o Uskrsu pričesti.
4. Drži se ženidbenih zakona svete Crkve.
5. Doprinosi za crkvene potrebe.

d) *Tko je dužan održavati spomenute crkvene zapovijedi?*

1. Svi kršćani pa i djeca koja su navršila *7 godina života,* dužna su pobožno prisustvovati *svetoj misi.*

2. Koji su navršili *14 godina* vezani su zakonom *nemrsa,* tako da ne jedu mesa *u petke* i dva dana u Korizmi: na *Pepelnicu* (Čistu srijedu) i na *Veliki petak.* Osim toga, koji su navršili *21 godinu,* a nisu unišli u šezdesetu, dužni su i *postiti* na Pepelnicu i Veliki petak (mogu jesti jedan put do sita i dvaput uzeti manji obrok). Iz važnog razloga mogu biti oprošteni od tih obaveza. (U nekim zemljama katolici nisu vezani zakonom nemrsa na obične petke, ali im je naloženo da se uzdržavaju kojeg drugog užitka.)

3. Po navršenoj sedmoj godini, kada dijete upozna da u svetoj pričesti prima Isusa, počinje mu dužnost *uskrsne pričesti.* Neka se već tada počinje u svetoj ispovijedi čistiti od manjih grijeha, da kasnije ne padne u velike . . .

4. Svi kršćani koji će stupiti u brak, moraju paziti na crkvene propise o sakramentu ženidbe, zato da im ženidba bude valjana, dozvoljena, sveta i blagoslovljena . . .

5. Svi članovi svete Crkve dužni su u savjesti da, razmjerno prema svojoj mogućnosti, doprinose za vršenje bogoslužja, za širenje vjere među nekršćanima, za njezine škole i dobrotvorne ustanove i za uzdržavanje njezinih službenika. Sv. Pavao piše: »Ne znate li da se oni koji obavljaju svetu službu, hrane od hramskih dohodaka, da službenici žrtvenika sa žrtvenikom dijele? Jednako je Gospodin naredio da oni, koji propovijedaju Evanđelje, od Evanđelja i žive.« (1 Kor 9, 13—14).

Za moj život

Crkvu vodi Duh Sveti; stoga nikad neću reći:
»To je samo crkvena zapovijed!« Savjesno ću slijediti i slušati Crkvu kao svoju majku.

DUH SVETI NAS SPREMA NA ISUSOV POVRATAK 32

I

ISUS OPISUJE SUDNJI DAN

(Riječ Božja: Mt 25, 31—46)

»Kad Sin čovječji dođe u svojoj slavi, u pratnji svih anđela, tada će sjesti na prijestolje svoje slave. I svi će se narodi sabrati pred njim, a on će razlučiti jedne od drugih kao što pastir razlučuje ovce od jaraca. I postavit će ovce sebi s desne strane, a jarce s lijeve.

Tada će Kralj reći onima s desne strane: **»Dođite, blagoslovljeni mog Oca! Primite u posjed kraljevstvo**

koje vam je pripravljeno od postanka svijeta! Jer sam bio gladan i dali ste mi jesti, žedan i dali ste mi piti. Bio sam bolestan i pohodili ste me, bio sam u tamnici i došli ste k meni.«

»Nato će ga pravednici upitati: 'Gospodine, kad smo te vidjeli gladna i dali ti jesti, ili žedna i dali ti piti? Kad smo te vidjeli stranca i primili te, ili gola i odjenuli te? Kad smo te vidjeli bolesna ili u tamnici i došli k tebi?' Kralj će im odgovoriti: 'Zaista, kažem vam: **Što ste učinili jednomu od ove moje najmanje braće, to ste meni učinili.'**

»Tada će reći onima na lijevoj strani: **'Idite od mene, prokleti, u vječni oganj,** što je pripravljen đavlu i njegovim anđelima! Bio sam gladan i niste mi dali jesti, žedan i niste mi dali piti. Bio sam stranac i niste me primili, gô i niste me odjenuli. Bio sam bolestan i u tamnici i niste me pohodili.' Tada će ga i oni upitati: 'Gospodine, kada smo te vidjeli gladna ili žedna ili stranca ili gola ili bolesna ili u tamnici i nismo te po-

služili?' Ali će im on odgovoriti: 'Zaista, kažem vam: Što niste učinili jednomu od ovih najmanjih, to niste učinili ni meni.'

»Ovi će ući u vječnu muku, a pravednici u vječni život.«

Razgovor o biblijskom štivu

1. Po nadahnuću Duha Svetoga, Biblija naviješta:

Gospodin će se vratiti!

Sâm Isus nam je opisao prizor sudnjega dana.
Odijelit će zauvijek dobre od zlih.
Dobrima će kazati: »Dođite, blagoslovljeni mog oca!«
Zlima će kazati: »Idite, prokleti, u vječni oganj!«

2. U onaj dan, kako kaže sv. Pavao,

naša će tjelesa uskrsnuti,

kao što je uskrsnulo slavno Isusovo tijelo.
Bit će slično zrnu pšenice, koje u zemlji izgleda kao da je već mrtvo, ali opet oživi sa lijepom stabljikom i rodnim klasovima. (Vidi Iv 12, 24).

3. **I mi ćemo živjeti zauvijek sretni u svetom nebeskom gradu,**

gdje »neće više biti ni tuge, ni jauka, ni boli«,
gdje će »Bog otrti svaku suzu s naših očiju«.

(Sv. Ivan, Otkr. 21, 4).

1. Što nam navješćuje Biblija o koncu svijeta?
Zašto će ponovno doći Isus? Tko je to kazao?
Kako je Isus opisao sudnji dan?
Koja djela milosrđa spominje Isus?
2. Što će tada biti s našim tijelom?
Tko je prvi koji je od mrtvih uskrsnuo?
Čime uspoređuje Sveto pismo naše uskrsnuće?
3. Gdje ćemo od onda dalje živjeti?
Što nam govori sveti Ivan apostol o nebu?

CRKVA ČEKA NA ISUSOV POVRATAK

1. Crkva nam neprestano govori:

Gospodin će se vratiti!

Kakve li radosti kad se Gospodin Isus vrati!
On će zadovoljiti i nagraditi svoje prijatelje te ih zauvijek izbaviti od neprijatelja.

(Vidi sprijeda u pogl. 12, II: o različitoj sudbini pobožnih i bezbožnih na sudnjem danu.)

Bdijmo i molimo, jer ne znamo dana ni časa.

2. Ako od Boga izmolim, imat ću sreću te kada dođe moj čas da umrem, svećenik će mi donijeti svetu pričest kao »popudbinu« za veliko putovanje u vječnost. Podijelit će mi, nadam se, i sakramenat bolesničkog pomazanja. Zatim će moje **tijelo ići u prah** i čekati

opće uskrsnuće mrtvih,

dan u koji će se Isus vratiti.

3. **Onda će Isusova Crkva, sakupljena u nebesima, živjeti u vječnoj radosti**

kao u veselim praznicima bez svršetka.

1. Što nam Crkva uvijek naviješta?
Zašto nas Isusov povratak napunja radošću?
Što moramo činiti dok to čekamo. Zašto?
2. Što se nadam da će mi dati svećenik kad se nađem u smrtnoj pogibli?
Što će biti od mojega tijela poslije smrti?
Što će biti s njim na dan Isusova povratka?
3. Što će biti tada od Isusove Crkve? A s nama?
Jeste li vi zadovoljni što idete skoro na praznike?
Zašto ćete biti zadovoljni kad se povrati Isus?

II

a) »Iščekujem uskrsnuće mrtvih«

Već u Starom zavjetu tješili su se neki pravednici nadom u uskrsnuće. Tako npr., kad je drugi od onih

»Makabejskih mučenika« bio grozno mučen, na rastanku s dušom povika Antiohu: »Zlikovče, ti nam sad otimaš vremenski život. Ali kralj svemira uskrisit će na život vječni nas koji umiremo za njegove zakone.« (2 Makabejaca 7, 9).

Isus je više puta i jasno govorio o konačnom uskrsnuću mrtvih na sudnji dan. On veli: »Dolazi čas kad će svi koji su u grobovima, čuti njegov glas te izići iz njih: koji su činili dobro — na uskrsnuće života, a koji su činili zlo — na uskrsnuće propasti.« (Iv 5, 28—29).

Vjera u **naše uskrsnuće** jest jedna od temeljnih istina svete vjere, kao što je i Isusovo uskrsnuće. Evo kako to razlaže apostol Pavao:

»Ali ako se propovijeda da je Krist uskrsnuo od mrtvih, kako neki među vama tvrde da nema uskrsnuća mrtvih? Ako li nema uskrsnuća mrtvih, onda ni Krist nije uskrsnuo! Ako li Krist nije uskrsnuo, onda je neosnovano naše propovijedanje, neosnovana je i vaša vjera. Štoviše, bili bismo i lažni svjedoci o Bogu, jer smo svjedočili protiv Boga da je uskrisio Krista, koga nije uskrisio, ako zbilja mrtvi ne uskršavaju. Ako uistinu mrtvi ne uskršavaju, ni Krist nije uskrsnuo. A ako Krist nije uskrsnuo, bez ikakve je vrijednosti vaša vjera. Vi ste dakle još u svojim grijesima, i dosljedno, izginuše oni koji u Kristu umriješe. Ako se samo u ovom životu uzdamo u Krista, najbjedniji smo od svih ljudi.

Ali, Krist je uistinu uskrsnuo od mrtvih, prvijenac onima koji usnuše snom smrti.«

(1 Kor 15, 12—20)

U životu Crkve

U »apostolskom vjerovanju« molimo: »(Vjerujem u) **uskrsnuće tijela, život vječni«.** Svake nedjelje u sv. misi kažemo: **»Iščekujem uskrsnuće mrtvih i život budućega vijeka«.** To nas mora tješiti kad pođemo u susret smrti i raspadanju našega tijela.

U misi za pokojne, u Predslovlju, kaže misnik: »Koji tuguju zbog neizbježne smrti, njih neka obećanje buduće besmrtnosti tješi. Jer **tvojim se vjernima, Gospodine, život mijenja, a ne oduzima;** i pošto se raspadne dom ovozemnog boravka, stječe se vječno prebivalište na nebesima.«

b) Razmatrajmo
Posljednje stvari čovjeka:

Smrt, sud, nebesko blaženstvo za dobre, pakao za zle.

Kod svih svojih djela misli na svoje posljednje stvari, pa nećeš nikada sagriješiti.« (Sirah 7, 36).

1. Kada čovjek umre, duša se odijeli od tijela. Duša, ako je u Božjoj milosti, odmah će znati da je zauvijek spašena. Ići će u nebo gledati Boga i uživati vječno blaženstvo.

Duša koja je u milosti, ako imade još kakav dug za grijehe, tj. ako bi morala trpjeti vremenite kazne za malene grijehe ili za već oproštene smrtne grijehe, morat će se očistiti u čistilištu prije nego ide u nebo.

2. Duša koja je do konca ustrajala u smrtnom grijehu, kad se odijeli od tijela, bit će odmah osuđena na vječne muke u paklu. Strašno će osjećati što je svojom krivnjom zauvijek odbačena od Boga i trpjet će u vječnom ognju.

Poslije sudnjega dana i ta osuđena duša dobit će ponovno svoje tijelo koje će također trpjeti vječne muke.

3. Na koncu svijeta svaki će se pravednik veseliti što će od Boga opet dobiti svoje tijelo, ali proslavljeno, preobraženo. Bit će to baš njegovo tijelo.

Kako je dokazala medicinska znanost, sve se sitne čestice našega tijela promijene kroz vrijeme od sedam godina, pa ipak sam uvijek onaj isti JA, tijelom i dušom . . .

Tada ću i ja, preobražen, sličan Isusu i njegovoj Majci, koji su već s tijelom i dušom u nebu, ići u vječno blaženstvo . . .

Koje su posljednje stvari čovjeka?
Što se dogodi kad čovjek umre?
Poslije smrti kamo ide duša?
Tko ide u nebo? Tko ide u pakao? Tko ide u čistilište?
Što će biti na koncu svijeta, poslije sudnjega dana?
Kakvo će biti tijelo pravednika? . . .

c) Novo nebo i nova zemlja

U vezi s našim slavnim uskrsnućem dolazi i preobrazba svijeta. U Svetom pismu naviještaju se »novo nebo i nova zemlja« (Otkr. 21, 1). **Kako** će to biti, ne znamo, jer mnoge proročke riječi imaju **preneseni smisao,** a ne doslovni. Npr. riječ »vatra« može značiti vatru koja uništava i čisti, a također »vatru Božje ljubavi« . . .

Važno nam je znati da će Božja ljubav sve izmijeniti i usavršiti. »Mi očekujemo, prema njegovu obećanju, nova nebesa i novu zemlju u kojima stanuje pravednost« (2 Petr 3, 13).

Širitelji neke krive vjerske sljedbe kažu da će svi spašeni (»izabranici«) boraviti u »tisućljetnom kraljevstvu« na obnovljenoj zemlji.

Mi pak držimo da će sva priroda biti obnovljena i da će biti još ljepša, ali naš život neće biti vezan na zemlju, neće nam više trebati zemaljske hrane ni tjelesnih užitaka. Gdje god se nalazili, ako budemo htjeli, moći ćemo u tren oka vidjeti zemlju i što si zaželimo. Gledat ćemo Boga koji sve vidi! . . .

Proslavljeno tijelo bit će u takvoj vlasti duše da će se po njezinoj volji moći premjestiti brzo, bez truda i poteškoće. Tako će i sav materijalni svijet biti u vlasti pravednika. Oni će moći gledati svu ljepotu stvorova u kojima se odrazuje Božja mudrost i dobrota.

A **kada** će sve to doći? Bilo je i još danas imade onih koji se pozivaju na neke brojeve u Bibliji te najavljuju skoro vrijeme kad će ponovno doći Isus te ustanoviti svoje »tisućljetno kraljevstvo« . . . Takvi zaboravljaju ono: »da je za Gospodina jedan dan kao tisuću godina, a tisuću godina kao jedan dan« (2 Petr 3, 8).

O vremenu svoga drugog dolaska kazao je Isus apostolima: »Što se tiče onog dana i časa, o tom nitko ništa ne zna; ni anđeli na nebu, ni Sin — već jedino Otac« (Mt 24, 36). Tu tajnu Isus nije htio otkriti. Ne ispitujmo dakle: »Kad će to biti?« — nego budimo uvijek spremni na poziv da idemo pred Božji sud, a to će biti odmah po našoj smrti. O tom času ovisit će i naša vječnost . . .

Isus kaže: **»Bdijte jer ne znate u koji dan dolazi Gospodin!«** (Mt 24, 42).

Za moj život

Bit ću u svako doba pripravan na smrt.
Molit ću se, također, češće za sretnu smrt.
Molitva:
Od zle i nepripravne smrti, oslobodi me Gospodine!

ŽIVOT S CRKVOM 33

I. LITURGIJSKA GODINA

Treba da živimo s Crkvom te u svetoj zajednici spominjemo što je sve Bog učinio za naše spasenje. To mi proživljavamo u vezi sa svima koji pripadaju **općinstvu svetih,** tj. sa Crkvom ovdje na zemlji, sa Svetima i anđelima u nebu i sa dušama koje su u čistilištu.

Početak liturgijske ili crkvene godine (I nedjelja Adventa) dolazi između 27. studenog i 3. prosinca.

U crkvenoj godini ističu se posebno ova vremena: **Advenat** (ili Došašće), od I nedj. Adv. do Božića, kad počinje **božićno vrijeme.** Zatim **Korizma** koja počinje na Čistu srijedu (Pepelnicu) i svršava na Uskrs. Korizma ima 6 nedjelja. Peta od tih je I nedjelja muke, onda dolazi I. nedj. Muke ili »Cvjetnica« kojom počinje **Veliki tjedan** (Sveta sedmica). U tom tjednu dolaze Veliki četvrtak i Veliki petak. Na Veliku subotu navečer počinje Uskrsno bdjenje. Zatim slijedi **uskrsno doba** koje traje do Duhova.

BLAGDANI koji spadaju u određeni dan mjeseca:

1. I. **Nova godina** +
6. I. **Bogojavljenje** +
2. II. Svijećnica
19. III. **Sv. Josip** +
1. V. Sv. Josip radnik
29. VI. **Sv. Petar i Pavao** +
15. VIII. **Uznesenje** BDM +
8. IX. Rođenje Marijino
1. XI. **Svi Sveti** +
8. XII. **Bergr. začeće BDM** +

Pomični blagdani:

USKRS (između 26. III i 22. IV)
+ **Uzašašće** (40 dana po Uskrsu)
DUHOVI (50 dana po Uskrsu)
Presv. Trojstvo (I nedj. po Duh.)
+ **Tijelovo** (četvrtak iza Presv. Trojstva)
Srce Isusovo (petak iza II nedj. po Duh.)
Krist Kralj, zadnja nedj. listop.
25. XII. **BOŽIĆ** +

Tumačenje znakova: Rimskim brojevima (I do XII) znače mjesece. + Križić označuje zapovijedane blagdane izvan nedjelja (imade ih 10).

Zadaće:

Uz KRUG liturgijske godine nacrtani su znakovi za neke blagdane. Protumači ih počevši od Božića. Što znače gore onaj križ i svijeća? A poslije 40 dana ona grčka slova (koja se čitaju HR ili KR)? Onaj golub? . . .

U XI mjesecu diže se glavna crta u obliku spirale koja svršava kod križa. Čiji dolazak znači onaj križ na oblacima? A ona strijela?

Na dnu kruga vidi se oltar i na njemu . . . Što to znači?

LITURGIJSKE BOJE koje trebaju za misno ruho jesu: ljubičasta, bijela, crvena, zelena i koji put crna. Nastoj upoznati za koja crkvena doba i za koje su blagdane određene pojedine boje. Onda možeš nacrtati (u većem omjeru) krug liturgijske godine i obojati pojedine odsječke kruga određenim bojama.

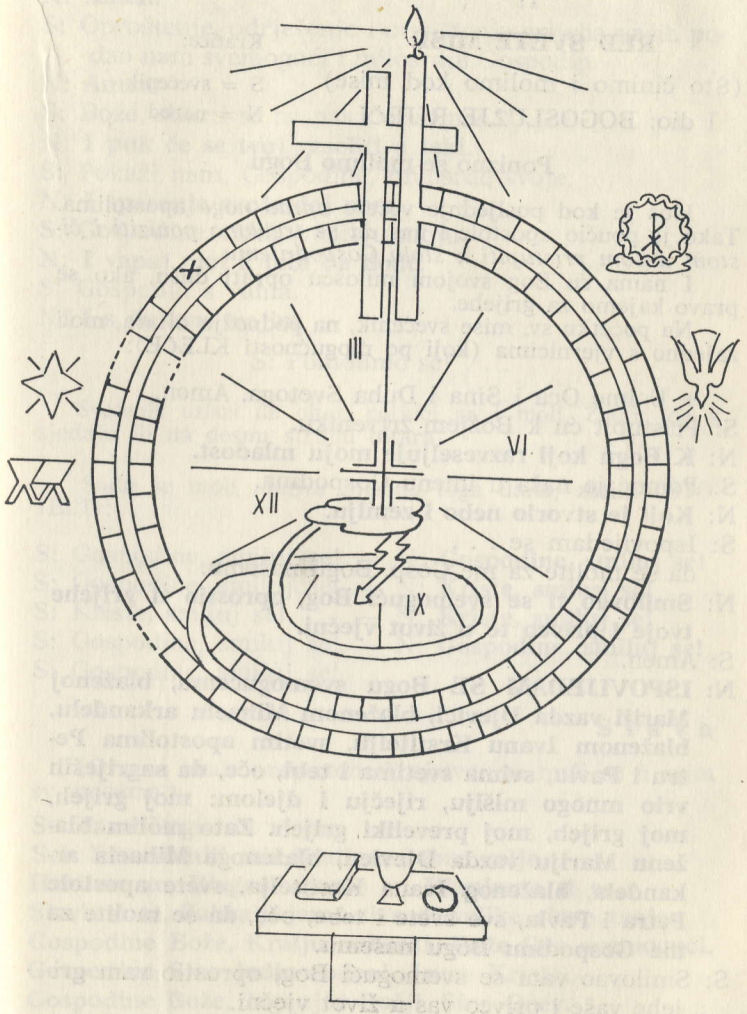

II

RED SVETE MISE

Kratice:

(Što činimo i molimo kod mise) S = svećenik

I dio: BOGOSLUŽJE RIJEČI N = narod

Ponizno se molimo Bogu

Isus je kod posljednje večere *oprao noge* apostolima. Tako je poučio apostole i nas *da se trebamo poniziti i čistom dušom pristupiti k stolu Gospodnjemu.*

I nama će Bog svojom milošću oprati dušu, ako se pravo kajemo za grijehe.

Na početku sv. mise svećenik, na podnožju oltara, moli zajedno s vjernicima (koji po mogućnosti KLEČE):

+ U ime Oca i Sina i Duha Svetoga. Amen.

S: Pristupit ću k Božjem žrtveniku.

N: **K Bogu koji razveseljuje moju mladost.**

S: Pomoć je naša u imenu Gospodina.

N: **Koji je stvorio nebo i zemlju.**

S: Ispovijedam se . . .
da se molite za me Gosp. Bogu našemu.

N: **Smilovao ti se svemogući Bog, oprostio ti grijehe tvoje i priveo te u život vječni.**

S: Amen.

N: ISPOVIJEDAM SE Bogu svemogućemu, blaženoj Mariji vazda Djevici, blaženom Mihaelu arkanđelu, blaženom Ivanu Krstitelju, svetim apostolima Petru i Pavlu, svima svetima i tebi, oče, da sagriješih vrlo mnogo mišlju, riječju i djelom: moj grijeh, moj grijeh, moj preveliki grijeh. Zato molim blaženu Mariju vazda Djevicu, blaženoga Mihaela arkanđela, blaženog Ivana Krstitelja, svete apostole Petra i Pavla, sve svete i tebe, oče, da se molite za me Gospodinu Bogu našemu.

S: Smilovao vam se svemogući Bog, oprostio vam grijehe vaše i priveo vas u život vječni.

N: **Amen.**

S: Oproštenje, odrješenje i otpuštenje grijeha naših podao nam svemogući i milosrdni Gospodin.

N: **Amen.**

S: Bože, obazri se na nas i oživi nas.

N: **I puk će se tvoj veseliti u tebi.**

S: Pokaži nam, Gospodine, milosrđe svoje.

N: **I spasenje svoje daj nam.**

S: Gospodine, usliši molitvu moju.

N: **I vapaj moj k tebi da dođe.**

S: Gospodin s vama.

N: **I s duhom tvojim**

S: Pomolimo se! . . .

Svećenik uzlazi na oltar, poljubi ga i moli. Zatim ide k sjedalu ili na desnu stranu oltara.

Sada se moli *ulazna pjesma* toga dana; zatim (STOJEĆI):

S: Gospodine, smiluj se! — N: **Gospodine, smiluj se!**
S: Gospodine, smiluj se! — N: **Kriste, smiluj se!**
S: Kriste, smiluj se! — N: **Kriste, smiluj se!**
S: Gospodine, smiluj se! — N: **Gospodine, smiluj se!**
S: Gospodine, smiluj se!

S l a v a

(Ovo su hvale presvetom Trojstvu; ne moli se u svim sv. misama.)

S: Slava Bogu na visini.

Svi: **I na zemlji mir ljudima dobre volje**
Hvalimo te. Blagoslivljamo te. Klanjamo ti se.
Slavimo te. Zahvaljujemo ti radi velike slave tvoje.
Gospodine Bože, Kralju nebeski, Bože Oče svemogući.
Gospodine Sine jedinorođeni, Isuse Kriste.
Gospodine Bože, Jaganjče Božji, Sine Očev.

Koji oduzimaš grijehe svijeta, smiluj nam se.
Koji oduzimaš grijehe svijeta, primi našu molitvu.
Koji sjediš s desne Ocu, smiluj nam se.
Jer ti si jedini svet. Ti si jedini Gospodin.
Ti si jedini Svevišnji, Isuse Kriste.
Sa Svetim Duhom, u slavi Boga Oca. Amen.
S: Gospodin s vama.
N: **I s duhom tvojim.**
S: Pomolimo se! . . . (Molitva dana)
N: (na koncu molitve): **Amen.**

Slušamo riječ Božju

Sada (SJEDEĆI) slušamo i razmatramo *Božju riječ* iz Svetoga pisma. Koji put se čita odlomak iz Staroga zavjeta, najčešće iz *Poslanice* kojega apostola.

Kad svrši poslanica, svi odgovore:

N: **Bogu hvala!**

Slijedi **Pjesma iza poslanice,** da se zahvalimo Bogu na daru njegove objave.

Sada će svećenik ili đakon navijestiti sv. **Evanđelje.** (I vjernici USTANU.)
S (Đ): Gospodin s vama.
N: **I s duhom tvojim.**
S (Đ): + Slijedi sveto evanđelje po . . .
N: **Slava tebi, Gospodine . . .**

Na svršetku evanđelja:

N: **Slava tebi, Kriste.**

Misnik poljubi knjigu sv. Evanđelja i potiho reče: »Po evanđeoskim riječima neka nam se oproste grijesi.«

U **nedjelje,** i u drugim prigodama, svećenik drži »homiliju« (propovijed) da nas i našu pažnju bolje poveže sa svetim činom.

Nakon toga (STOJEĆI) ispovijedamo vjeru u riječ Božju:

S: VJERUJEM u jednoga Boga.
Svi: **Oca svemogućega, stvoritelja neba i zemlje, svega vidljivoga i nevidljivoga.**
I u jednoga Gospodina Isusa Krista, jedinorođenoga Sina Božjega.
Rođenog od Oca prije svih vjekova.
Boga od Boga, svjetlo od svjetla, pravoga Boga od pravoga Boga.
Rođena, ne stvorena, istobitna s Ocem, po kome je sve stvoreno.
Koji je radi nas ljudi i radi našega spasenja sišao s nebesa.
I utjelovio se po Duhu Svetom od Marije Djevice i postao čovjekom.
Raspet također za nas, pod Poncijem Pilatom mučen i pokopan.
I uskrsnuo treći dan, po Svetom pismu.
I uzašao na nebo: sjedi s desna Ocu.
I opet će doći u slavi suditi žive i mrtve, i njegovu kraljevstvu neće biti kraja.
I u Duha Svetoga, Gospodina i životvorca, koji izlazi od Oca i Sina.
Koji se s Ocem i Sinom skupa časti i zajedno slavi; koji je govorio po prorocima.
I u jednu svetu katoličku i apostolsku Crkvu.
Ispovijedam jedno krštenje za oproštenje grijeha.
I iščekujem uskrsnuće mrtvih.
I život budućega vijeka. Amen.
S: Gospodin s vama.
N: **I s duhom tvojim.**
S: Pomolimo se!

(Ovdje se može dodati *»Molitva vjernika«* za razne potrebe. Slijedi također *Prikazna pjesma).*

II dio: BOGOSLUŽJE ŽRTVE

(Što slijedi svećenik vrši stojeći na sredini oltara.)

Prikazanje naših darova

Sada možemo SJEDITI.

Svećenik uzima tanki komadić bijeloga pšeničnog beskvasnoga **kruha** (koji nazivamo »hostija«), a u kalež ulije malo **vina.** U vino stavi koju kaplju vode.

Te zemaljske darove svećenik prikazuje Gospodinu Bogu.

S tim našim darovima treba također **da svaki od nas prikaže i sebe:** svoj život i rad, svoje brige, veselje i trpljenje. Sve to treba združiti s onim što je učinio za nas Isus. Tako ćemo biti vrijedni da njegova žrtva bude potpuno i **naša žrtva.**

Poslije svećenik, okrenut prema puku, govori glasno:

S: Molite, braćo, da moja i vaša žrtva bude ugodna Bogu Ocu svemogućemu.

N: **Primio Gospodin žrtvu iz tvojih ruku na hvalu i slavu svojeg imena, i na korist nama i čitavoj svojoj svetoj Crkvi.**

Svećenik zatim moli *Prikaznu molitvu* iz misnog obrasca. Na svršetku svi odgovore: *Amen.*

Isus dolazi: Posvećenje

Žrtveni su prinosi pripravljeni na oltaru. Došao je čas da svećenik u ime Kristovo i vlašću koju je od njega dobio, prinese Bogu žrtvu. To će učiniti u velikoj svećeničkoj molitvi. Tog istog časa kruh će postati tijelo i vino krv Kristova. Isus, veliki svećenik, ponovno će vječnom Ocu prikazati sebe, svoju žrtvu križa, za spas svijeta. — (Sada svi USTANEMO.)

S: Gospodin s vama. — N: **I s duhom tvojim.**
S: Gore srca! — N: **Imamo kod Gospodina!**

S: Hvalu dajmo Gospodinu Bogu našemu. — N: **Dostojno je i pravedno.**

Svećenik svečano hvali Boga PREDSLOVLJEM . . .

Na koncu svi izgovaraju ili pjevaju:

SVET, svet, svet Gospodin Bog Sabaot.
Puna su nebesa i zemlja tvoje slave.
Hosana u visini.
Blagoslovljen koji dolazi u ime Gospodnje.
Hosana u visini.

(Sada po mogućnosti KLEČIMO)

Svećenik moli za sve kršćane katolike, za Svetog oca papu i za biskupa, a posebno još za one koji su kod sv. mise, kao i za druge koje hoće da preporuči.

Zatim svećenik nad kruhom i vinom izgovara one riječi koje je kazao Isus na posljednjoj večeri. Svećenik ih govori u prvom licu, jer predstavlja Isusa, nevidljivog svećenika. Na te svete riječi dolazi Isus na oltar. Onaj kruh se pretvara u Isusovo tijelo, a vino u njegovu krv. (To je **pretvorba** ili **posvećenje**).

Tada odmah podigne svećenik svetu Hostiju da je pokaže ljudima. Slično podigne i presvetu Krv u Kaležu. (To se zove **podizanje**). Pogledaj svetu Hostiju te potiho moli i klanjaj se . . .

Poslije podizanja se u molitvi sjećamo Isusove muke, uskrsnuća i slavnog uzašašća. Posebno još preporučamo duše u **čistilištu.**

Napokon misnik, podigavši kalež i svetu Hostiju, glasno govori pohvalu, a mi odgovorimo:

Amen.

Slijedi molitva Gospodnja, pričest i zahvala.

(USTANIMO)

S.: Pomolimo se! Spasonosnim zapovijedima potaknuti i božanskom naukom poučeni usuđujemo se govoriti:

OČE NAŠ koji jesi na nebesima, sveti se ime tvoje, dođi kraljevstvo tvoje, budi volja tvoja kako na nebu tako i na zemlji. Kruh naš svagdanji daj nam danas. I otpusti nam duge naše kako i mi otpuštamo dužnicima našim. I ne uvedi nas u napast, nego izbavi nas od zla.

K tomu svećenik dodaje prošnju da nas Bog izbavi od svakoga zla te da nam po zagovoru Bl. Dj. Marije i svih svetih dade svoj mir. Na koncu svi odgovore:

Amen.

S: Mir Gospodnji bio vazda s vama.
N: **I s duhom tvojim.**

Sada vjernici govore ili pjevaju:

JAGANJČE BOŽJI koji oduzimaš grijehe svijeta, smiluj nam se. Tako dva puta. Treći put se završava ovako: . . . **daruj nam mir.**

U misama za pokojne završetak je:

. . . podaj im pokoj! (Treći put: podaj im pokoj vječni!)

Svećenik moli još neke pripravne molitve za pričest. Onda pokazuje vjernicima svetu Hostiju (koju je prije razlomio) i govori:

»Evo Jaganjac Božji, evo koji oduzima grijehe svijeta!«

I svi zajedno mole tri puta:

Gospodine, nisam dostojan da uniđeš pod krov moj, nego samo reci riječ i ozdravit će duša moja.

Poslije toga misnik pričesti sam sebe (uvijek pod prilikama kruha i vina), a zatim i vjernike koji su dostojni i spremni za sv. pričest. Pričešćuje se klečeći na pričesnoj klupi ili stojeći. Tko se pričesti stojeći neka se prije toga pokloni presvetom Otajstvu.

Dijeleći sv. pričest svećenik rekne svakomu: **»Tijelo Kristovo«**, a pričesnik, potvrđujući svoju vjeru da doista prima tijelo Kristovo, odgovori: **Amen.**

Nakon završene sv. pričesti svećenik ili zbor moli Pričesnu pjesmu. Zatim

S: Gospodin s vama. — N: **I s duhom tvojim.**

Onda svećenik moli **Popričesnu molitvu** iz misnog obrasca. Svi odgovore: **Amen.**

Oproštaj

S: Gospodin s vama. — N: **I s duhom tvojim.**
S: Blagoslovio vas svemogući Bog Otac i Sin i Duh Sveti. N: **Amen.**
S: Idite u miru! N: **Bogu hvala!**

Dodatak

SVAGDANJE MOLITVE

koje se osobito preporučuju

U ime + Oca i + Sina i + Duha Svetoga. Amen.

OČE NAŠ, koji jesi na nebesima, sveti se ime tvoje.
Dođi kraljevstvo tvoje.
Budi volja tvoja kako na nebu tako i na zemlji.
Kruh naš svagdanji daj nam danas.
I otpusti nam duge naše kako i mi otpuštamo dužnicima našim. I ne uvedi nas u napast, nego izbavi nas od zla.
Amen.

ZDRAVO MARIJO, milosti puna, Gospodin s tobom!
Blagoslovljena ti među ženama i blagoslovljen plod utrobe tvoje Isus.
Sveta Marijo, Majko Božja, moli za nas grešnike sada i na čas smrti naše. Amen.

SLAVA OCU i Sinu i Duhu Svetomu.
Kako bijaše na početku, tako i sada i vazda i u vijeke vjekova. Amen.

Vjerovanje

(Može se moliti ono duže kao u sv. misi ili ovo kraće:)

VJERUJEM u Boga, Oca svemogućega, Stvoritelja neba i zemlje. I u Isusa Krista, Sina njegova jedinoga, Gospodina našega, koji je začet po Duhu Svetom, rođen od Marije Djevice, mučen pod Poncijem Pilatom, raspet, umro i pokopan; sašao nad pakao; treći dan uskrsnuo od mrtvih; uzašao na nebesa, sjedi o desnu Boga Oca svemogućega; odonud će doći suditi žive i mrtve. Vjerujem u Duha Svetoga, svetu Crkvu katoličku, općinstvo svetih, oproštenje grijeha, uskrsnuće tijela, život vječni. Amen.

Kajanje i odluka

KAJEM SE od svega srca što uvrijedih Boga, najveće i najmilije dobro. Mrzim na sve svoje grijehe i čvrsto odlučujem da ću se popraviti i da neću više griješiti.

Preporuka Majci Božjoj

POD TVOJU SE OBRANU utječemo, sveta Bogorodice. Ne odbij nam molbe u potrebama našim, nego nas od svih pogibli uvijek oslobodi, Djevice slavna i blagoslovljena. Gospođo naša, posrednice naša, zagovornice naša! Sa svojim nas Sinom pomiri, svojemu nas Sinu preporuči, svojemu nas Sinu izruči.

Moli za nas, sveta Bogorodice —
Da dostojni postanemo obećanja Kristovih.

ČIN VJERE, UFANJA I LJUBAVI

Vjerujem čvrsto sve / što je Isus Krist učio / i što sveta katolička Crkva predlaže vjerovati / jer si to objavio ti, Bože / koji si nepogrešivo istinit. / U toj vjeri želim živjeti i umrijeti. / O Bože, umnoži moju vjeru!

Ufam se u te, Bože moj, / da ćeš mi po zaslugama Isusove muke i smrti / i po mojim dobrim djelima, / učinjenima tvojom pomoću / oprostiti grijehe i dati nebesku slavu. / A to se ufam zato, / jer si to obećao ti, Bože moj, / koji si u svome obećanju stalan i vjeran. / O Bože, učvrsti moje ufanje!

Ljubim te, Bože moj, / svim svojim srcem i dušom / više nego sve drugo na svijetu, / jer si dostojan svake ljubavi, / i radi tebe ljubim svoga bližnjega kao sama sebe. / O Bože, užezi ognjem svoje ljubavi moje srce!

Za kršćanski život treba posebno pamtiti:

SEDAM SVETIH SAKRAMENATA

1. Krštenje, 2. potvrda, 3. sveta pričest, 4. ispovijed, 5. pomazanje, 6. svećenički red, 7. ženidba.

DESET ZAPOVIJEDI BOŽJIH

Ja sam Gospodin Bog tvoj:

1. Nemaj drugih bogova uz mene!
2. Ne izusti imena Gospodina Boga svoga uzalud!
3. Spomeni se da svetkuješ dan Gospodnji.
4. Poštuj oca i majku, da dugo živiš i dobro ti bude na zemlji.
5. Ne ubij.
6. Ne sagriješi bludno.
7. Ne ukradi.
8. Ne reci lažna svjedočanstva.
9. Ne poželi tuđeg ženidbenog druga.
10. Ne poželi nikakve tuđe stvari.

IZVORI, LITERATURA I SLIKE

Kod sastavljanja ove knjige pisac je upotrebio — osim Biblije, liturgijskih i koncilskih dokumenata — ovu literaturu:

1) »VERS TOI TERRE PROMISE«, Manuel catéch. d'initiation biblique (od kanonika Ducasse i ekipe u Toulouse, Ed. Privat, izd. 1961 god.). Vlasnik je dao ovlaštenje za slobodnu *adaptaciju* teksta i slika. Prema toj su knjizi veći dio izabranih biblijskih tekstova od pogl. 3 do 32 i na njih nadovezani »razgovori« sa pitanjima i primjenama u Crkvi. Iz nje smo uzeli i adaptirali 24 slike.

2) »Katolički katekizam« (u hrv. prijevodu izd. u Sarajevu 1963 g.) služio je za nauke kod pogl. 13/II, 17/II i na nekim drugim mjestima. Iz istoga je uzeto 13 ilustracija od prof. Alberta Burkart-a (dozvolom slikara i izdavača Herdera, Freiburg i. Br.).

3) Ovlaštenjem iste naklade HERDER: slike na str. 82 i 118 od slikara Annelise i Edgard Seeger (iz »Kinder-u. Hausbibel« izd. 1964) i ona na str. 116 od Joh. Grüger-a.

4) Naslovnu višebojnu sliku nacrtao je za ovu našu knjigu prof. Zlatko Bifel u Zagrebu.

5)Krug liturgijske godine nacrtan je prema sličnomu (koji je u 4 boje) od Ferd. Peus-a (»Das Kirchenjahr« od Th. Kampmann-a 3. izd., Paderborn 1964).

6. Minaret je preslikan iz revije »Bibel heute« br. 9 (Stuttgart 1967).

7) Hram je prema knjizi »La Sacra Bibbia« I (ed. Marietti 1961).

8) Abel je iz katekizma »La scoperta del Regno di Dio« I (LDC-Colle don Bosco 1964) str. 57.

SADRŽAJ:

Uvodna riječ 3

1. BOG SE OČITUJE U PRIRODI I U NAMA . . 5
   - I. Čovjek središte vidljivog svijeta
   - II. Čovjek traži Boga

2. BOŽJA OBJAVA 12
   - I. Bog je govorio ljudima
   - II. Sveto pismo ili Biblija

3. BOG JE SVE STVORIO IZ LJUBAVI 21
   - I. Biblija pjesnički prikazuje stvaranje svijeta
   - II. O stvaranju čovjeka

4. NEPOSLUH ČOVJEKA 28
   - I. Povijest prvoga grijeha
   - II. Obećanje Spasitelja

5. DOBRI I ZLI LJUDI — BOŽJA PRAVEDNOST I MILOSRĐE 33
   - I. Abel i Kain — II. O žrtvama
   - III. Pravedni Noa u pokvarenom svijetu
   - IV. Narodi se množe i dijele te počinju štovati krive bogove

6. BOG DAJE POČETAK IZABRANOM NARODU . 42
   - I. Bog izabra Abrahama i nagradi njegovu vjeru
   - II. O bližim Abrahamovim potomcima

7. SVEMOGUĆI BOG IZBAVLJA SVOJ ZAROBLJENI NAROD 49
   - I. Bog se objavi Mojsiju
   - II. Vazmeno janje i izlazak iz Egipta
   - I. Proglašenje Božjih zapovijedi i sklapanje Saveza
   - II. Bog vodi svoj narod kroz pustinju u obećanu zemlju
   - III. Pravila za naše putovanje

8. BOG SKLAPA SAVEZ SA SVOJIM NARODOM . 57

9. IZRAELCI U OBEĆANOJ ZEMLJI TRAŽE I DOBIJU KRALJEVE 66
I. Izraelci hoće kralja. Bog odabra Davida
II. David pobjeđuje Golijata
10. SJAJ I PROPADANJE IZRAELSKOG NARODA . 73
I. Kralj Salamon gradi hram u Jeruzalemu
II. Izabrani narod i njegovi kraljevi pokazuju se nevjerni Bogu
11. PROROCI PODRŽAVAJU NADU U DOLAZAK SPASITELJA I OPOMINJU NAROD DA SE POPRAVI 82
I. Proroci govore o Spasitelju
II. Viđenje proroka Jeremije
12. UZORI JUNAKA I SVETACA 88
I. Jedna junačka obitelj
II. Pravednici i njihova nagrada
III. Čežnja za Spasiteljem
13. SPASITELJ JE BLIZU — IVAN KRSTITELJ PRIPRAVLJA NJEGOVO DJELOVANJE 95
I. Ivan Krstitelj propovijeda obraćenje srdaca
II. O kreposti pokore
14. DOŠAO JE SPASITELJ 101
I. Anđeo Gospodnji navijestio je Mariji...
II. Rođenje Spasitelja
15. JEDNI TRAŽE I LJUBE SVJETLO DRUGI GA MRZE 109
I. Isus je svjetlo svijeta
II. Mudraci su tražili i našli Boga
III. Tko mrzi svjetlo
16. BOŽJE OBITELJI 117
I. U Nazaretu: Isusova sveta obitelj
II. Naše obitelji
17. ISUS JE GOSPODAR DOBRIH I ZLIH DUHOVA 123
I. Isus odbija kušnje đavla
II. O napastima i grijehu
18. ISUS IMA SVU VLAST NA ZEMLJI ON LIJEČI TJELESA I DUŠE 131
I. Isus je oprostio grijehe uzetomu i ozdravio ga
II. Vjerujem u oproštenje grijeha
19. ISUS JE SIN BOŽJI 137
I. Vjera u Sina Božjega u Evanđelju
II. a) O Isusovim čudesima
b) Isus je i pravi čovjek

20. KAKO ISUS LJUBI SVOGA OCA I KAKO LJUBI NAS LJUDE 143
I. Isus ljubi svoga Oca više nego svoj život
II. Isus ljubi sve ljude te je i umro za njih
21. ISUS JE NAŠA HRANA 150
I. Isus obećaje i daje »Kruh života«
II. Božja obitelj oko zajedničkog stola
22. ISUS SE ŽRTVUJE ZA NAŠE GRIJEHE 156
23. ISUS USTAJE OD MRTVIH I NAMA DARUJE ŽIVOT 161
24. ISUS ŠALJE DUHA SVETOGA . . 166
25. KRŠTENJEM I POTVRDOM DUH SVETI DAJE CRKVI NOVE NARAŠTAJE . 171
I. Đakon Filip krsti dvoranina etiopske kraljice
II. Prvo dijeljenje svete potvrde
26. DUH SVETI JE SVOJOM MILOŠĆU OSVOJIO PROGONITELJA SAVLA 176
I. Obraćenje sv. Pavla
II. Duh Sveti nas rasvjetljuje i jača
27. DUH SVETI ODGAJA SVJEDOKE I APOSTOLE KRISTOVE 181
I. Đakon Stjepan svjedok i mučenik
II. Naša odgovornost za spas drugih
28. DUH SVETI RASAĐUJE POSVUDA CRKVU ISUSA KRISTA 186
I. Kršćanstvo se širi među Židovima i poganima
II. Novi Božji narod
29. ISUS U EUHARISTIJI: SJEDINJUJE KRŠĆANE S BOGOM 193
I. Sveti Pavao o svetkovanju Euharistije
I. Naše sudjelovanje kod svete mise
30. ISUS U EUHARISTIJI: SJEDINJUJE KRŠCANE MEĐU SOBOM KAO BRAĆU . . . 197
I. Prvi kršćani: Jedno srce i jedna duša
II. Međusobna ljubav i jedinstvo kršćana

31. DUH SVETI DAJE CRKVI APOSTOLE, SVEĆENIKE, ĐAKONE 202
I. Izabiranje i ređenje prvih crkvenih službenika
II. Crkva nas vodi (Crkvene zapovijedi)
32. DUH SVETI NAS SPREMA NA ISUSOV DOLAZAK 208
I. Isus opisuje sudnji dan
II. Iščekujem uskrsnuće mrtvih
33. ŽIVOT S CRKVOM 215
I. Liturgijska godina
II. Red svete mise 218
Dodatak: Svagdanje molitve 225

Tisak: Tiskara »Otokar Keršovani« - Pula
Naklada 10.000 — 1967. god.

PALESTINA

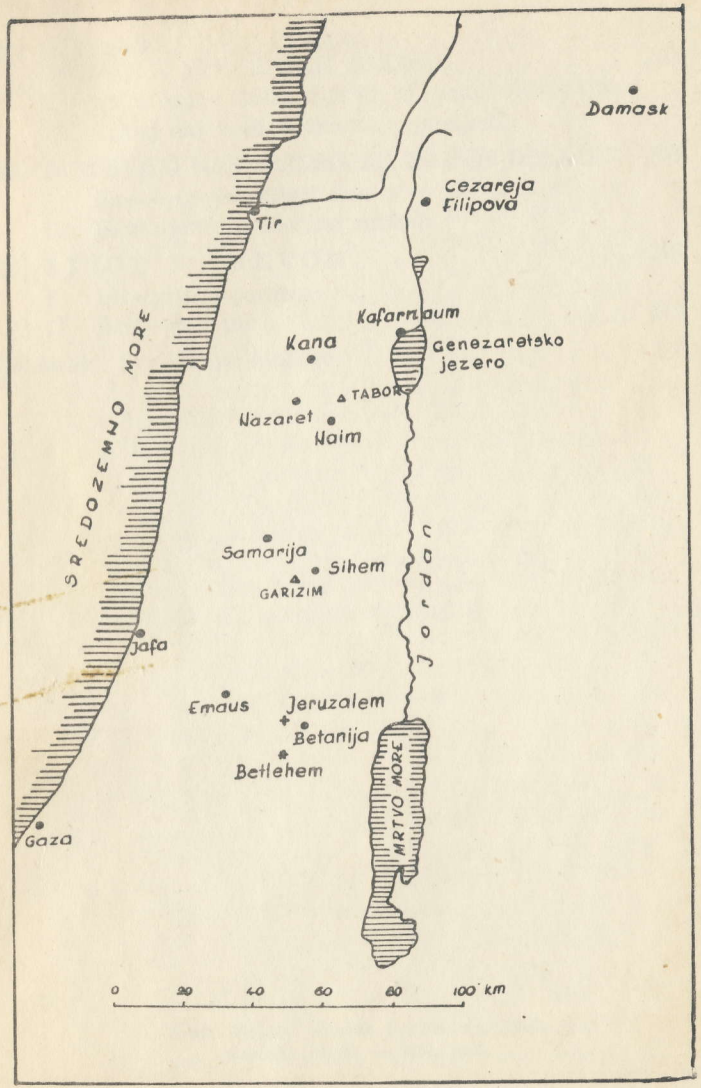

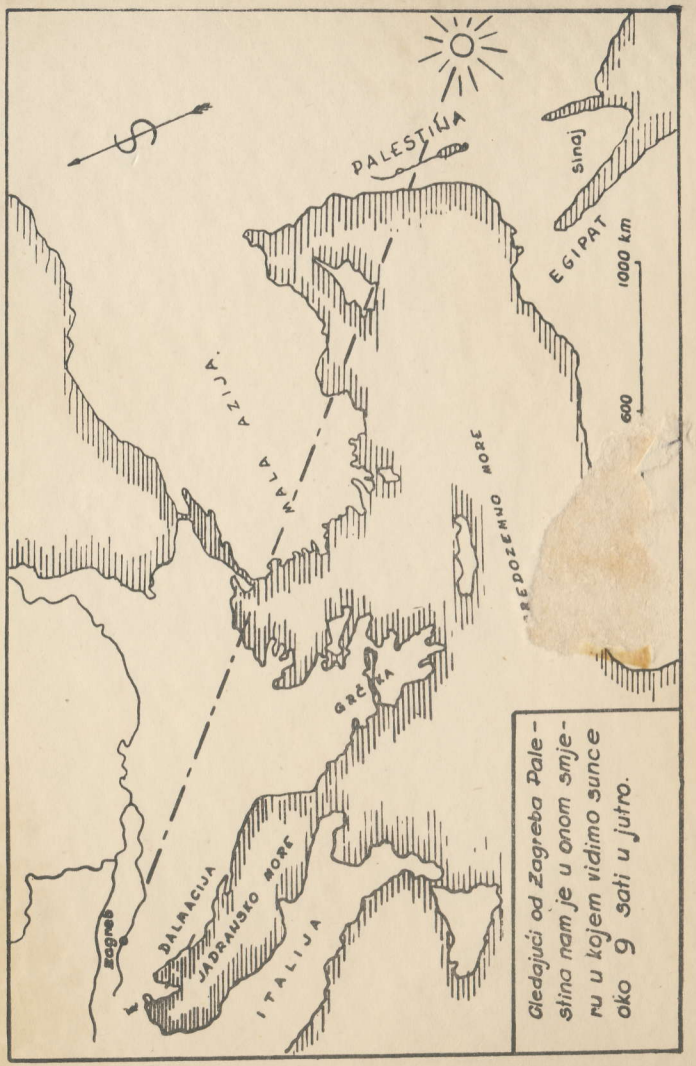

Gledajući od Zagreba Palestina nam je u onom smjeru u kojem vidimo sunce oko 9 sati u jutro.